

PEKKA OESCH

Yritysten tuki taiteille 2003 ja tuen muutokset 1993–2003

Company Support for the Arts and Heritage in Finland in 2003
and changes in the support 1993–2003

TILASTOTIETOA TAITEESTA N:o 34
FACTS ABOUT THE ARTS No. 34

Taiteen keskustoimikunta
Arts Council of Finland
2005

© Pekka Oesch ja Taiteen keskustoimikunta

Kansi: Kari Piippo

Taitto: Jussi Hirvi

ISBN 952-5253-53-8

ISSN 0788-0278

Sävypaino Oy

Helsinki 2005

Sisältö

Taulukko- ja kuvioluettelo	5
Johdanto	8
<hr/>	
Yritysten taiderahoitus	8
Selvityksen tavoite	12
Luokitukset	12
Aineisto	16
Yritysten tuki taiteille 2003	22
<hr/>	
Taiderahoituksen säännöllisyys	22
Taiderahoituksen yleisyys	26
Taiderahoituksen määrä ja kohdentuminen	28
Vuoden 2003 taiderahoituksen kokonaisarvio	32
Taiteiden tuki toimialoittain	34
<hr/>	
Teollisuus	35
Tukku- ja vähittäiskauppa	38
Rahoitustoiminta	40
Vakuutustoiminta	42
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	43
Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut	44
Muut toimialat	46
Taiteiden tuki taiteenaloittain	49
<hr/>	
Elokuvataide	50
Kirjallisuus	51
Kuvataide	53
Näyttämötaide	53
Säveltaide	55
Taideteollisuus	57
Tanssitaide	57
Valokuvataide	59
Muu taide	61
Museot	62
Kulttuuriperinne	63

Taiteiden tuki tukimuodoittain	65
Taidehankinta	66
Sponsorointi	67
Lahjoitukset	69
Markkinointiyhteistyö	71
Muu tuki	73
Taiteiden tuki suuralueittain	75
Uusimaa	76
Etelä-Suomi	77
Muut suuralueet	79
Yritysten taiderahoituksen muutokset	83
Yhteenveto	92
Lähteet	96
Liitteet	
Liite 1. Yritysten tuki taiteille toimialoittain vuonna 2003 ja kokonaistuen arvio	97
Liite 2. Yritysten tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 2003	97
Liite 3. Yritysten tuki taiteille taiteenaloittain ja toimialoittain vuonna 2003	98
Liite 4. Yritysten tuki taiteille toimialoittain eri suuralueilla vuonna 2003	98
Liite 5. Yritysten tuki taiteille taiteenaloittain eri suuralueilla vuonna 2003	99
Liite 6. Yritysten tuki taiteille tukimuodoittain eri suuralueilla vuonna 2003	99
Liite 7. Yritysten taiteiden tuen määrä ja %-osuudet kokonaissummasta toimialoittain vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003 käypiin hintoihin	100
Liite 8. Yritysten taiteiden tuen määrä ja %-osuudet kokonaissummasta taiteenaloittain vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003 käypiin hintoihin	100
Liite 9. Yritysten taiteiden tuen määrä ja %-osuudet kokonaissummasta tukimuodoittain vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003 käypiin hintoihin	101
Liite 10. Yritysten tuki taiteille 2003 -selvityksen kyselylomake	102
English Summary	104

Taulukko- ja kuvioluettelo

Taulukoissa käytetyt merkinnät

- 0 Pyöristyy nolllaksi
- Ei tapauksia
- .. Ei mahdollinen tai $n < 3$

Taulukot

Taulukko 1. Otoksen koko, kato ja vastausprosentti toimialoittain vuonna 2003	19
Taulukko 2. Tutkittujen yritysten sijainti ja vastaaminen alueittain	20
Taulukko 3. Kyselyyn vastanneiden yritysten lukumäärä ja taiteita tukeneiden yritysten osuus toimialoittain vuonna 2003.	22
Taulukko 4. Säännöllisesti taiteita tukeneiden yritysten osuudet vastanneista tukimuodoittain vuonna 2003.	25
Taulukko 5. Taiteiden tuen määrä ja jakauma toimialoittain vuonna 2003	29
Taulukko 6. Taiteiden tuen määrä ja jakauma taiteenaloittain vuonna 2003	30
Taulukko 7. Taiteiden tuen määrä ja jakauma tukimuodoittain vuonna 2003	31
Taulukko 8. Taiteiden tuen määrä ja jakauma suuralueittain vuonna 2003	31
Taulukko 9. Taiteita tukeneiden teollisuustoimialojen yritysten ja tuen määrä vuonna 2003	38
Taulukko 10. Kyselyn otos ja vastausprosentti vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003	84
Taulukko 11. Taiteita tukeneiden yritysten osuus kyselyyn vastanneista vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003	85
Taulukko 12. Yritysten taiderahoituksen tukisumma vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003	87

Kuviot

Kuvio 1. Tutkittujen yritysten alueellinen sijainti toimialoittain vuonna 2003	18
Kuvio 2. Yritysten tuen kohteet vuonna 2003	24
Kuvio 3. Yritysten taiteiden tuen yleisyys taiteenaloittain vuonna 2003	26
Kuvio 4. Yritysten taiteiden tuen yleisyys tukimuodoittain vuonna 2003	28
Kuvio 5. Taiteita tukeneet yritykset tukiluokittain vuonna 2003 (n=120)	29
Kuvio 6. Yritysten taiderahoituksen kokonaisarvio toimialoittain vuonna 2003 (N=4 099 440 €, ±2 %)	33
Kuvio 7. Yritysten taiteiden tuki toimialoittain vuonna 2003 (kyselyyn vastanneet yht. 2 944 600 €, kokonaisarvio 4 099 044 €, ±2 %, vrt. kuvio 6)	34
Kuvio 8. Teollisuusyritysten tuki taiteille tukimuodoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 421 000 €, kokonaisarvio 537 800 €, ±2 %)	36
Kuvio 9. Tukku- ja vähittäiskaupan yritysten tuki taiteille tukimuodoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 487 000 €, kokonaisarvio 803 490 €, ±2 %)	39

Kuvio 10. Rahoitustoiminnan yritysten tuki taiteille tukimuodoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 285 000 €, kokonaisarvio 387 680 €, ±2 %)	41
Kuvio 11. Vakuutustoiminnan yritysten tuki taiteille tukimuodoittain ja taiteenaloittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 513 000 €, kokonaisarvio 716 490 €, ±2 %)	42
Kuvio 12. Kuljetus-, varastointi- ja tietoliikennetoimialan yritysten tuki taiteille tukimuodoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 240 000 €, kokonaisarvio 523 850 €, ±2 %)	44
Kuvio 13. Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluyritysten tuki taiteille tukimuodoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 395 000 €, kokonaisarvio 424 770 €, ±2 %)	45
Kuvio 14. Muiden toimialojen (sis. rakentamisen sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan) yritysten tuki taiteille tukimuodoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 604 000 €, kokonaisarvio 705 380 €, ±2 %)	47
Kuvio 15. Yritysten taiteiden tuki taiteenaloittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 2 944 600 €, kokonaisarvio 4 099 440 €, ±2 %)	49
Kuvio 16. Yritysten elokuvataiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 119 600 €)	51
Kuvio 17. Yritysten kirjallisuuden tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 48 000 €)	52
Kuvio 18. Yritysten kuvataiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 627 100 €)	54
Kuvio 19. Yritysten näyttämötaiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 381 000 €)	55
Kuvio 20. Yritysten säveltaiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 982 250 €)	56
Kuvio 21. Yritysten taideteollisuuden tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 87 900 €)	58
Kuvio 22. Yritysten tanssitaiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 38 450 €)	59
Kuvio 23. Yritysten valokuvataiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 9 700 €)	60
Kuvio 24. Yritysten muun taiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 378 000 €)	61
Kuvio 25. Yritysten tuki museoille toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 224 780 €)	63
Kuvio 26. Yritysten kulttuuriperinteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 48 600 €)	64
Kuvio 27. Yritysten taiteiden tuki tukimuodoittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 2 944 600 €, kokonaisarvio 4 099 440 €, ±2 %)	65
Kuvio 28. Yritysten taidehankinta toimialoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 477 200 €)	67
Kuvio 29. Yritysten sponsorointi toimialoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 1 615 600 €)	68
Kuvio 30. Yritysten lahjoitukset toimialoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 229 450 €)	70
Kuvio 31. Yritysten markkinointiyhteistyö toimialoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 420 190 €)	72

Kuvio 32. Yritysten taiteiden muu tuki toimialoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 202 000 €)	74
Kuvio 33. Yritysten taiteiden tuki suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 2 944 600 €, kokonaisarvio 4 099 440 €, ±2 %)	75
Kuvio 34. Yritysten taiteiden tuki Uudellamaalla toimialoittain, taiteenaloittain ja tukimuodoittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 1 896 840 €)	77
Kuvio 35. Yritysten taiteiden tuki Etelä-Suomessa toimialoittain, taiteenaloittain ja tukimuodoittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 403 120 €)	79
Kuvio 36. Yritysten taiteiden tuki muilla suuralueilla toimialoittain, taiteenaloittain ja tukimuodoittain vuonna 2003	
Kuvio 37. Yritysten taiteiden tuen kehitys vuosina 1984, 1987, 1990, 1993, 1996, 1999 ja 2003 (2003=100)	86
Kuvio 38. Yritysten tuki taiteille toimialoittain vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003 (vuoden 2003 rahanarvon mukaan)	88
Kuvio 39. Yritysten tuki taiteille taiteenaloittain vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003 (vuoden 2003 rahanarvon mukaan)	88
Kuvio 40. Yritysten tuki taiteille tukimuodoittain vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003 (vuoden 2003 rahanarvon mukaan)	89
Kuvio 41. Yritysten taiderahoitus vuosina 1999 ja 2003	90
Kuvio 42. Yritysten taiteiden tukeminen vuonna 2003, aiemmin ja tulevaisuudessa	90
Kuvio 43. Vuonna 2003 taiteita tukeneiden ja ei taiteita tukeneiden yritysten taiderahoitus tulevaisuudessa	91
Kartta 1. Suuralueet: 1. Uusimaa, 2. Etelä-Suomi, 3. Itä-Suomi, 4. Väli-Suomi, 5. Pohjois-Suomi, 6. Ahvenanmaa	16

Yritysten taiderahoitus

Suomen elinkeinoelämän tukea taiteille ryhdyttiin selvittämään vuonna 1985 osana Taiteen keskustoimikunnan tutkimusta taiteen rahoituksesta. Lisäksi haluttiin tietää kuinka pysyvää eri taiteenalojen yrityksiltä saama rahoitus on, sekä kuinka paljon ja millä tavoin eri toimialat käyttävät varoja taiteisiin. Tilastokeskus on ollut mukana hankkeessa keräämällä omista tietokannoistaan yrityksiä koskevaa aineistoa ja toteuttamalla yritysten taiteiden tukeen liittyviä kyselyjä.

Aiemmin tietoja yritysten taidehankinnoista ei ollut saatavissa, mutta teollisuuden ja pankkien sekä yrittäjäsukujen tiedettiin toimineen taiteen ostajina ja mesenaatteina 1800-luvun alkupuolelta lähtien. Yritysten oletettiin edelleen olevan merkittävä osa taiteen yksityisen sektorin rahoitusta säätiöiden ja kotitalouksien ohella. Taidehankinnat osoittautuivatkin yhdeksi yritysten keskeisistä tavoista kanavoida varoja taiteisiin. Toimialoista teollisuus ja pankit käyttivät eniten varoja taiteisiin vielä vuonna 1993. Niiden tuki kohdistui pääasiassa sponsorointina musiikkitapahtumiin ja -festivaaleihin kuvataidehankintojen keskittyessä vakuutustoiminnan yrityksiin.

Taiteen ja kulttuurin sponsorointi alkoi Suomessa yleistyä 1980-luvulla ja tuolloin pankit olivat liikkeellä muita toimialoja aktiivisemmin. Yritykset tarvitsivat uusia mainonnan ja markkinoinnin välineitä samalla kun taiteisiin, ja yleensä kulttuuriin, sijoitetuille varoille haluttiin myös enemmän konkreettista vastinetta. Taiteen ostamista omiin kokoelmiin tai taiteita edistäville säätiöille ja rahastoille tehtyjä lahjoituksia ei enää koettu yrityksen julkisuuskuvan kannalta riittävänä.

Samaan aikaan etenkin taide- ja kulttuuritapahtumien ja festivaalien järjestäjäyhteisöt joutuivat kasvaneen ohjelma- ja oheistarjonnan kustannusten kattamiseksi etsimään julkisen tuen rinnalle muita rahoituslähteitä. Valtionavustusten piiriin tulleet uudet tapahtuma- ja festivaalijärjestäjät kavensivat myös osaltaan valtion mahdollisuuksia vastata taide- ja kulttuuritoimijoiden kasvaviin rahoitustarpeisiin. Vuosikymmenen lopulla yritykset käyttivätkin taiteen ja kulttuurin sponsorointiin enemmän varoja kuin taidehankintoihin.

1990-luvun alussa talouskehitys leikkasi rajusti yritysten taiteen tukea ja näkyi myös julkisen kulttuurirahoituksen kasvun pysähtymisenä ja

avustusten pienenemisenä. Elinkeinoelämän taiderahoitus väheni kaikilla toimialoilla. Vähennykset kohdistuivat kaikkiin taiteenaloihin ja koskivat kaikkia tukimuotoja. Pankkitoimialan huomattava supistuminen heijastui erityisesti kuva- ja säveltaiteen yritystukeen. Vuosikymmenen puoliväliin mennessä parantuneiden talousnäkymien myötä yritykset alkoivat jälleen vähitellen lisätä taiteen ja kulttuurin tukeaan. Yritysten käyttämistä tukimuodoista etenkin sponsorointi eri muodoissaan lisäsi suosiotaan ja Taiteen keskustoimikunnan selvityksissä se näkyi selvänä taiteen tuen kasvuna vuoden 1993 jälkeen.

Etenkin sponsorointi laajeni uusille taiteen ja kulttuurin alueille ja aiempaa useammat yritykset alkoivat käyttää taiteen ja kulttuurin sponsorointia liiketoiminnan osana. Sen hyödyntämistä ryhdyttiin kehittämään määrätietoisemmin ja hienovaraisemmin, jolloin kulttuurin ja elinkeinoelämän edut olivat aiempaa paremmin sovittavissa yhteen. Toiminnan lähtökohdat ja siitä saatava hyöty vastasivat molempien osapuolten asettamia tavoitteita.

Valtiontalouden säästölinja puolestaan jatkui noususuhdanteesta huolimatta koko 1990-luvun ja ohjasi taide- ja kulttuuritoimijoita kääntymään yritysten puoleen. Monet yhteisöt lähtivät hakemaan yritysten tukea usein ilman selkeitä suunnitelmia vastavuoroisesta tarjonnasta. Suurimmalla osalla ei myöskään ollut toimivan ja menestyksellisen yritysyhteistyön vaatimia taloudellisia voimavaroja ja riittävästi osaavaa henkilökuntaa hoitamaan suhteita yrityksiin.

Joitakin yksittäistapauksia lukuun ottamatta voisi yleistää, että 1980-luvulla yrityksillä oli enemmän kiinnostusta taide- ja kulttuurisponsorointiin kuin siinä tarvittavaa osaamista ja kohdealueen tuntemusta. Taide- ja kulttuuritoimijoilla puolestaan ei vielä ollut suoranaista tarvetta eikä riittävää kiinnostusta elinkeinoelämästä saatavaan rahoitukseen ja tuloksellisen sponsoroinnin opetteluun. 1990-luvulla jatkunut kustannustason nousu, tehokkuusvaatimukset ja julkisen rahoituksen jälkeen jääneisyys johtivat tilanteeseen, jossa taiteen ja kulttuurin edustajat alkoivat lisääntyvässä määrin etsiä yritysten tukea ilman riittävää liike-elämän tarpeiden tuntemusta. Yrityksissä puolestaan taiteen ja kulttuurin rahoittamiseen oli alettu suhtautua harkitsevammin ja mainostilan vuokraaminen ei enää riittänyt vastikkeeksi sponsorointiin sijoitetuille varoille. (Oesch 2002.)

Sponsoroinnista on viimeisten kahden vuosikymmenen aikana tullut yritysten tunnetuin ja käytetyin taiteen rahoitusmuoto, joka on kehittynyt yrityksen ja sponsorointikohteen vuorovaikutteiseksi ja monimuotoiseksi yhteistyöksi. Molempia osapuolia hyödyttävä sponsorointi vaatii onnistukseen toistensa tarpeiden ymmärtämistä, yhteisesti sovittuja tavoitteita ja pitkäjänteistä sitoutumista. Sponsoroinnin tutkimuksessa on yhä enemmän kiinnostuttu eri sponsorointimuotojen erityispiirteistä sekä ryhdytty nostamaan esiin eri sponsorointisuhteen syntymiseen, kehittymiseen ja vaikutuksiin liittyviä laadullisia kysymyksiä. (Ikävalko 2004, McNicholas

2004.) Sen sijaan sponsoroinnin määrästä ja kohteista on edelleen saatavissa vain vähän järjestelmällisesti koottua tietoa.

Mainostajien Liitto on kerännyt vuosittain jäsenyrityksiltään tietoja niiden toteutuneesta sponsoroinnista ja sen käytöstä tulevaisuudessa. Teollisuutta, kauppaa, palvelualoja sekä moniala- ja muita yrityksiä edustavien noin 400 jäsenyrityksen osuus vuosittaisesta markkinointiviestinnän kokonaisrahamäärästä on yli 80 prosenttia. Vuonna 2003 tutkimukseen vastanneista 151 yrityksestä 73 prosenttia oli käyttänyt sponsorointia markkinointiviestinnän osana. Sponsorointibarometri® ei ilmaise sponsorointiin käytettyä rahamäärää, mutta keskimäärin yritysten sponsorointisopimuksiin kului noin 195 000 euroa ja sponsoroinnin hyödyntämiseen 155 000 euroa. Yksittäisen yrityksen sponsorointiin käyttämästä kokonaissummasta urheilun osuus oli keskimäärin 66 prosenttia, kulttuurin 14 prosenttia ja loput meni muihin kohteisiin. (Sponsorointibarometri® 2003.)

Vuosittain lähes kaksi kolmasosaa, vuonna 2002 peräti 71 prosenttia, Mainostajien Liiton kyselyyn vastanneista jäsenyrityksistä on ilmoittanut säilyttävänsä sponsorointiin käyttämänsä rahamäärän ennallaan. Sponsorointia lisäävien yritysten osuus vastanneista kääntyi laskuun vuonna 2001. Seuraavana vuonna sponsorointia vähentävien yritysten osuus puolestaan alkoi kasvaa ja näiden yritysten osuus oli vielä vuonna 2004 suurempi kuin sponsorointia lisäävien yritysten. Vuoden 1999 jälkeen ainoastaan niiden yritysten osuus on lisääntynyt jotka aikovat pitää sponsorointibudjettinsa ennallaan. (Sponsorointibarometri® 1999–2004.)

Vuosien 1999–2003 Sponsorointibarometrit® osoittavat urheilun suosion kasvun pysähtyneen vuonna 2000, kun puolestaan sosiaalisten kohteiden ja etenkin kulttuurin sponsorointi kasvoi voimakkaasti vielä seuraavana vuonna. Sen jälkeen sosiaalisten kohteiden kiinnostavuus on laskenut alle vuoden 1999 tason ja viime vuosina ympäristökohteiden kasvu on ollut nopeaa. Vuonna 2003 joka kolmannella yrityksellä sponsorointi suuntautui yhteiskunnallisiin ja ympäristökohteisiin. (Sponsorointibarometri® 1999–2004.)

Kulttuurin sponsoroinnille aiemmin ennustettu kasvu ei toteutunut, vaan väheni jyrkästi vuodesta 2002 vuoteen 2003 ja on sen jälkeen pysynyt lähes muuttumattomana. Kulttuurikohteista taidetapahtumien ja -laitosten sponsoroinnin nopea kasvu kääntyi laskuun vuonna 2001, mutta sittemmin taidelaitosten osuus sponsorointikohteina on jonkin verran parantunut. Koko 2000-luvun alun vähentynyt viihdetapahtumien sponsorointi on vuoden 2002 jälkeen lisännyt kulttuurikohteista eniten kiinnostavuutta Mainostajien Liiton jäsenyritysten keskuudessa. (Sponsorointibarometri® 1999–2004.)

Keväällä 2003 julkaistun Sponsorointibarometrin® mukaan 28 prosenttia jäsenyrityksistä aikoi tuolloin vähentää ja vain 14 prosenttia lisätä sponsorointiin käyttämänsä rahamäärää. Noin kaksi kolmasosaa yrityksistä ilmoitti säilyttävänsä sponsorointivarat edellisen vuoden tasolla. Kulttuurikohteille ei ennakoitu samanlaisia kasvunäkymiä kuin aiemmin,

mutta useimmin tuen leikkaukset kohdistuisivat urheiluun. Noin viidennes mainostajista koki, ettei yksilö- ja joukkueurheilun sponsoroinnille asetettuja tavoitteita ole saavutettu ja niiden sponsorointi olikin selvimmin laskussa. (Sponsorointibarometri® 2003.)

1990-luvun puolivälissä julkaistujen barometrien mukaan sponsorointisopimusten hyödyntäminen ei aina ollut onnistunut suunnitellulla tavalla, eikä sponsorointi aina vastannut odotuksia. Tyytyväisimpiä yritykset olivat populaari- ja korkeakulttuurin alueilla tehdyn yhteistyön tuloksiin. Sponsoroinnin tehon selvittäminen on sen jälkeen yleistynyt ja vuonna 2003 asetetut tavoitteet saavutettiin parhaiten urheilun lisäksi taide- ja viihdetapahtumissa. Yhteiskunnallisissa ja ympäristökohteissa sekä tv:n, radion ja elokuvan alueella tavoitteet ylitettiin, mutta taidelaitosten lisäksi joukkueurheilun ja tieteen kanssa tehdyssä yhteistyössä jäätin useimmin asetettujen tavoitteiden alapuolelle. (Sponsorointibarometri® 1995 ja 2004.)

Muista yritysrahoituksen muodoista, taidehankinnoista, lahjoituksista ja muusta tuesta tietoja on ollut saatavissa ainoastaan Taiteen keskustoimikunnan selvitysten kautta. Kokonaisuutena yritysrahan määrä on pysynyt selvästi taiteen ja kulttuurin julkista tukea vähäisempänä ja yritysten taiteisiin kohdistaman rahoituksen merkitys on aina jäänyt julkisia avustuksia täydentäväksi. Selvitysvuonna 2003 valtion koko kulttuuribudjetti oli 315,3 miljoonaa euroa. Tästä rahoitettiin taiteellista toimintaa taiteen keskustoimikunnan ja sen jaostojen, valtion taidetoimikuntien sekä kirjasto- ja näyttöapurahalautakuntien kautta kaikkiaan 17 miljoonalla eurolla. Valtion taideteostoimikunnan määräraha taideostoihin oli 520 000 euroa (Karhunen 2004). Yritysten kiinnostus on myös keskittynyt kuvataiteen hankintaan ja säveltaiteen sponsorointiin muiden taiteenalojen rahoituksen jäädessä selvästi vähäisemmäksi. Useimmilla taiteenaloilla yritysrahoituksen lisääminen ei ole onnistunut lainkaan.

Yritysmaailmassa ei taiteisiin tai laajemmin kulttuuriin kohdistettavia varoja yleensä luokitella tueksi, lahjoituksia lukuun ottamatta. Etenkin taiteen ostamisessa on enemmän kyse kaupallisista lähtökohdista. Yritysten taidehankintojen on katsottu kuitenkin osaltaan ylläpitävän taide-elämää ja -järjestelmää. Ostajina yritykset ovat olleet luomassa markkinoita ja kysyntää mahdollistaen siten ainakin välillisesti myös yksittäisten taiteilijoiden työskentelyä. Kaikki tässä selvityksessä kysytyt tukimuodot sisältävät myös yritysten ostamia taide- ja kulttuurituotteita sekä -palveluja. Yritysten yhteistyöhön taide- ja kulttuurielämän kanssa sisältyy niin aineellista kuin aineetonta vastavuoroisuutta, joiden taloudellista arvoa on usein vaikea mitata täsmällisesti ja tulokset konkretisoituvat vasta pitkäjänteisen yhteistyön kautta.

Selvityksen tavoite

Selvityksessä kartoitetaan suomalaisen elinkeinoelämän taiteisiin käyttämien varojen määrää vuonna 2003. Kohteena ovat henkilöstömäärän mukaan luokitellut suuryritykset sekä pienet ja keskisuuret yritykset. Taiteiden tuen jakautumista tarkastellaan toimi- ja taiteenaloittain sekä eri tukimuotojen ja yritysten alueellisen sijainnin mukaan. Lisäksi selvitetään toiminnan säännöllisyyttä sekä verrataan taiteiden tukemisen yleisyyttä suhteessa urheiluun ja liikuntaan, nuorisotyöhön ja kansalaistoimintaan sekä muihin mahdollisen tuen kohteisiin.

Taiteiden tuen kehitystä tarkastellaan myös vuosien 1993, 1996, 1999 ja 2003 selvitysten tulosten valossa. Yhteenveto 1980-luvun taiteiden tuesta löytyy vuonna 1995 ilmestyneestä Taiteen keskustoimikunnan julkaisusta ”Yritysten tuki taiteille ja taiteen tuen vaihtelut vuosina 1984–93” (Oesch 1995).

Luokitukset

Kyselyssä mukana olleiden suuryritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten luokittelu perustuu Tilastokeskuksen toimialaluokitukseen vuodelta 2002, jossa on 18 pääluokkaa (TOL2002). Näistä käytettiin seuraavia kahdeksaa erillistä toimialaluokkaa sekä luokka muut toimialat:

Teollisuus (D)

Tukku- ja vähittäiskauppa (G)

Rahoitustoiminta (J65 & 67), poislukien vakuutustoiminta

Vakuutustoiminta (J:66) ja pakollinen sosiaalivakuutustoiminta

(L:7530)

Rakentaminen (F)

Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne (I)

Majoitus- ja ravitsemistoiminta (H)

Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut (K)

Muut toimialat

Vakuutusyhtiöt ja rahoituslaitokset ovat saman toimialaluokan, rahoitustoiminnan, alaluokkia. Aiempien selvitysten tapaan toimialoja kuitenkin tarkastellaan erikseen. Samasta syystä vakuutustoimintaa on täydennetty pakollisella sosiaalivakuutustoiminnalla, joka sisältää muun muassa työeläkevakuutuksista vastaavia vakuutusyhtiöitä. Pankeilla ja vakuutusyhtiöillä on myös ollut keskeinen rooli taiteiden tukijoina. Luokka muut toimialat sisältää mineraalien kaivua (C), sähkö-, kaasua- ja vesihuoltoa (E), koulutusta (M), terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluja (N) sekä luokkaa

muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut (O) edustaneita yrityksiä.

Suurinta yrityssektoria, teollisuutta, tarkastellaan myös useamman teollisuustoimialan osalta. Niiden taiteen tuen kohteissa ja tukimuodoissa on saattanut olla eroavuuksia. Esimerkiksi metsäteollisuudessa on aiemmin ollut huomattavia kuvataiteen tukijoita. Luokittelu perustuu toimialojen taiteisiin käyttämiin kokonaissummiin siten, että kolme eniten taiteita rahoittanutta teollisuustoimialaa on erotettu itsenäisiksi luokiksi. Teollisuustoimialojen vuoden 2003 taiteen rahoitusta käsitellään tarkemmin seuraavan luokituksen mukaan:

Metsäteollisuus:

sahatavaran ja puutuotteiden (DD) sekä massan, paperin ja paperituotteiden valmistus (DE21)

Metalliteollisuus:

metallien jalostus ja metallituotteiden valmistus (DJ), koneiden ja laitteiden valmistus (DK), elektroniikka- ja sähkötuotteiden valmistus (DL) sekä kulkuneuvojen valmistus (DM)

Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus (DI)

Muu teollisuus:

elintarvikkeiden, juomien ja tupakanvalmistus (DA), tekstiilien ja tekstiilituotteiden valmistus (DB), nahkan ja nahkatuotteiden valmistus (DC), kustantaminen, painaminen ja tallenteiden jäljentäminen (DE22), koksen, öljytuotteiden ja ydinpolttoaineen valmistus (DF), kemikaalien, kemiallisten tuotteiden ja tekokuutiujen valmistus (DG), kumi- ja muovituotteiden valmistus (DH), sekä muu valmistus (DN)

Taiteella ja taideteoksella tarkoitetaan mitä tahansa jäljempänä luokiteltujen taiteenalojen piiriin kuuluvaa fyysistä objektia tai esitystä. Luokittelun lähtökohdaksi on valtion taidetoimikuntajärjestelmän mukainen jaottelu kahdeksaan taiteenalaan. Rakennustaide erillisenä taiteenalanana on jätetty pois, koska sen osuutta on yleensä mahdotonta erottaa yrityksen normaaleista rakennuskustannuksista. Lisäksi rakennustaidetta edustavat kohteet liittyvät usein kulttuuriperinteeseen ja museotoimintaan, joiden tukea kysyttiin taiteenalojen ohella erikseen. Kyselyssä käytetty taiteenalaluokitus oli seuraava:

Elokuvataide

Kirjallisuus (vain kaunokirjallisuus)

Kuvataiteet (mm. maalaustaide, kuvanveisto ja taidegrafiikka)

Näyttämötaide (teatteri, lukuun ottamatta musiikki- ja tanssiteatteri)

Säveltaide (kaikki musiikin osa-alueet ja tyylit, myös musiikkiteatteri, kuten ooppera, operetti ja musikaalit sekä äänitteet)

Taideteollisuus (muotoilu, sisustusarkkitehtuuri, tekstiilitaide ja taidekäsiyö)
Tanssitaide (kansantanssi, tanssiteatteri, baletti, jazztanssi, moderni tanssi ja lastentanssi)
Valokuvataide
Museot
Kulttuuriperinne
Muu taide (kaikki muut taiteiden piiriin luettavat kohteet, jota ei voida sijoittaa mihinkään edellä luetelluista kohdista; esim. sirkus, kabaree, audiovisuaalinen taide, performanssit tai muut poikkitaiteelliset produktiot; tähän merkitään myös sellainen tuki, joka kohdistuu yhtä aikaa useille taiteenaloille eikä aloja voida eritellä toisistaan)

Taiteen tuella tarkoitetaan yritysten mihin tahansa taiteenalaan suoraan tai välillisesti kohdistamia varoja. Toiminta on käsitetty laajasti ja se sisältää taideteosten hankkimisen, sponsoroinnin sekä rahalahjoitusten antamisen. Lisäksi taiteiden tueksi on katsottu yritysten henkilö- ja asiakaskunnan kautta taiteisiin välillisesti kohdistuvat varat. Näitä ovat muun muassa kulttuuri- ja taidetapahtumien toteutukseen liittyvä markkinointiyhteistyö, yritysten mahdollisesti järjestämät ilmaisupalvelut sekä liikelahjojen hankkiminen kulttuuripalvelujen, pääsylippujen ja taidelahjojen muodossa. Kyselylomakkeella yrityksiltä pyydettiin tietoja seuraavista viidestä taiteen tukimuodosta:

Taidehankinta

Taidehankintana on pidetty taideteosten ostamista yritykselle ja tilaustöitä, taiteen esittämiseen käytettävien välineiden (esim. soittimien) hankkimista yrityksen omistukseen ja ylläpitoa, omien taidekokoelmien, näyttely- ja museotilojen hankkimista ja ylläpitoa.

Taidehankinnan kohde on aina fyysinen objekti. Taiteen tueksi ei ole kuitenkaan katsottu yrityksen sisustusta varten tehtyjä hankintoja, kuten käyttöesineitä tai tekstiilejä, vaikka ne edustaisivatkin taideteollisuustuotteita.

Sponsorointi

Sponsorointi on yleensä suoraa tukea taidetapahtumille, laitoksille ja taiteilijoille. Se käsittää erilaisten kulttuuritapahtumien, kuten näytäntöjen, näyttelyiden, konserttien ja festivaalien tukemisen tai järjestämisen, vakuutusten hankkimisen sekä tappion- takuut.

Lisäksi tähän tukimuotoon on luettu kuuluvaksi taiteen esittämiseen tarvittavien välineiden luovuttaminen taiteilijoiden käyttöön, apurahojen, palkintojen sekä tavara- ja raha-avustusten antaminen taiteilijoille, yhdistyksille, taiteilijaryhmille, kouluille, museoille, muistomerkkihankkeille tms. Sponsorointi voi

kohdistua sekä ammattitaiteilijoihin että taideharrastustoimintaan. Toisin kuin perinteisiin lahjoituksiin, sponsorointiin liittyy aina näkyvää mainontaa tai muuta välitöntä yrityksen näkyvyyttä.

Lahjoitukset

Lahjoitukset sisältävät yritysten antamat rahalahjoitukset kulttuuria ja taidetta edistäville säätiöille, yhdistyksille, rahastoille ja taidelaitoksille.

Markkinointiyhteistyö

Markkinointiyhteistyöllä tarkoitetaan kulttuuripalvelujen hankkimista ja ostoa asiakaskunnalle, esimerkiksi teatteri-, konsertti-, kulttuuritapahtuma-, ja näyttelypääsylippujen tai vastaavien muodossa. Siihen kuuluu myös taidelahjojen ostoa asiakaskunnalle sekä eri taiteenalojen esitysten ja tapahtumien yhteismarkkinointi.

Muu tuki

Muun tyyppinen tuki on usein välillistä taiteiden tukemista. Se sisältää esimerkiksi kulttuuripalvelujen hankkimisen henkilökunnalle, taide-esitysten tilaamisen yrityksen tiloihin, pääsylippujen ja taidelahjojen ostamisen henkilökunnalle sekä henkilökunnan taideharrastustoiminnan tukemisen.

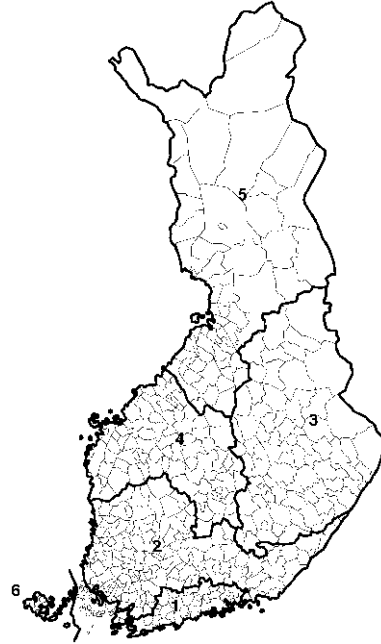
Lomakkeelle pyydettiin merkitsemään jokaisen taiteenalan osalta annetun tukimuodon kohdalle tuen määrä sekä selvittämään lyhyesti tuen tarkempi kohdentuminen. Rahoituksen kohde pyydettiin mainitsemaan, mikäli tukisummaa ei voida ilmoittaa euroina. Useimmissa vastauksissa oli kuitenkin ilmoitettu vain tukeen käytetty rahasumma taiteenaloittain.

Eri tukimuotojen osalta kysyttiin tälläkin kertaa tukitoiminnan aloitusvuotta, säännöllisyyttä ja siihen liittyvää aloitteen tekoa sekä mahdollista asiantuntijan käyttöä tuesta päätettäessä. Yrityksiltä tiedusteltiin myös urheiluun tai liikuntaan sekä uutena vaihtoehtona nuorisotyöhön tai kansalaisuustoimintaan tai muihin yhteiskunnallisiin kohteisiin annettua tukea. Kyselylomake on liitteessä 10.

Vuoden 1999 Yritysten tuki taiteille -selvityksen tapaan taiteiden tuen alueellisessa luokittelussa käytetään Euroopan unionin virallisen alue- ja luokitusjärjestelmän NUTS 2 (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) mukaista suuraluejakoa vuodelta 2000. (Tilastokeskus 2000). Siinä Etelä-Suomen suuralueeseen kuuluvat Varsinais-Suomen, Hämeen, Pirkanmaan, Satakunnan, Päijät-Hämeen ja Etelä-Karjalan maakunnat sekä osia Kymenlaaksosta. Selvityksessä myös Ahvenanmaan maakunnassa sijainneet yritykset sisältyvät Etelä-Suomen suuralueeseen niiden vähäisen lukumäärän vuoksi. Itä-Suomi koostuu osista Kymenlaakson maakuntaa, Pohjois-Karjalasta, Etelä-Savosta ja Kainuusta. Väli-Suomen maakuntia ovat Keski-Suomen ohella Etelä- ja Keski-Pohjanmaa sekä

Pohjanmaa. Pohjois-Suomen suuralueen muodostavat Pohjois-Pohjanmaa ja Lappi. (Kartta 1.)

Kartta 1. Suuralueet: 1. Uusimaa, 2. Etelä-Suomi, 3. Itä-Suomi, 4. Väli-Suomi, 5. Pohjois-Suomi, 6. Ahvenanmaa (Tilastokeskus 2000)

Nykyisin käytössä olevassa virallisessa suuraluejaossa Uusimaa sisältyy Etelä-Suomen suuralueeseen ja Väli-Suomi on korvattu Länsi-Suomen suuralueella. Vuoden 2000 aluejako antaa kuitenkin tarkemman kuvan yritysten sijainnista ja on vertailukelpoinen edellisen selvityksen kanssa.

Aineisto

Selvityksen piiriin kuuluivat kaikki liiketaloudellisin periaattein toimivat yksityiset ja valtion liikeyritykset. Yrityksellä tarkoitetaan yhden tai useamman henkilön yhdessä harjoittamaa taloudellista toimintaa, jolla tähdätään kannattavaan tulokseen. Yritysten yleisin muoto on oikeushenkilö, joita ovat esimerkiksi osakeyhtiöt, osuuskunnat, keskinäiset yhtiöt, säästöpankit, taloudelliset yhdistykset, avoimet yhdistykset, avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt. Valtion liikelaitokset ja kuntien yleisöä palvelevat liikelaitokset luetaan myös yrityksiin. Yritysten toinen suuri ryhmä koostuu luonnollisista henkilöistä, jotka harjoittavat yritystoimintaa omalla nimellään tai rekisteröidyllä toiminimellä. Tässä selvityksessä taloudellisten ja aatteellisten yhdistysten ohella tarkastelun ulkopuolelle rajattiin julkisoi-

keudelliset yhteisöt, kuten valtiokirkko, muut uskonnolliset yhteisöt, julki-
set viranomaiset sekä säätiöt ja rahastot.

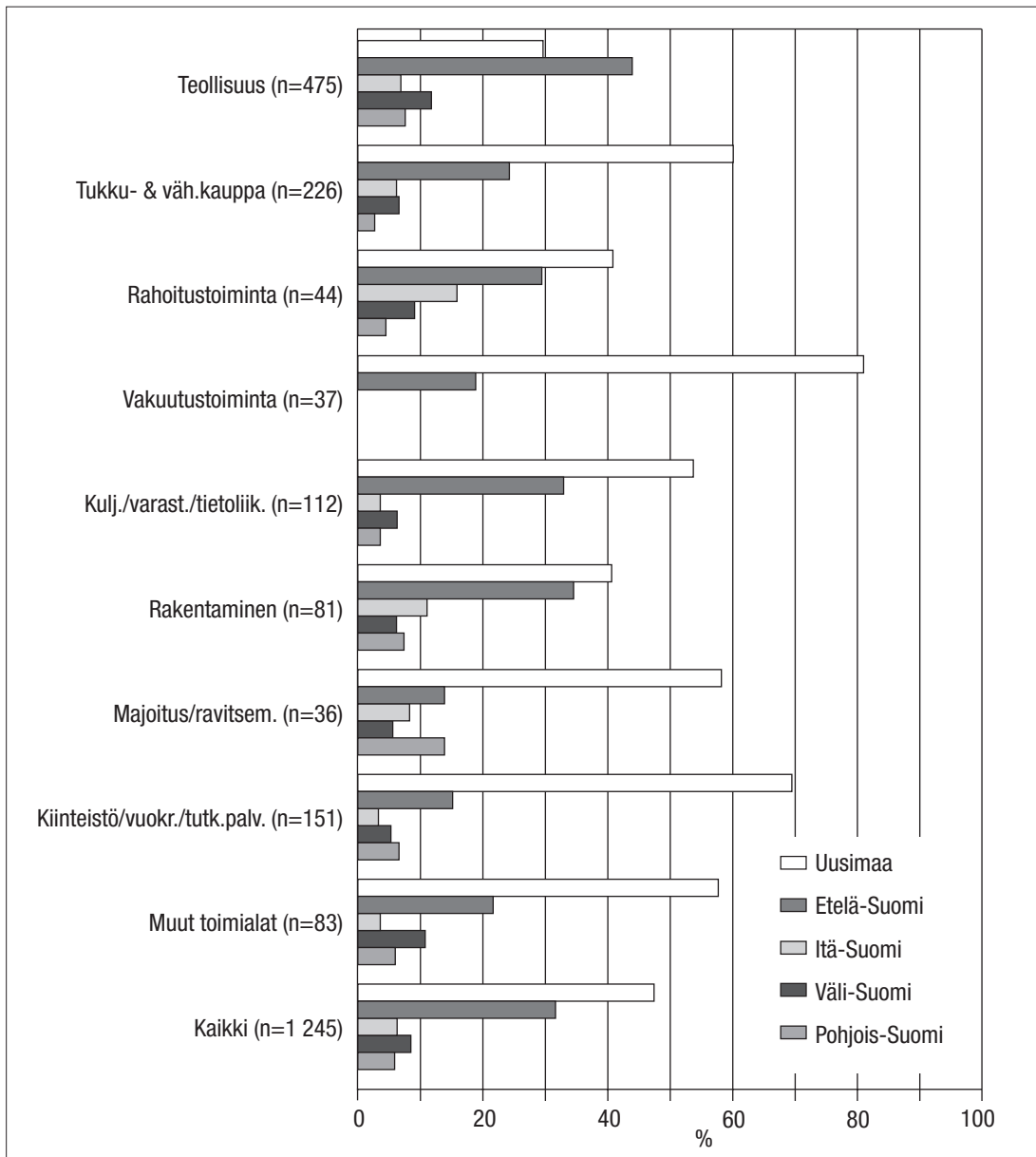
Selvitykseen valittavien yritysten otannasta vastasi Tilastokeskus ja se
tehtiin Tilastokeskuksen ylläpitämästä yritysrekisteristä keväällä 2004.
Otokseen sisältyivät kaikki vähintään 250 henkilöä työllistävät 540 suur-
yritystä. Pienten ja keskisuurten yritysten joukko rajattiin otosta varten toi-
mialoittain vähintään 20 työntekijän yrityksiin rahoituslaitoksia lukuun ot-
tamatta, joista mukaan otettiin myös vähintään kymmenen henkilöä työl-
listävät yritykset. Näin toimialan kokonaisuus saatiin riittävän suureksi ja
paremmin vastaamaan aiempia selvityksiä. Pienistä ja keskisuurista yri-
tyksistä poimittiin joka kymmenes yritys, joita lopulliseen otokseen kertyi
kaikkiaan 705 kappaletta.

Tilastokeskus huolehti myös kyselyn käytännön toteutuksesta. Lomake
lähetettiin yrityksille kahdesti touko-kesäkuussa 2003. Kysely uusittiin
elokuussa vielä niiden osalta, jotka eivät vielä olleet palauttaneet lomake-
ta. Lomake liitteineen käännettiin myös ruotsiksi. Lomakkeen mukana oli
postimaksulla varustettu palautuskuori, jota valtaosa yrityksistä käytti.
Yrityksille tähdennettiin vastaamisen tärkeyttä, vaikka kyselyssä mainit-
tua toimintaa ei olisi ollutkaan. Puhelimitse ja sähköpostina saaduissa vas-
tauksissa ilmoitettiin, että yritys ei ole tukenut taiteita vuonna 2003 tai ei
aio vastata kyselyyn.

Otoksen koko oli kaikkiaan 1245 yritystä. Teollisuusyritykset muodos-
tivat otoksen selvästi suurimman toimialan. Suuryrityksistä noin 42 pro-
senttia ja pienistä ja keskisuurista yrityksistä 35 prosenttia edusti teolli-
suutta. Samoin henkilöstöltään 20–249 työntekijän pk-yrityksiä oli enem-
män kuin muilla tutkituilla toimialoilla. Kuljetus, varastointi ja tietoliiken-
ne oli ainoa toimiala jossa pienten ja keskisuurten yritysten osuus oli otok-
sessa suuryritysten lukumäärää suurempi. (Taulukko 1.)

Kaikista selvityksessä mukana olleista yrityksistä noin puolet sijaitsi
Uudellamaalla. Teollisuuden, rahoitustoiminnan ja rakennustoimialan yri-
tyksistä suurin osa sijaitsi muualla kuin Uudellamaalla. Rahoitustoimin-
nan yrityksistä kaksi viidesosaa sijaitsi Uudellamaalla ja noin kolmasosa
sekä Etelä-Suomen että Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomen suuralueella. Teolli-
suusyritykset olivat keskittyneet Etelä-Suomen suuralueelle. Majoitus- ja
ravitsemistoimen yritysten osuus oli Etelä- ja Pohjois-Suomen suuralueilla
yhtä suuri. Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomesta ei aineistossa ollut yhtään va-
kuutustoiminnan yritystä. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Tutkittujen yritysten alueellinen sijainti toimialoittain vuonna 2003

Kyselyssä mukana olleista yrityksistä 50,4 prosenttia vastasi. Kaikkiaan 628 vastauksesta ainoastaan 19 oli sellaisia, joissa ei vastattu yhteenkään kysymykseen. Näistä yksi yritys jäi tavoittamatta ja seitsemän yritystä ilmoitti jättävänsä vastaamatta. Saatujen vastausten perusteella 18 yritystä oli joko lopettanut toimintansa, fuusioitu, yritys oli myyty tai perustettu vasta vuonna 2004. Vastanneissa oli 11 epäitsenäistä yritystä, joissa taiteen tukemiseen käytettävistä varoista päätetään konsernin emoyhtiössä. Nämä olivat kuitenkin vastanneet ainakin lomakkeen ensimmäiseen kysymykseen. Kymmenessä vastauksessa puolestaan ilmoitettiin taiteita tuetun, mutta yksityiskohtaisempaa tietoa kyselyn kohteena olevaan toimintaan käytetyistä varoista ei mainittu tai niitä ei yrityksestä ollut saatavissa. Sel-

vityksen kannalta käyttökelpoisen vastauksen antoi lähes puolet kyselyssä mukana olleista yrityksistä ja minkäänlaista vastausta ei saatu 617 yritykseltä. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Otoksen koko, kato ja vastausprosentti toimialoittain vuonna 2003

Toimiala	PK-yritykset				Suuryritykset				Kaikki			
	N	Kato	Vast.	V-%	N	Kato	Vast.	V-%	N	Kato	Vast.	V-%
Teollisuus	248	110	138	55,6	227	119	108	47,6	475	229	246	51,8
Tukku- ja vähittäiskauppa	122	66	56	45,9	104	70	34	32,7	226	136	90	39,8
Rahoitustoiminta	30	14	16	53,3	14	6	8	57,1	44	20	24	54,5
Vakuutustoiminta	25	15	10	40,0	12	7	5	41,7	37	22	15	40,5
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	47	22	25	53,2	65	34	31	47,7	112	56	56	50,0
Rakentaminen	60	28	32	53,3	21	11	10	47,6	81	39	42	51,9
Majoitus- ja ravitsemustoiminta	22	15	7	31,8	14	11	3	21,4	36	26	10	27,8
Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut	96	47	49	51,0	55	26	29	52,7	151	73	78	51,7
Muut toimialat	55	24	31	56,4	28	11	17	60,7	83	35	48	57,8
Yhteensä	705	341	364	51,6	540	295	245	45,4	1 245	636	609	48,9

Pienten ja keskisuurten yritysten vastausprosentti oli hieman suuryrityksiä suurempi. Lukumääräisesti eniten vastauksia saatiin otoksen suurimmilta toimialoilta: teollisuuden, tukku- ja vähittäiskaupan, kuljetus, varastointi ja tietoliikenteen sekä kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialoilta. Sen sijaan suhteellisesti eniten eli lähes kaksi kolmasosaa kyselylomakkeista saatiin takaisin luokkaan muut toimialat kuuluneilta yrityksiltä. Tukku- ja vähittäiskauppaa, vakuutustoimintaa sekä majoitus- ja ravitsemistoimintaa lukuun ottamatta vähintään puolet toimialan yrityksistä vastasi. Pienin vastausprosentti oli majoitus- ja ravitsemistoiminnan toimialalla.

Noin puolet otoksen yrityksistä sijaitsi Uudellamaalla ja kolmasosa Etelä-Suomessa. Lisäksi Uudenmaan kaikista yrityksistä lähes 85 prosenttia sijoittui Helsinkiin, Espooseen tai Vantaalle. Etenkin vakuutustoiminta, kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut sekä tukku- ja vähittäiskauppa keskittyvät Uudellemaalle. Alueella oli vähintään 250 henkilöä työllistäviä suuryrityksiä enemmän kuin pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Muilla suuralueilla enemmistönä olivat puolestaan pienet ja keskisuuret yritykset. Pääosa vastauksista tulikin Uudenmaan ja Etelä-Suomen suuralueen yrityksiltä. Vastanneiden osuus oli kuitenkin suurin Väli- ja Pohjois-Suomen suuralueella. Kyselyn alhaisin sekä suuryritysten että pk-yritysten vastausprosentti oli Uudellamaalla. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Tutkittujen yritysten sijainti ja vastaaminen alueittain

Suuralue	PK-yritykset				Suuryritykset				Kaikki			
	N	Kato	Vast.	V-%	N	Kato	Vast.	V-%	N	Kato	Vast.	V-%
Uusimaa	285	157	128	44,9	307	180	127	41,4	592	337	255	43,1
Etelä-Suomi	248	109	139	56,0	147	72	75	51,0	395	181	214	54,2
Itä-Suomi	53	24	29	54,7	25	17	8	32,0	78	41	37	47,4
Väli-Suomi	68	31	37	54,4	38	14	24	63,2	106	45	61	57,5
Pohjois-Suomi	51	20	31	60,8	23	12	11	47,8	74	32	42	56,8
Yhteensä	705	341	364	51,6	540	295	245	45,4	1 245	636	609	48,9

Vuoden 1999 selvitykseen verrattuna otos oli jonkin verran suurempi. Yritysten määrä kasvoi lähes kaikilla toimialoilla. Eniten lisäystä oli tukku- ja vähittäiskaupan sekä kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelutoimialan suuryritysten lukumäärässä. Teollisuusyrityksiä oli selvästi vähemmän, samoin jonkin verran vähemmän otoksessa oli rahoitustoiminnan yrityksiä. Teollisuustoimialoihin kuuluneiden yritysten kokonaismäärä oli kuitenkin edelleen suurin ja ne muodostivat lähes kaksi viidesosaa koko otosjoukosta.

Vastausprosentti jäi jo vuoden 1999 selvityksessä huomattavasti alhaisemmaksi kuin muissa 1990-luvulla tehdyissä kyselyissä, joiden kohteena oli noin 450 liikevaihdoiltaan suurinta yritystä. Vastausprosentin pienentymiseen vaikutti uudistettu otanta, jossa etenkin pienet ja keski-suuret yritykset saatiin ensimmäisen kerran kyselyn piiriin aiempaa järjestelmällisemmin. Kyselyn kohteena ollut yritysjoukko moninkertaistui ja vastanneiden yritysten lukumäärä pysyi lähes samana kuin ennen vuotta 1999. Pk-yritysten vastausprosentti on ollut jonkin verran suurempi kuin suuryritysten.

Kyselylomakkeen saaminen oikean henkilön täytettäväksi pelkän yritysnimen ja osoitteen avulla on epävarmaa etenkin suuryrityksissä. Kysytyihin tukimuotoihin liittyvät asiat on usein hajautettu eri osastoille tai yksiköille, eikä yrityskauppojen ja henkilöstövaihdosten vuoksi edellisten kyselyjen yhteyshenkilötiedoistakaan aina ole apua. Kysytyt tiedot eivät välttämättä ole saatavissa yrityksen kirjanpidosta tai taloushallinnosta lomakkeella pyydytällä tarkkuudella, sillä taiteen ja kulttuurin sponsorointiin, markkinointiyhteistyöhön ja lahjoituksiin käytettyjä varoja ei yleensä ole kirjattu erikseen muista kohteista. Lisäksi suurimmille yrityksille kyse on liikesalaisuuksista, joista ei haluta antaa yksityiskohtaisia tietoja ulkopuolisille. Tälläkin kertaa vastaamatta jääneiden joukossa on yrityksiä, jotka ovat julkisuudessa olleiden tietojen perusteella käyttäneet säännöllisesti varoja etenkin valtakunnallisten tapahtumien sponsorointiin ja markkinointiyhteistyöhön.

Kaikissa tähänastisissa selvityksissä käsite taiteiden tuki on koettu ongelmalliseksi, koska yritysten näkökulmasta kyse ei ole vastikkeettomasta tuen antamisesta, perinteiseen mesenaattitoimintaan jossain määrin rinnastettavia lahjoituksia lukuun ottamatta. Sponsorointi ja markkinointiyhteistyö ovat selkeästi osa liiketoimintaa, markkinointia ja viestintää. Samoin taidehankinnat ja lahjoitukset palvelevat yleensä lähes yhtä paljon niin yrityksen omia tavoitteita kuin taidetta ja kulttuuria. Taidehankinta yrityksen tiloihin sijoitettuna luo kulttuurimyönteistä imagoa ja lisää viihtyisyyttä, ja on osa liiketoiminnasta syntyneiden voittojen ja varallisuuden sijoittamista johonkin kestävämpään. Muun tuen kautta tapahtuva henkilökunnan palkitseminen ja harrastustoiminnan edistäminen lisäävät työssä ja yrityksessä viihtymistä sekä tuottavuutta.

Eri rahoitusmuodot kattavan yksiselitteisen käsitteen puuttuessa yrityksiä on kyselyn yhteydessä ohjeistettu mahdollisimman yksityiskohtaisesti sen suhteen, mitä eri tukimuodot tarkoittavat ja mitä niihin sisältyy. Tässä on onnistuttu varsin hyvin, vaikka joissakin vastauksissa henkilökunnan taideharrastuksia ei ole pidetty kulttuurina ja säveltaiteen on ymmärretty tarkoittavan vain klassista musiikkia.

Taidehankinnasta, lahjoituksista ja muusta tuesta poiketen sponsoroinnin ja markkinointiyhteistyön onnistunut hyödyntäminen aiheuttaa myös yritykselle menoja, jotka saattavat ylittää varsinaisen sponsorointi- tai markkinointiyhteistyösopimuksen kustannukset. Nämä kustannukset voitaisiin ainakin välillisesti katsoa taiteiden tueksi. Käytännössä taiteen ja kulttuurin sponsoroinnista ja markkinointiyhteistyöstä syntyvien kulujen erottaminen muista kohteista ei ole mahdollista, eikä niitä ole kysytty erikseen.

Yritysten tuki taiteille 2003

Taiderahoituksen säännöllisyys

Palautetuista kyselylomakkeista 609:ssä oli vastattu vähintään yhteen kysymykseen, joka pääsääntöisesti oli ensimmäinen kysymys. Ainoastaan runsas viidesosa yrityksistä ilmoitti tukeneensa taiteita tai oli tehnyt taidehankintoja vuonna 2003. Taiteita tukeneiden osuus oli suurin rahoitus- ja vakuutustoiminnan toimialoilla, ja pienin toimialalla kuljetus, varastointi ja tietoliikenne. Lukumääräisesti eniten taiteita tukeneita yrityksiä oli kuitenkin teollisuudessa.

Vastanneista suuryrityksistä noin joka kolmas, mutta pienistä ja keski-suurista yrityksistä vain vajaa viidesosa ilmoitti tukeneensa taiteita vuonna 2003. Muista toimialoista poiketen kaikki vastanneet vakuutustoiminnan suuryritykset ilmoittivat tukeneensa taiteita. Pienistä ja keski-suurista yrityksistä taiteita tukeneiden osuus vastanneista oli suurin rahoitustoiminnassa. Suuryrityksissä taiteita tukeneiden yritysten osuus oli pk-yrityksiä suurempi kaikilla toimialoilla rahoitustoimintaa lukuun ottamatta.

Taulukko 3. Kyselyyn vastanneiden yritysten lukumäärä ja taiteita tukeneiden yritysten osuus toimialoittain vuonna 2003

Toimiala	Pk-yritykset		Suuryritykset		Kaikki	
	Vastanneet (n)	Tukeneet %	Vastanneet (n)	Tukeneet %	Vastanneet (n)	Tukeneet %
Teollisuus	138	13,0	108	24,1	246	18,3
Tukku- ja vähittäiskauppa	56	16,1	34	23,5	90	18,9
Rahoitustoiminta	16	75,0	8	62,5	24	70,8
Vakuutustoiminta	10	10,0	5	100,0	15	40,0
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	25	8,0	31	16,1	56	12,5
Rakentaminen	32	12,5	10	30,0	42	16,7
Majoitus- ja ravitsemustoiminta	7	14,3	3	66,7	10	30,0
Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut	49	18,4	29	34,5	78	24,4
Muut toimialat	31	32,3	17	29,4	48	31,3
Yhteensä	364	18,1	245	28,2	609	22,2

Lukumäärältään taiteita tukeneita yrityksiä oli molemmissa yritysryhmissä kaikilla toimialoilla erittäin vähän. Yli kymmenen taiteita tukenutta yritystä oli kyselyyn vastanneista suuryrityksistä ainoastaan teollisuudessa sekä toimialalla kiinteistö, vuokraus ja tutkimuspalvelut. Pk-sektorilla vähintään kymmenen taiteita tukenutta yritystä oli teollisuuden ohella rahoitustoiminnan toimialalla ja luokassa muut toimialat.

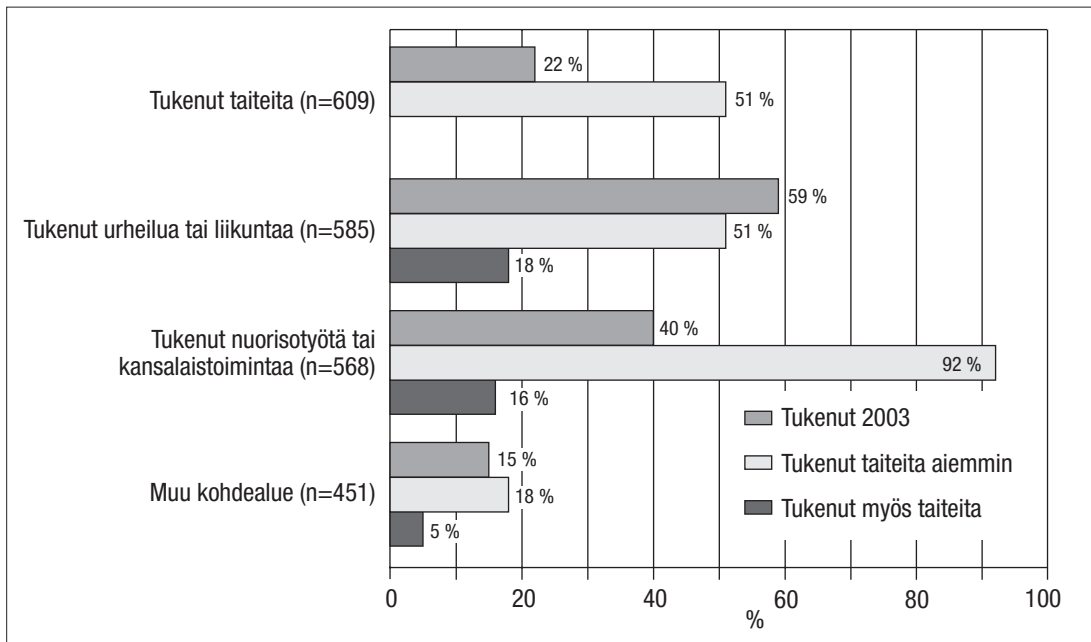
Kysymykseen, onko yritys tukenut taiteita aiemmin, vastasi 36 prosenttia kaikista kyselyyn vastanneista yrityksistä. Näistä noin puolet ei ollut tukenut taiteita koskaan missään muodossa. Hieman yli puolet vastanneista yrityksistä ilmoitti tukeneensa taiteita tai tehneensä taidehankintoja myös aiemmin, mutta vain 13,6 prosenttia ilmoitti sen tapahtuneen edellisen keran vuonna 2002. Selvitysvuonna taiteita tukeneista 135 yrityksestä noin joka kymmenes ei ollut aiemmin tukenut taiteita tai tehnyt taidehankintoja. Yrityksistä, jotka eivät tukeneet taiteita tai tehneet taidehankintoja vuonna 2003, puolestaan joka viides ilmoitti harjoittaneensa tukitoimintaa aiemmin jossain muodossa.

Suurimmalla osalla vuonna 2003 taiteita tukeneista yrityksistä oli ollut kyseistä toimintaa myös edellisinä vuosina. Ensimmäistä kertaa taiteisiin käytti varoja noin joka kymmenes yritys. Sen sijaan pääosa yrityksistä, joiden toimintaan taiteen tukeminen ja taidehankinnat eivät kuuluneet vuonna 2003, eivät myöskään olleet tukeneet taiteita aiemminkaan. Suuryrityksissä taiteiden tukeminen oli jonkin verran pitkäjänteisempää kuin pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Kaksi kolmesta vastanneesta suuryrityksestä ja runsas kaksi viidesosaa pk-yrityksistä oli tukenut taiteita aiemmin.

Taiteen tukemisen lisäksi tiedusteltiin onko yritys tukenut urheilua tai liikuntaa, nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa tai jotain muuta kohdealuetta vuonna 2003. Urheilun tai liikunnan tukeminen oli vastaajien keskuudessa selvästi yleisempää kuin varojen käyttäminen taiteisiin. Samoin nuorisotyö tai kansalaistoiminta olivat kohteena taiteita suositumpia. Puolet urheilua tai liikuntaa tukeneista ja yli 90 prosenttia nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa tukeneista yrityksistä ilmoitti rahoittaneensa aiemmin taiteita. (Kuvio 2.)

Vuoden 1999 selvitykseen verrattuna urheilun tai liikunnan tukeminen olisi lisääntynyt jonkin verran, ja etenkin pienten ja keskisuurten yritysten joukossa. Sen sijaan sekä taiteita että urheilua tai liikuntaa tukeneiden osuus vastanneista on vähentynyt jyrkästi. Erityisen selvä muutos on tapahtunut suuryrityksissä, joista kaksi kolmasosaa ilmoitti vuonna 1999 tukeneensa myös taiteita, mutta vuonna 2003 ainoastaan alle viidesosa vastanneista. Aiemmin taiteita tukeneiden yritysten osuus kysymykseen vastanneista on myös kasvanut. Tällaisia yrityksiä oli vuonna 1999 runsas kolmasosa ja tässä selvityksessä puolet vastanneista. Huomattavin muutos on tapahtunut pk-sektorilla, jossa aiemmin taiteita tukeneiden osuus kasvoi neljäsosasta 45 prosenttiin.

Kuvio 2. Yritysten tuen kohteet vuonna 2003

Toimialoittain aiemmin taiteita tukeneiden osuus oli suurin, noin 90 prosenttia vastanneista, rahoitus- ja vakuutustoiminnan alalla. Näillä toimialoilla myös kysymykseen vastanneiden osuus oli suurin. Teollisuusyrityksistä joka toinen ilmoitti tukeneensa taiteita aiempina vuosina, mutta rakennustoiminnan yrityksistä vain runsas kolmasosa. Molemmilla toimialoilla kysymykseen vastasi noin joka kolmas kyselyyn vastannut yritys.

Urheilun tai liikunnan tukeminen oli yleisintä taiteita tukeneissa rahoitustoiminnan, teollisuuden sekä tukku- ja vähittäiskaupan yrityksissä lisäksi niissä teollisuus- ja rakennusyrityksissä, jotka eivät olleet tukeneet taiteita. Sen sijaan urheilua tai liikuntaa oli tuettu taiteiden ohella vähiten kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialalla sekä vakuutustoiminnan yrityksissä. Nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa, samoin kuin muita kohteita, ilmoitti tukeneensa kolme neljäsosaa vastanneista rahoitustoiminnan yrityksistä. Jokaisella muulla toimialalla kiinnostus oli huomattavasti vähäisempää. Esimerkiksi taiteita tukeneista teollisuusyrityksistä kaksi kolmasosaa oli tukenut urheilua tai liikuntaa, mutta nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa rahoittaneita oli vain 17 prosenttia ja muita kohteita joka kymmenes vastanneista.

Kolmanteen kysymykseen, aikooko yrityksenne tukea taiteita tai tehdä taidehankintoja tulevaisuudessa, vastasi ainoastaan 36 prosenttia lomakkeen palauttaneista yrityksistä. Vastaajista 35 prosenttia aikoi jatkaa taiteiden tukemista ja yhtä moni piti sitä todennäköisenä. Sekä taiteita, urheilua tai liikuntaa että nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa tukeneiden joukossa taiteiden tukea jatkavien osuus oli suurinpiirtein yhtä suuri. Joka kolmas kysymykseen vastannut yritys ei aikonut tukea taiteita tulevaisuudessa. Näiden osuus oli selvästi suurin, noin kaksi viidesosaa vastanneista, niiden

muita kohteita rahoittaneiden yritysten joukossa, jotka eivät olleet tuke-
 neet taiteita tai tehneet taidehankintoja vuonna 2003.

Tuen säännöllisyyttä tukimuodoittain koskevaan osioon vastasi keski-
 määrin runsas viidesosa yrityksistä. Vastauksia saatiin keskimäärin runsaal-
 ta kahdelta viidesosalta suuryritykseltä ja joka neljänneltä pk-yritykseltä.
 Kaikkia tukimuotoja käytettiin suuryrityksissä säännöllisemmin kuin pie-
 nissä ja keskisuurissa yrityksissä. Säännöllisimmin varoja kohdistettiin
 sponsorointiin ja markkinointiyhteistyöhön. Taidehankinta oli kaikkein epä-
 säännöllisintä. Markkinointiyhteistyö oli vastanneiden suuryritysten yleisin
 säännöllisesti käyttämä tukimuoto, kun pk-sektorilla tukitoimet keskittyivät
 sponsorointiin. Pienten ja keskisuurten yritysten vastauksissa lahjoituksia ja
 markkinointiyhteistyötä käyttäneitä oli yhtä paljon. (Taulukko 4, kuvio 2.)

*Taulukko 4. Säännöllisesti taiteita tukeneiden yritysten osuudet vastanneista tukimuodoit-
 tain vuonna 2003*

Tukimuoto	Pk-yritykset		Suuryritykset		Kaikki	
	Vastanneet n	Säännöllisesti käyttäneitä %	Vastanneet n	Säännöllisesti käyttäneitä %	Vastanneet n	Säännöllisesti käyttäneitä %
Taidehankinta	77	7,8	72	18,1	149	12,8
Sponsorointi	75	34,7	71	39,4	146	37,0
Lahjoitukset	70	21,4	65	27,7	135	24,4
Markkinointiyhteistyö	70	21,4	70	44,3	140	32,9
Muu tuki	71	12,7	63	31,7	134	21,6

Tulevaisuudessakin taiteita tukevien yritysten osuus olisi suurin rahoitus-
 toiminnassa. Rakentamisen toimialalla oli puolestaan eniten yrityksiä,
 jotka eivät aikoneet tukea taiteita tulevaisuudessa. Luotettavan toimialoi-
 taisen vertailun kannalta tulevaisuudessa tapahtuvaa taiteiden tukemista ja
 tukimuotojen säännöllisyyttä koskeviin kysymyksiin saatujen vastausten
 lukumäärä jäi kuitenkin liian alhaiseksi.

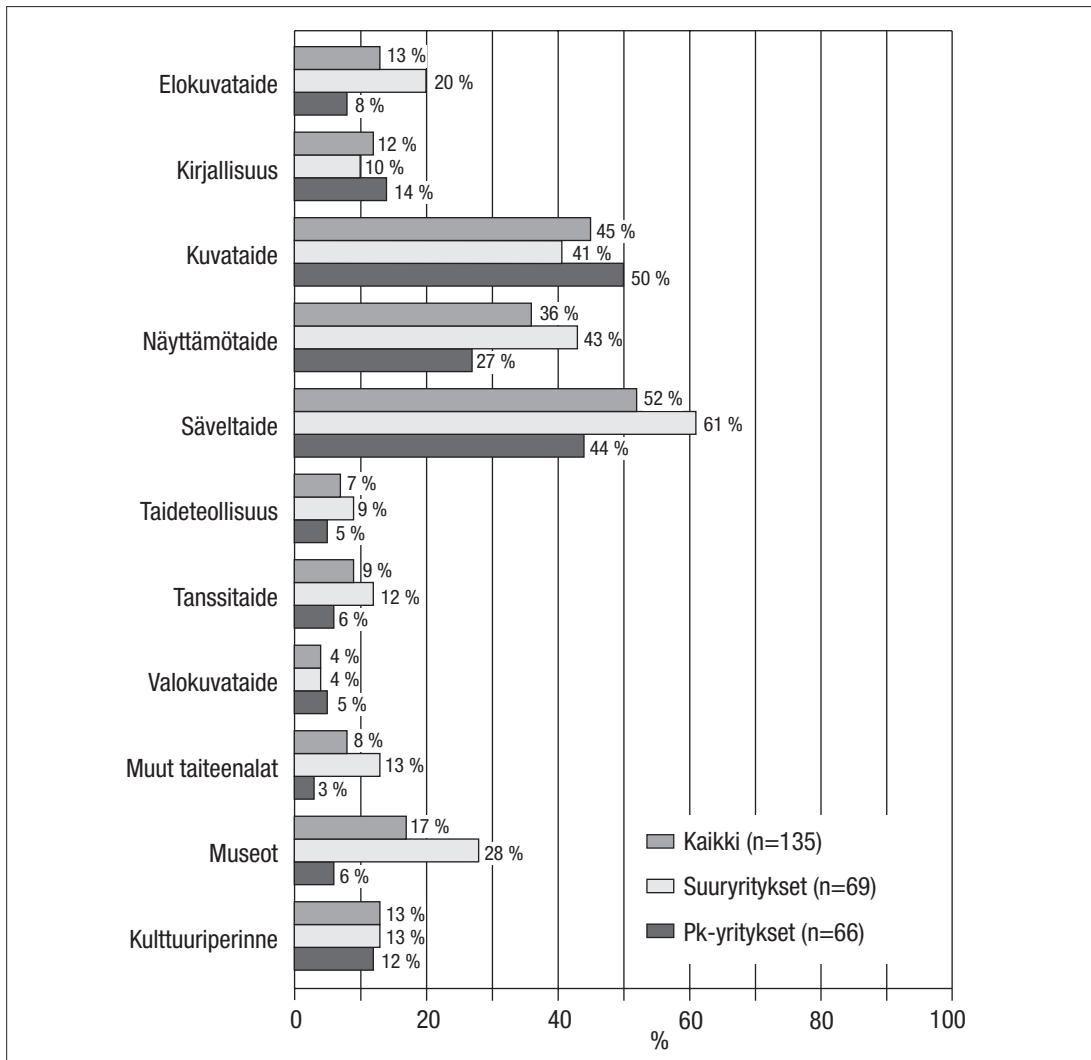
Lähes kaikilla toimialoilla oli eniten sponsorointia säännöllisesti käyt-
 täneitä. Rahoitustoiminnan yrityksissä näyttäisi olevan eniten kiinnostusta
 lähes kaikkien tukimuotojen säännölliseen hyödyntämiseen. Ainoastaan
 muun tuen osalta kiinteistö, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialalla
 kulttuuripalvelujen hankkiminen ja taidelahjojen ostoli jonkin verran
 säännöllisempää kuin rahoitustoiminnassa.

Tukimuodosta riippumatta aloitteet taiteiden tuesta tulevat joko yrityk-
 sen johtotasolta tai toimitusjohtajalta. Sponsoroinnissa ja markkinointiyh-
 teistyöstä päätettäessä mukana on markkinointi- tai viestintäjohtaja. Hen-
 kilöstöä kuullaan useimmin muun tuen yhteydessä. Asiantuntijan apuun
 taiteen tuesta päätettäessä oli turvautunut vain seitsemän prosenttia kysy-
 mykseen vastanneista 174 yrityksestä.

Taiderahoituksen yleisyys

Yleisimmin tuetut taiteenalat vuonna 2003 olivat kuva-, sävel- ja näyttämötaide. Hieman yli puolet kaikista taiteista tukeneista yrityksistä oli kohdistanut varoja säveltaiteeseen. Etenkin suuryritysten keskuudessa se oli selvästi yleisin tuettu taiteenala. Sen sijaan pienissä ja keskisuurissa yrityksissä kuvataiteen tukeminen oli jonkin verran säveltaidetta yleisempää. Näyttämötaide oli ollut tuen kohteena noin kahdella viidesosalla taiteista tukeneista suuryrityksestä ja pk-yrityksistä vajaalla kolmasosalla. Suuryrityksissä myös elokuva- ja tanssitaiteen tukeminen oli yleisempää kuin pk-sektorilla, jossa puolestaan kirjallisuutta tukeneiden osuus oli hieman suuryrityksiä suurempi. Yksittäisistä taiteenaloista taideteollisuus ja valokuvataide kiinnostivat yrityksiä vähiten. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Yritysten taiteiden tuen yleisyys taiteenaloittain vuonna 2003

Säveltaide oli yleisimmin tuettu taiteenala kaikilla tutkituilla toimialoilla majoitus- ja ravitsemistoimintaa sekä ryhmää muut toimialat lukuun ottamatta. Tukku- ja vähittäiskaupan sekä vakuutustoiminnan alalla kuvataidetta tukeneiden yritysten osuus oli yhtä suuri. Majoitus- ja ravitsemistoiminnan toimialalta saatujen vastausten joukossa taiteita tukeneita yrityksiä oli kaikkein vähiten ja ne tukivat yhtä paljon sekä kuva-, näyttämö- ja säveltaidetta että taideteollisuutta. Ryhmään muut toimialat kuuluneissa yrityksissä kuvataide oli säveltaidetta yleisempi tuen kohde.

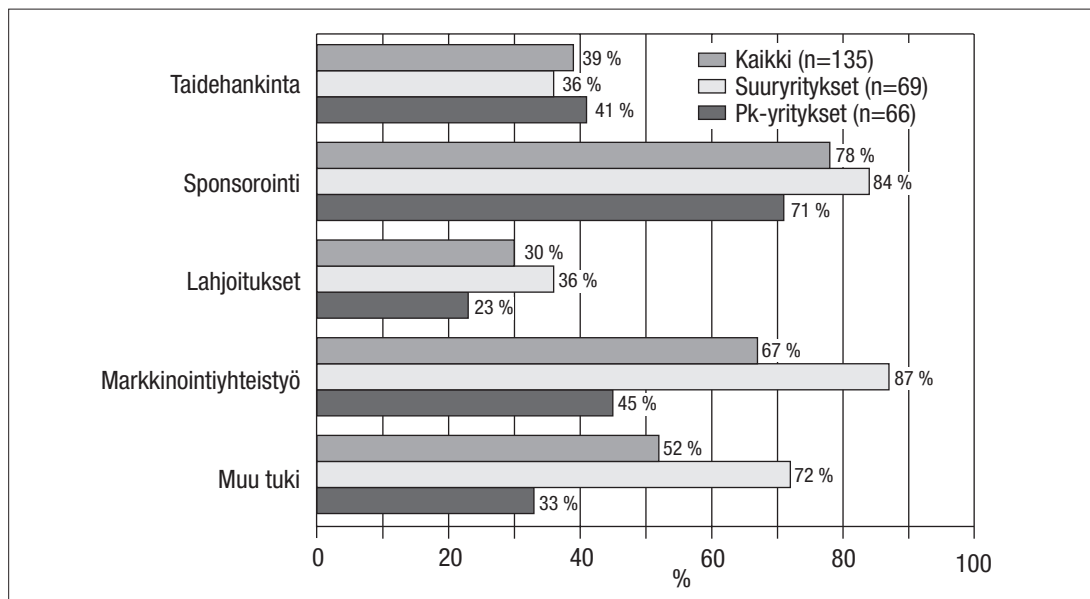
Kolmanneksi yleisin taiteen tuen kohde oli selkeästi näyttämötaide. Kuljetuksen, varastoinnin ja tietoliikenteen toimialalla sitä rahoitettiin kuvataidetta yleisemmin. Sävel-, kuva-, näyttämö- ja tanssitaidetta tuettiin museotoimen ohella kaikilla tutkituilla toimialoilla. Sen sijaan valokuvataiteesta kiinnostuneita yrityksiä oli ainoastaan teollisuudessa, tukku- ja vähittäiskaupassa, kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialalla sekä luokassa muut toimialat.

Luotettavien tulosten kannalta taiteenaloista havaintojen lukumäärä jäi useilla toimialoilla kuitenkin liian vähäiseksi. Vakuutustoiminnassa, rakentamisessa, majoitus- ja ravitsemistoiminnassa sekä toimialalla kuljetus, varastointi ja tietoliikenne taiteita tukeneita yrityksiä oli alle kymmenen. Lisäksi etenkin pienten ja keskisuurten yritysten joukossa oli huomattavan paljon toimialoja, jotka eivät käyttäneet varoja mihinkään kysytyistä taiteenaloista.

Sponsorointi ja markkinointiyhteistyö olivat selkeästi yleisimmin käytetyt tukimuodot. Yrityksistä 78 prosenttia ilmoitti tukeneensa taiteita sponsoroinnin ja 67 prosenttia markkinointiyhteistyön kautta. Taiteiden muu tuki eli kulttuuripalvelujen hankkiminen henkilökunnalle, taide-esitysten tilaaminen yrityksen tiloihin, pääsylippujen ja taidelahjojen ostaminen henkilökunnalle sekä henkilökunnan taideharrastustoiminnan tukeminen oli kolmanneksi yleisimmin käytetty tukimuoto. Taiteita tukeneista yrityksistä noin kaksi viidesosaa oli tehnyt taidehankintoja ja joka kolmas oli antanut rahalahjoituksia kulttuuria ja taidetta edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille.

Suuryrityksissä muu tuki eli kulttuuripalvelujen hankkiminen ja taidelahjojen osto henkilökunnalle sekä henkilökunnan taideharrastustoiminnan tukeminen oli sponsoroinnin ja markkinointiyhteistyön jälkeen yleisin tukimuoto. Taidehankintaa käytettiin yhtä yleisesti kuin lahjoituksia. Sen sijaan pienissä ja keskisuurissa yrityksissä lahjoitukset oli vähiten käytetty tukimuoto. Pk-yrityksissä taidehankinta oli lähes yhtä yleinen tukimuoto kuin markkinointiyhteistyö. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Yritysten taiteiden tuen yleisyys tukimuodoittain vuonna 2003

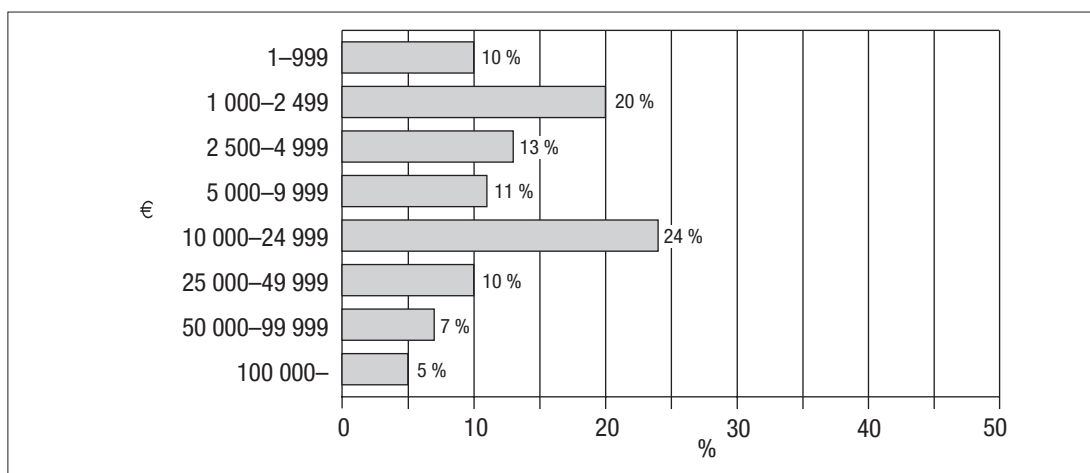
Taiderahoituksen määrä ja kohdentuminen

Kyselyyn vastanneista 609 yrityksestä noin joka viides ilmoitti käyttäneensä varoja taiteisiin vuonna 2003. Näiden yritysten ilmoittama kokonaistuki taiteille oli ainoastaan 2 945 000 euroa. Tästä summasta pienten ja keskisuurten yritysten osuus oli noin neljännes. Kokonaissummassa ei ole mukana Yleisradio Oy:n ilmoittamaa elokuvataiteen 2,2 miljoonan euron ja säveltaiteen 6,7 miljoonan euron tukea. Se koostui Suomen Elokuvasäätiön kanssa sovittujen yhteistuotantojen sekä Radion Sinfoniaorkesterin toiminnan rahoittamisesta.

Kaikkien taiteita tukeneiden yritysten keskimääräinen tukisumma oli runsaat 24 000 euroa, mutta mediaanin mukainen tyypillinen tuki vain noin 8 500 euroa. Suuryritykset käyttivät taiteisiin enemmän varoja eli keskimäärin 35 000 euroa, tyypillisen tukisumman ollessa 15 000 euroa. Pienten ja keskisuurten yritysten keskimääräinen tuki oli noin 13 500 euroa, mediaanin jäädessä 2 300 euroon. Yrityksistä yli puolet käytti taiteiden tukemiseen vähintään 5 000 euroa ja runsaalla kahdella viidesosalla tukisumma oli vähintään 10 000 euroa. Suuryrityksistä 37 prosenttia käytti taiteisiin vähintään 25 000 euroa, sen sijaan 52 prosentilla pk-yrityksistä tukisumma oli alle 2 500 euroa. (Kuvio 5.)

Teollisuus oli otoksen suurin toimiala sekä tutkittujen yritysten että vastanneiden ja taiteita tukeneiden lukumäärällä mitattuna. Lähes viidesosa kaikkien yritysten vuoden 2003 taiteiden tuen kokonaissummasta tuli kuitenkin luokan muut toimialat yrityksiltä, mutta yli kolme neljäsosaa tästä tuesta oli lähtöisin yhdestä yrityksestä, jonka taiteisiin käyttämä raha-

Kuvio 5. Taiteita tukeneet yritykset tukiluokittain vuonna 2003 (n=120)

summa oli noin 90 prosenttia luokkaan muut toimialat kuuluneiden pk-yritysten kokonaistuesta. Pienten ja keskisuurten yritysten osuus kokonaistuesta oli noin neljäsosa, mutta ilman kyseisen yksittäisen pk-yrityksen ilmoittamaa huomattavaa tukea osuus oli vain 14 prosenttia. Suuryrityksistä eniten varoja taiteisiin käytettiin vakuutustoiminnassa, jonka osuus tuen kokonaissummasta oli runsas viidesosa. Tukku- ja vähittäiskauppa oli pk-sektorilla keskeinen yksittäinen taiteita rahoittanut toimiala, joka käytti kaikkiaan taiteisiin jonkin verran teollisuuttakin enemmän varoja. Taiteiden tukemiseen käytettiin vähiten varoja rakentamisen sekä majoitus- ja ravitsemustoiminnan toimialueilla. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Taiteiden tuen määrä ja jakauma toimialoittain vuonna 2003 (Kokonaisarvio 4 099 440 €, ±2 %)

Toimiala	Pk-yritykset		Suuryritykset		Kaikki vastanneet		Kokonaisarvio	
	€	%	€	%	€	%	€	%
Teollisuus	68 612	8,8	352 179	16,3	420 791	14,3	537 794	13,1
Tukku- ja vähittäiskauppa	94 660	12,2	392 241	18,1	486 901	16,5	803 485	19,6
Rahoitustoiminta	70 450	9,0	214 354	9,9	284 804	9,7	387 679	9,5
Vakuutustoiminta	3 250	0,4	509 456	23,5	512 706	17,4	716 488	17,5
Kulj./varast./tietoliikenne	4 000	0,5	236 293	10,9	240 293	8,2	523 845	12,8
Rakentaminen	11 440	1,5	27 882	1,3	39 322	1,3	39 322	1,0
Majoitus/ravitsem.toiminta	2 000	0,3	22 500	1,0	24 500	0,8	24 500	0,6
Kiinteistö/vuokr./tutk.palv.	73 230	9,4	321 537	14,8	394 767	13,4	424 767	10,4
Muut toimialat	451 213	57,9	89 300	4,1	540 513	18,4	641 561	15,6
Yhteensä	778 855	100,0	2 165 742	100,0	2 944 597	100,0	4 099 441	100,0

Taiteenaloittain yritystuki keskittyi vuonna 2003 sävel- ja kuvataiteeseen, joiden osuus kokonaissummasta oli yli puolet. Runsas kolmasosa tuesta meni säveltaiteeseen ja viidesosan yritykset käyttivät kuvataiteeseen. Noin joka kymmenes tukieuro kohdistui näyttämötaiteeseen sekä luokkaan muut taiteenalat. Vähiten tukea sai valokuvataide, mutta myös kulttuuriperinettä, kirjallisuutta ja tanssitaideita tuettiin selvästi kaikkia muita taiteenaloja vähemmän. Suuryrityksissä tuettiin sävel- ja kuvataiteen jälkeen eniten museotoimintaa. Pienten- ja keskisuurten yritysten taiteen tuesta puolestaan kolmasosa kohdistui luokkaan muu taide, ja neljäsosa kului näyttämötaiteeseen. Etenkin säveltaiteeseen, mutta myös kuvataiteeseen käytetty kokonaissumma oli selvästi pienempi kuin suuryrityksissä. Pk-sektorilla vähiten tuettuihin taiteenaloihin kuului myös museotoiminta. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Taiteiden tuen määrä ja jakauma taiteenaloittain vuonna 2003 (Kokonaisarvio 4 099 440 €, ±2 %)

Taiteenala	Pk-yritykset		Suuryritykset		Kaikki vastanneet	
	€	%	€	%	€	%
Elokuvataide	21 145	2,7	98 453	4,5	119 598	4,1
Kirjallisuus	22 414	2,9	25 200	1,2	47 614	1,6
Kuvataide	111 682	14,3	515 432	23,8	627 114	21,3
Näyttämötaide	195 384	25,1	185 474	8,6	380 858	12,9
Säveltaide	131 086	16,8	851 164	39,3	982 250	33,4
Taideteollisuus	24 098	3,1	63 800	2,9	87 898	3,0
Tanssitaide	12 880	1,7	25 574	1,2	38 454	1,3
Valokuvataide	1 207	0,2	8 500	0,4	9 707	0,3
Muu taide	238 947	30,7	138 763	6,4	377 710	12,8
Museot	3 250	0,4	221 529	10,2	224 779	7,6
Kulttuuriperinne	16 762	2,2	31 853	1,5	48 615	1,7
Yhteensä	778 855	100,0	2 165 742	100,0	2 944 597	100,0

Sponsorointi oli vuoden 2003 käytetyin tukimuoto ja siihen kuluikin yli puolet kyselyyn vastanneiden yritysten taiteiden tuesta. Taidehankintojen ja markkinointiyhteistyön osuus taiteen tuen kokonaissummasta oli yhteensä kolmasosa. Pienten- ja keskisuurten yritysten tuki taiteille keskittyi selkeästi sponsorointiin ja ne käyttivät taidehankintoihin enemmän varoja kuin markkinointiyhteistyöhön. Suuryritykset käyttivät vähiten varoja muuhun tukeen ja pk-yritykset lahjoituksiin kulttuuria ja taiteita edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Taiteiden tuen määrä ja jakauma tukimuodoittain vuonna 2003 (Kokonaisarvio 4 099 440 €, ±2 %)

Tukimuoto	Pk-yritykset		Suuryritykset		Kaikki vastanneet	
	€	%	€	%	€	%
Taidehankinta	99 902	12,8	377 302	17,4	477 204	16,2
Sponsorointi	561 028	72,0	1 054 626	48,7	1 615 654	54,9
Lahjoitukset	12 700	1,6	216 750	10,0	229 450	7,8
Markkinointiyhteistyö	72 230	9,3	347 956	16,1	420 186	14,3
Muu tuki	32 995	4,2	169 108	7,8	202 103	6,9
Yhteensä	778 855	100,0	2 165 742	100,0	2 944 597	100,0

Alueittain taiteita tukeneet yritykset keskittyivät Uudellemaalle. Etelä-Suomen suuralueella sijaitsi noin joka kolmas vuonna 2003 taiteita tukenut yritys ja runsas neljäsosa oli joko Itä-, Väli- tai Pohjois-Suomessa. Pienistä ja keskisuurista yrityksistä kuitenkin valtaosa sijaitsi muualla kuin Uudenmaan suuralueella. Taiteita tukeneista suuryrityksistä puolestaan kahden kolmasosan sijaintipaikkakunta oli Uudellamaalla.

Alueellisesti taiteiden tuki painottui suuryritysten sijainnin mukaan Uudellemaalle ja Etelä-Suomeen. Näille alueille keskittyi myös taiteiden tuki lukuun ottamatta Väli-Suomea, jossa yksittäisen pk-yrityksen tuki nostaa alueen kokonaissumman poikkeuksellisen suureksi. Pk-yritysten taiteiden rahoitus oli Uudenmaan ja Etelä-Suomen ulkopuolisilla alueilla suuryrityksiä merkittävämpää. Vähiten taiteen tukemiseen osoittivat varoja itä- ja pohjoissuomalaiset pk-yritykset. (Taulukko 8.)

Taulukko 8. Taiteiden tuen määrä ja jakauma suuralueittain vuonna 2003 (Kokonaisarvio 4 099 440 €, ±2 %)

Suuralue	Pk-yritykset		Suuryritykset		Kaikki vastanneet	
	€	%	€	%	€	%
Uusimaa	114 365	14,7	1 782 471	82,8	1 896 836	64,4
Etelä-Suomi	147 897	19,0	255 225	11,8	403 122	13,7
Itä-Suomi	40 300	5,2	16 950	0,8	57 250	1,9
Väli-Suomi	440 996	56,6	81 521	3,8	510 517	17,7
Pohjois-Suomi	35 297	4,5	29 575	1,4	64 872	2,2
Yhteensä	778 855	100,0	2 165 742	100	2 944 597	100,0

Vuonna 2003 yritysten taiteiden tuki oli keskittynyt säveltaiteen sponsorointiin ja markkinointiyhteistyöhön sekä kuvataidehankintoihin. Vakuutustoiminta oli otoksen ja elinkeinoelämän suurinta toimialaa, teollisuutta, selvästi merkittävämpi taiteita tukenut yksittäinen toimiala. Teollisuuden

rinnalle yhtä keskeisiksi nousivat myös tukku- ja vähittäiskauppa sekä kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut. Tutkituista suuryrityksistä 56 prosenttia sijaitsi Uudellamaalla. Ne kuitenkin vastasivat kahdesta kolmasosasta kaikesta elinkeinoelämän taiteiden rahoituksesta vuonna 2003.

Vuoden 2003 taiderahoituksen kokonaisarvio

Kyselyyn vastanneiden yritysten ilmoittama taiderahoituksen kokonaissumma jäi huomattavan pieneksi. Kokonaan vastaamatta jättäneistä yrityksistä todennäköisesti osa oli kuitenkin käyttänyt varoja taiteisiin. Etenkin eräiden suuryritysten tiedetään sekä julkisuudessa olleiden tietojen että aiempien selvitysten perusteella rahoittaneen ainakin kulttuuri- ja taidelaitoksia sekä erilaisia tapahtumia joko sponsoroinnin tai markkinayhteistyön muodossa.

Kokonaisrahoituksen arviointia varten poimittiin aiemmista selvityksistä ne yritykset, jotka ilmoittivat käyttävänsä säännöllisesti jotakin kysytyistä tukimuodoista ja tukeneensa taiteita myös kyselyä edeltäneenä vuonna. Arviointiin otettiin myös mukaan edellisissä, vuosien 1990, 1993, 1996 ja 1999, selvityksissä säännöllisesti taiteita rahoittaneet yritykset. Mikäli kyseinen yritys ei ollut vastannut kyselyyn vuonna 2003, sen taiteen tukisummaksi merkittiin muiden saman toimialan ja vastaavan henkilöstöluokan vastanneiden yritysten ilmoittaman taiteiden tuen keskiarvo. Samalla tavalla arvioitiin sellaisten kyselyyn vastanneiden yritysten taiteiden tuki, jotka olivat ilmoittaneet tukeneensa taiteita, mutta lomakkeelle ei ollut merkitty tukisummaa.

Vastaamatta jättäneiden pienten ja keskisuurten yritysten taiteiden tuen arviointiin edellisten selvitysten kyselyvastauksia ei voitu käyttää. Otantamenetelmästä johtuen perusjoukkoon poimitut yritykset eivät olleet samoja ja ainoastaan kaksi kuului vuoden 1999 kyselyn taiteita rahoittaneiden pk-yritysten joukkoon. Ennen vuotta 1999 tehdyt selvitykset puolestaan kohdistuivat ainoastaan suuryrityksiin.

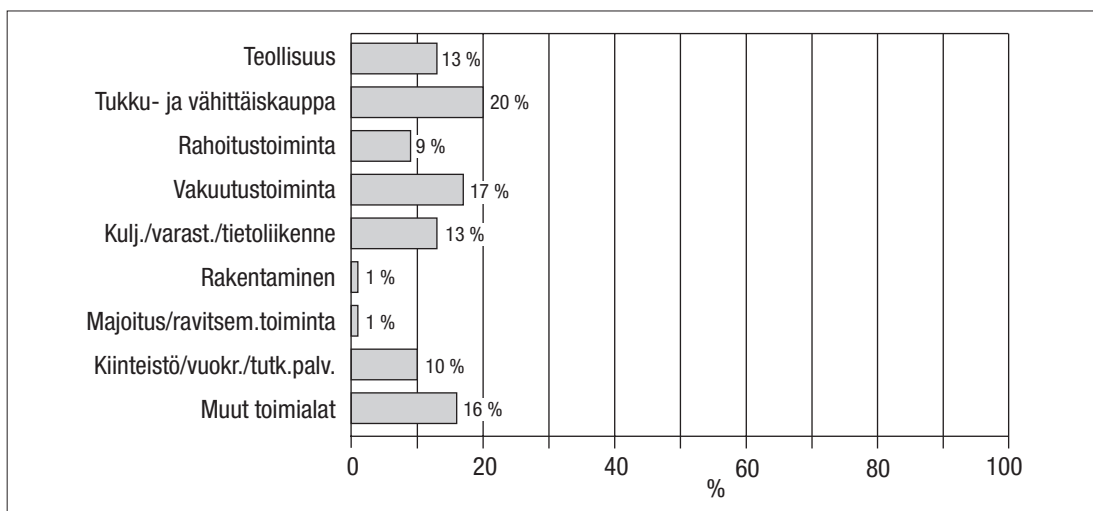
Vuonna 2003 vastanneiden pk-yritysten vähäinen lukumäärä ei myöskään mahdollistanut tuen arvioimista toimialoittain henkilöstöluokan mukaan samankaltaisten yritysten keskimääräisen tuen avulla. Useilla toimialoilla oli vain 1–2 yritystä, jotka olivat ilmoittaneet taiteisiin käytetyn tuen määrän. Todennäköisesti pääosa myös kokonaan vastaamatta jättäneistä pienistä ja keskisuurista yrityksistä ei tukenut taiteita lainkaan.

Suuryritysten taiteiden kokonaistuen arvioksi tuli näin laskettuna 3,2 miljoonaa euroa. Se on vain runsas miljoona euroa enemmän kuin kyselyyn vastanneiden suuryritysten ilmoittama taiteiden tuki (vrt. taulukko 5). Vertaamalla saatuja vastauksia edellisten vuosien kyselyaineistoihin ilmenee, että useat suuryritykset olivat käyttäneet tukimuodosta riippumatta taiteen tukeen huomattavasti aiempaa vähemmän varoja.

Yritysten taiteiden rahoituksen kokonaisarvio vuonna 2003 olisi ollut 4 099 440 euroa (± 2 %). Taiteiden ja kulttuurin elinkeinoelämästä tuleva rahoitus oli tämän mukaan vielä selkeämmin suuryritysten varassa, sillä pienten ja keskisuurten yritysten osuus tuen kokonaissummasta jäi 21 prosenttiin.

Suuryritysten taiteiden tuen arviointisummien käyttö muuttaisi kokonaistuen jakautumista toimialoittain jonkin verran. Tukku- ja vähittäiskaupan sekä toimialan kuljetus, varastointi ja tietoliikenne kokonaissummat kasvaisivat eniten ja kaupanalasta tulisi tärkein taiteita tukenut toimiala. Sen osuus kokonaistuesta olisi 20 prosenttia. Toimialan kuljetus, varastointi ja tietoliikenne tukisumma puolestaan nousisi yhtä suureksi kuin teollisuuden. Vakuutustoiminta säilyisi seuraavaksi eniten taiteita tukeneena toimialana. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Yritysten taiderahoituksen kokonaisarvio toimialoittain vuonna 2003
($N=4\ 099\ 440$ €, ± 2 %)

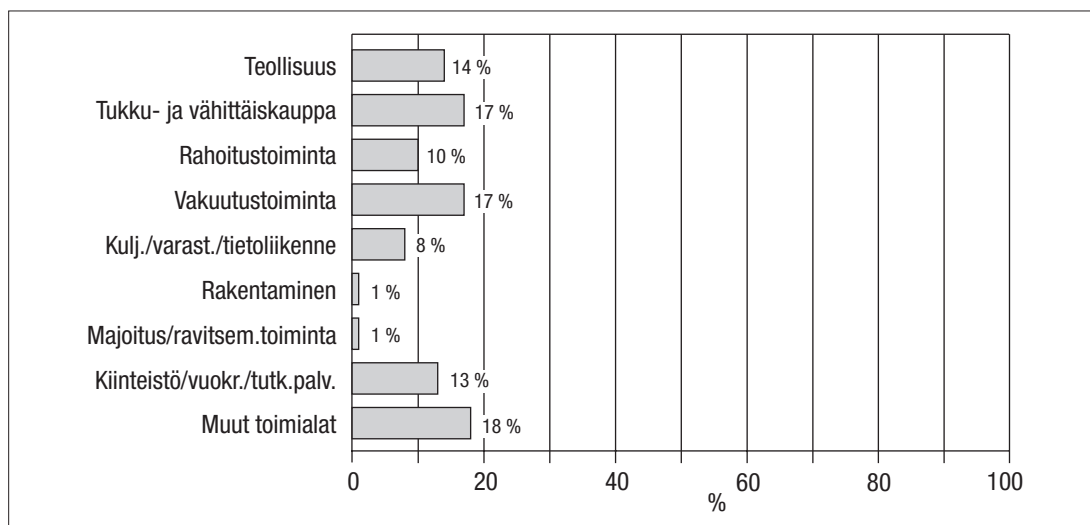

Eri toimialoilla yritysکوhtaisen taiteiden tuen kokonaismäärää ja sen jakautumista taiteenaloittain ja tukimuodoittain ei ole mahdollista arvioida. Todennäköisesti rahoitus on kohdistunut pääasiassa sponsorointina säveltäiteeseen ja kuvataidehankintoihin. Tutkittujen suuryritysten sijainnista johtuen alueellisessa jakaumassa taiteita tukeneet yritykset painottuvat Uudenmaan suuralueelle. Toimialoittain, taiteenaloittain, tukimuodoittain ja alueittain vuoden 2003 taiteiden tukea tarkastellaan jatkossa kuitenkin vain vastanneiden yritysten kyselylomakkeella ilmoittamien rahasummien avulla.

Taiteiden tuki toimialoittain

Kyselyyn vastanneista 609 yrityksestä joka viides ilmoitti tukeneensa taiteita vuonna 2003. Saatujen vastausten mukaan taiteiden tukemiseen eri muodoissaan kului kaikkiaan runsaat 2,9 miljoonaa euroa ja arvioitu kokonaissumma oli noin 4,1 miljoonaa euroa. Keskimäärin yritykset käyttivät taiteisiin runsaat 24 000 euroa ja mediaanin mukainen tyypillinen tukisumma oli 8 500 euroa. Vastanneista 40 prosenttia oli vähintään 250 henkilöä työllistäneitä suuryrityksiä, mutta niiden osuus kokonaistuesta oli lähes kolme neljäsosaa. Mikään yksittäinen toimiala ei noussut selkeästi muita merkittävämmäksi taiteiden tukijaksi. Sen sijaan esimerkiksi toimialoilla tukku- ja vähittäiskauppa, kuljetus, varastointi ja tietoliikenne sekä luokassa muut toimialat oli 1–2 yritystä joiden osuus toimialan kokonaistuesta oli huomattava. (Kuvio 7.)

Kuvio 7. Yritysten taiteiden tuki toimialoittain vuonna 2003 (kyselyyn vastanneet yht. 2 944 600 €, kokonaisarvio 4 099 044 €, ±2 %, vrt. kuvio 6)

Taiteita tukeneita yrityksiä oli lukumääräisesti vähiten majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä vakuutustoiminnan toimialoilla. Tästä johtuen suuryrityksiä ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä ei jatkossa tarkastella toimialoittain erikseen. Samasta syystä kaikkien toimialojen taiteen tukea koskevia jakaumia on pidettävä vain suuntaa-antavana.

Kaikilla toimialoilla lähes jokaisella vuonna 2003 taiteita tukeneella yrityksellä oli ollut tukitoimintaa aiemminkin. Vain noin joka kymmenes

vastannut oli selvitysvuonna tukenut taiteita ensimmäistä kertaa. Taiteita tukeneista yrityksistä suurin osa aikoi jatkaa tukitoimintaa. Vastaavasti yrityksistä, jotka eivät olleet tukeneet taiteita, selvä enemmistö ei ollut tehnyt sitä aiemminkaan ja useimmat eivät aikoneet tukea taiteita tulevaisuudessaakaan. Asiaa harkitsevien osuus oli yleensä toimialasta riippumatta molemmissa ryhmissä lähes yhtä suuri.

Teollisuus

Puolet kyselyssä mukana olleista teollisuusyrityksistä vastasi kyselyyn ja niiden osuus oli 40 prosenttia kaikista vastanneista. Teollisuus oli otoksen suurin yksittäinen toimiala, ja 246 vastanneesta yrityksestä 18 prosenttia oli tukenut taiteita vuonna 2003 kaikkiaan 421 000 eurolla. Keskimäärin toimialan yritykset käyttivät vuonna 2003 taiteisiin 10 000 euroa ja median mukainen tyypillinen tuki oli runsaat 5 100 euroa. Aiempien vuosien taiteen tukea koskeneeseen kysymykseen vastasi joka kolmas teollisuusyritys, joista 55 prosenttia oli tukenut taiteita myös aiemmin. Taiteita tukeneista yli puolet aikoi jatkaa tukitoimintaa tulevaisuudessaakin, 43 prosentilla ei ollut varmoja suunnitelmia.

Otoksen teollisuusyrityksistä puolet edusti alle 250 työntekijän pieniä ja keskisuuria yrityksiä, joiden osuus vastanneista oli 56 prosenttia. Ne vastasivat kahdesta viidesosasta kaikista toimialan taiteita tukeneista yrityksistä. Suuryritysten osuus teollisuuden kokonaistuesta oli kuitenkin 84 prosenttia.

Kyselyyn vastanneiden teollisuusyritysten ensisijaisin yksittäinen tukimuoto oli sponsorointi, johon käytettiin lähes 140 000 euroa. Taiteiden muuhun tukeen teollisuusyritykset käyttivät viidesosan kokonaistuesta ja lähes yhtä suuri osuus meni taidehankintoihin. Lahjoituksina taiteita edistävälle säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille sekä markkinointiyhteistyönä kului vain runsas kymmenesosa toimialan tuesta taiteille. (Kuvio 8.)

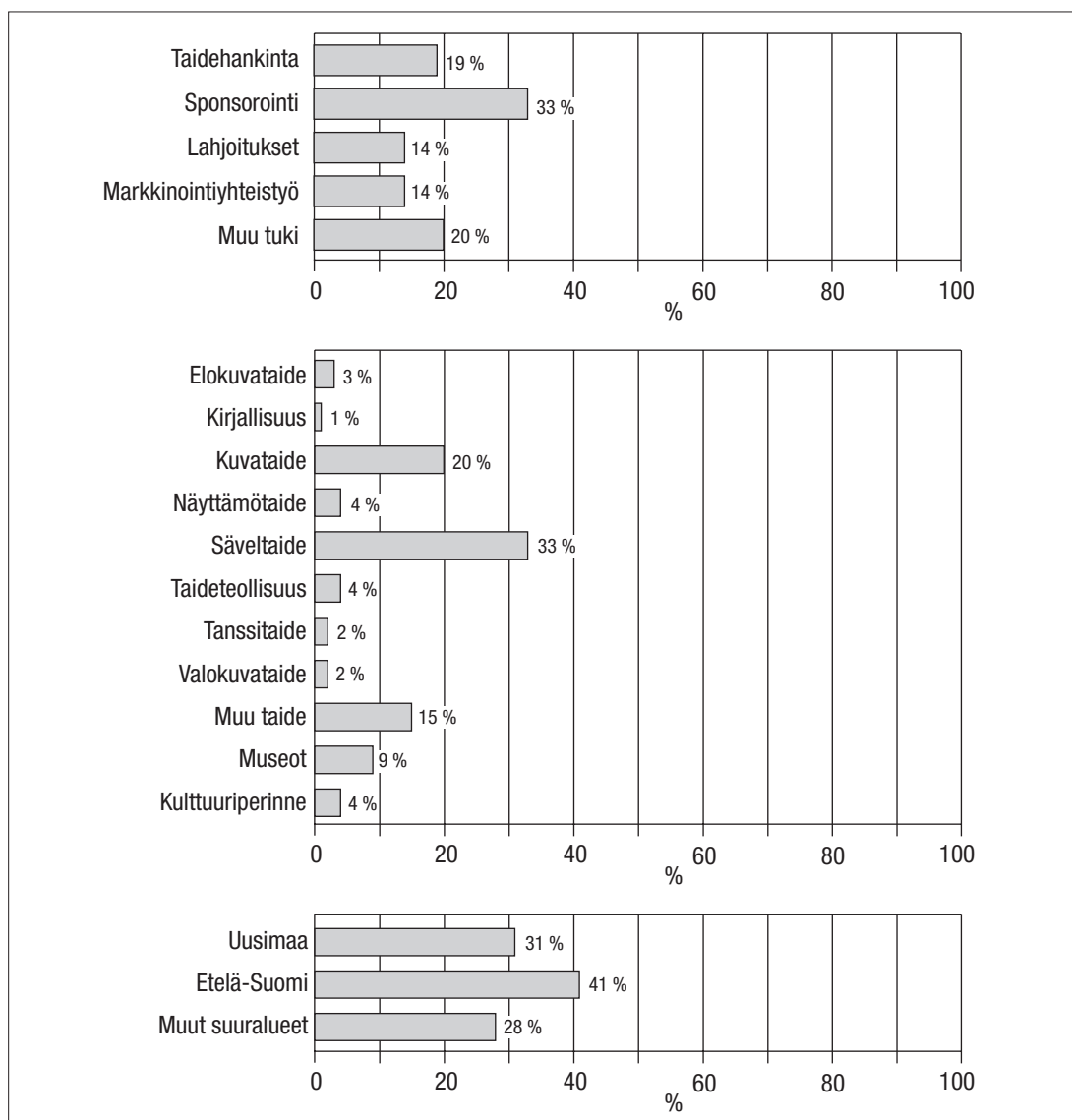
Teollisuus oli tutkituista yksittäisistä toimialoista ainoa, jonka taiteiden rahoitus kattoi kaikki kysytyt taiteenalat. Toimialan tuesta runsas kolmasosa, 140 000 euroa, kohdistui säveltaiteeseen ja kuvataiteeseen ja viidesosa kokonaissummasta. Ne olivat myös vastanneiden teollisuusyritysten yleisimmin tukemat taiteenalat. Seuraavaksi eniten toimialalla käytettiin varoja muuhun taiteeseen, vaikka näyttämötaide oli lähes yhtä yleinen tuen kohde kuin kuvataide. Kaikkiin muihin taiteenaloihin käytettiin huomattavasti vähemmän varoja ja vähiten tuettiin kirjallisuutta ja valokuva-aidetta. (Kuvio 8.)

Sponsorointiin käytetyistä varoista lähes 70 prosenttia meni säveltaiteeseen. Loppuosasta sekä muut taiteet että tanssitaide saivat vajaan kymmenesosan. Kysytyistä taiteenaloista taideteollisuutta ei sponsoroitu lain-

kaan. Sen sijaan taiteen muusta tuesta taideteollisuuden osuus oli noin viidennes, samoin näyttämötaiteen. Taidehankinnat kohdistuivat lähes kokonaan kuvataiteeseen.

Lahjoituksista vajaa kolmasosa kohdistui museotoimintaan ja noin neljäsosa muun taiteen sekä säveltaiteen edistämiseen säätiöiden, rahastojen, yhdistysten ja taidelaitosten kautta. Markkinointiyhteistyön kokonaissummasta myös suurin osa käytettiin säveltaiteen ja muun taiteen kohteisiin. Puolet teollisuus toimialan kokonaistuesta oli lähtöisin seitsemältä suuryritykseltä, joista jokainen käytti taiteisiin vähintään 20 000 euroa. Yhteissummasta viidesosa kohdistui kuvataidehankintoihin ja säveltaiteen sponsorointiin meni 17 prosenttia.

Kuvio 8. Teollisuusyritysten tuki taiteille tukimuodoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 421 000 €, kokonaisarvio 537 800 €, ± 2 %)

Vastanneista teollisuusyrityksistä joka toinen sijaitsi Etelä-Suomessa ja noin kaksi viidesosaa Uudellamaalla. Näillä alueilla oli myös eniten taiteita tukeneita teollisuusyrityksiä. Toimialan kokonaistuesta kaksi viidesosaa kertyikin Etelä-Suomesta ja kolmasosa Uudeltamaalta. Etelä-Suomen teollisuusyritysten taiteiden tuesta yli puolet meni säveltaiteeseen ja viidesosa kuvataiteeseen. Tuesta kaksi kolmasosaa oli sponsorointia ja siitä noin 80 prosenttia kohdistui säveltaiteeseen. (Kuvio 8.)

Sen sijaan Uudellamaalla alueen kokonaissummasta 38 prosenttia meni muun taiteen tukemiseen, kolmasosa säveltaiteelle ja runsas viidesosa kuvataiteeseen. Neljäsosa alueen kokonaistuesta annettiin lahjoituksina ja noin viidesosa markkinointiyhteistyönä sekä taidehankintoina. Lahjoitusten pääasiallisina kohteina olivat muun taiteen ja säveltaiteen säätiöt, rahastot ja yhteisöt. Markkinointiyhteistyötä tehtiin muun taiteen edustajien kanssa ja taidehankinnat olivat kuvataidetta.

Itä-Suomen osuus toimialan kokonaistuesta oli runsaat kaksi prosenttia ja tuesta 80 prosenttia meni tanssitaiteen sponsorointiin. Väli-Suomessa viidesosa tuesta kului niin museotoimintaan, taideteollisuuteen kuin kuvataiteeseen. Puolet alueen tuesta oli muuta tukea ja viidesosa taidehankintoja. Muusta tuesta 40 prosenttia kohdistui taideteollisuuteen ja kolmasosa museotoimintaan. Pohjois-Suomen teollisuusyritysten ilmoittamasta tuesta puolet oli muuta tukea ja neljäsosa lahjoituksia. Kokonaistuesta 38 prosenttia kohdistui elokuvataiteeseen ja viidesosa kulttuuriperinteeseen. Elokuvataiteen osuus muusta tuesta olikin kolme neljäsosaa ja 80 prosenttia lahjoituksista meni kulttuuriperinteen tukemiseen.

Yritysten lukumäärällä mitattuna teollisuuden suurimmat yksittäiset toimialat ovat metalli-, metsä- tekstiili- ja elintarviketeollisuus. Kyselyvastauksissa oli ainoastaan yksi taiteita tukenut elintarvike- ja tekstiiliteollisuusyritys. Teollisuuden tuesta lähes kaksi kolmasosaa tuli luokkaan muu teollisuus kuuluvilta yrityksiltä. Yksittäisistä teollisuudenaloista metsä- ja metalliteollisuuden ohella eniten taiteita tukivat ei-metallisten mineraalituotteiden valmistusta harjoittaneet yritykset. Vuonna 2003 suurimman teollisuustoimialan, metalliteollisuuden kyselyyn vastanneista yrityksistä vain vajaa viidesosa ilmoitti tukeneensa taiteita. Metsäteollisuus käytti taiteisiin hieman enemmän varoja kuin metalliteollisuus. (Taulukko 9.)

Teollisuustoimialojen taidehankinnat kohdistuivat ensisijaisesti kuvataiteeseen. Sponsorointia puolestaan käytettiin yleisesti eniten säveltaiteen tukemiseen. Säveltaide oli myös vastanneiden metalliteollisuusyritysten keskeisin markkinointiyhteistyön kohde. Sen sijaan metsäteollisuudessa yritykset tekivät markkinointiyhteistyötä eniten museoiden kanssa.

Taulukko 9. Taiteita tukeneiden teollisuustoimialojen yritysten ja tuen määrä vuonna 2003

Toimiala (n=vastanneet)	Tukeneita toimialan yrityksistä %	Kyselyyn vastanneet €	%	Kokonaisarvio €
Metsäteollisuus (n=26)	23,1	72 892	17,3	102 698
Metalliteollisuus (n=72)	19,4	68 345	16,2	80 922
Ei-metallisten mineraali-tuotteiden valmistus (n=15)	33,3	60 666	14,4	64 289
Muu teollisuus (n=133)	15,0	218 888	58,2	289 885
Teollisuus yht. (n=246)	18,3	420 791	100	537 794

Tukku- ja vähittäiskauppa

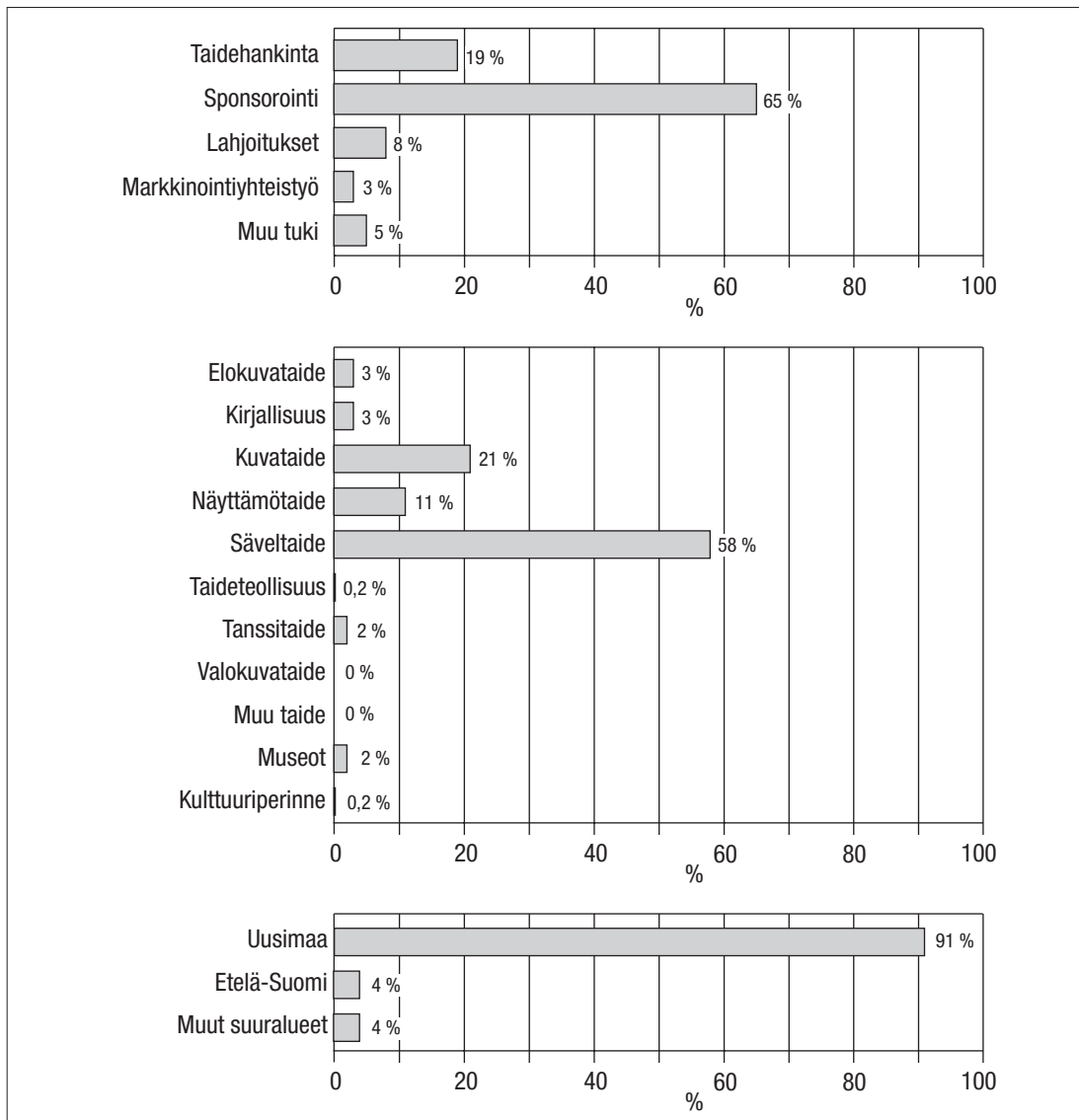
Kyselyn piiriin kuului yhteensä 226 tukku- ja vähittäiskaupan yritystä, joista 54 prosenttia oli pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Kauppa oli teollisuuden jälkeen suurin yksittäinen kyselyssä mukana ollut toimiala. Vastauksia saatiin 91 yritykseltä, joista vain noin joka viides ilmoitti tukeneensa taiteita vuonna 2003. Kaikkiaan vastanneet yritykset käyttivät taiteisiin 487 000 euroa keskimääräisen tuen ollessa 35 000 euroa ja mediaanin noin 5 000 euroa. Pienten ja keskisuurten yritysten osuus vastanneista oli noin kaksi kolmasosaa ja 53 prosenttia kaikista taiteita tukeneista kaupanalan yrityksistä. Toimialan kokonaistuesta suuryritysten osuus oli kuitenkin 81 prosenttia.

Vuoden 2003 kokonaistuesta 65 prosenttia meni sponsorointiin ja vajaa viidesosa taidehankintoihin. Kaupanalan lahjoitusten osuus säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille oli vajaa kymmenesosa ja muun tuen viisi prosenttia vastanneiden yritysten kokonaistuesta. Vähiten tukku- ja vähittäiskaupan yritykset käyttivät varoja markkinointiyhteistyöhön. (Kuvio 9.)

Kolme kyselyyn vastanneista yrityksistä vastasi noin 80 prosentista koko toimialan ilmoitetusta taiteen tuesta. Toimialan yritysten taiteen kokonaistuesta noin kaksi kolmasosaa kohdistui säveltaiteeseen ja viidesosa kuvataiteeseen. Näyttämötaiteen osuus oli kymmenesosa kokonaistuesta. Sen sijaan muuta taidetta eivät vastanneet tukku- ja vähittäiskaupan alan yritykset rahoittaneet vuonna 2003 lainkaan ja valokuvataidettakin ainoastaan 150 eurolla. (Kuvio 9.)

Kaikki taidehankintaan käytetyt varat sekä 38 prosenttia muusta tuesta menivät kuvataiteeseen. Säveltaiteeseen kohdistui runsaat kolme neljäsosaa sponsoroinnista ja yli kaksi viidesosaa muusta tuesta. Samoin lahjoituksista kolme neljäsosaa meni säveltaiteen edistämiseen ja loput museotoimintaan. Markkinointiyhteistyön kokonaissummasta kaksi kolmasosaa käytettiin elokuvataiteeseen.

Kuvio 9. Tukku- ja vähittäiskaupan yritysten tuki taiteille tukimuodoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 487 000 €, kokonaisarvio 803 490 €, ±2 %)

Kaupalanalan yrityksistä kaksi kolmasosaa sijaitsi Uudellamaalla ja joka viides Etelä-Suomessa. Näillä alueilla oli 78 prosenttia taiteita tukeneista toimialan yrityksistä. Toimialan ilmoitetusta kokonaistuesta 91 prosenttia tulikin Uudeltamaalta ja käytännössä lähes kokonaan pääkaupunkiseudulta. Uudellamaalla taiteiden tuesta kaksi kolmasosaa meni säveltaiteelle, viidesosa kuvataiteeseen ja kymmenesosa näyttämötaiteeseen. Alueen kokonaistuesta 70 prosenttia oli sponsorointia, josta kolme neljäsosaa kohdistui säveltaiteeseen. Taidehankintojen osuus oli 17 prosenttia ja niiden kohteena oli yksinomaan kuvataide johon käytettiin myös valtaosa taiteen muusta tuesta.

Etelä-suomalaisten kaupanalan yritysten tuesta puolet oli elokuvataiteen kanssa tehtyä markkinointiyhteistyötä, kolmasosa kuvataidehankintoja ja vajaa viidesosa säveltaiteen sponsorointia. Loput oli näyttämötaiteen tukea ja suurinta osaa taiteenaloista ei saatujen vastausten mukaan alueella tuettu lainkaan.

Muilla suuralueilla ilmoitetusta taiteen tuesta runsas puolet oli muuta tukea, kolmasosa taidehankintoja ja kymmenesosa markkinointiyhteistyötä. Kaksi kolmasosaa Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomen kokonaistuesta meni säveltaiteeseen ja lähes 40 prosenttia kuvataiteen tukemiseen.

Rahoitustoiminta

Kyselyssä oli mukana 44 rahoitustoimintaa edustanutta pankkia, pankki-ryhmittymää tai luottolaitosta. Näistä yli puolet vastasi ja 70 prosenttia ilmoitti tukeneensa taiteita vuonna 2003 kaikkiaan lähes 285 000 eurolla. Kolmasosa toimialan otoksessa, vastanneista ja taiteita tukeneista yrityksistä oli suuryrityksiä. Niiden osuus rahoitustoiminnan kokonaistuesta oli kuitenkin kolme neljäsosaa. Keskimääräinen taiteiden tuki toimialalla oli noin 20 350 euroa ja mediaanin mukainen tuki 13 400 euroa.

Tuesta runsas kolmasosa kului markkinointiyhteistyöhön ja neljäsosa sponsorointiin. Niiden pääkohteena oli säveltaide. Lahjoituksiin käytettiin myös noin neljäsosa toimialan kokonaistuesta. Varat kohdistuivat elokuva- ja säveltaidetta sekä muuta taidetta edistäviin säätiöihin, rahastoihin ja yhteisöihin. Taidehankinnoista kaksi kolmasosaa meni kuvataiteeseen ja lähes kaksi viidesosaa taideteollisuuteen. Taiteen muusta tuesta noin kaksi kolmasosaa oli säveltaiteen tukea ja vajaat 40 prosenttia kuvataiteen tukea. (Kuvio 10.)

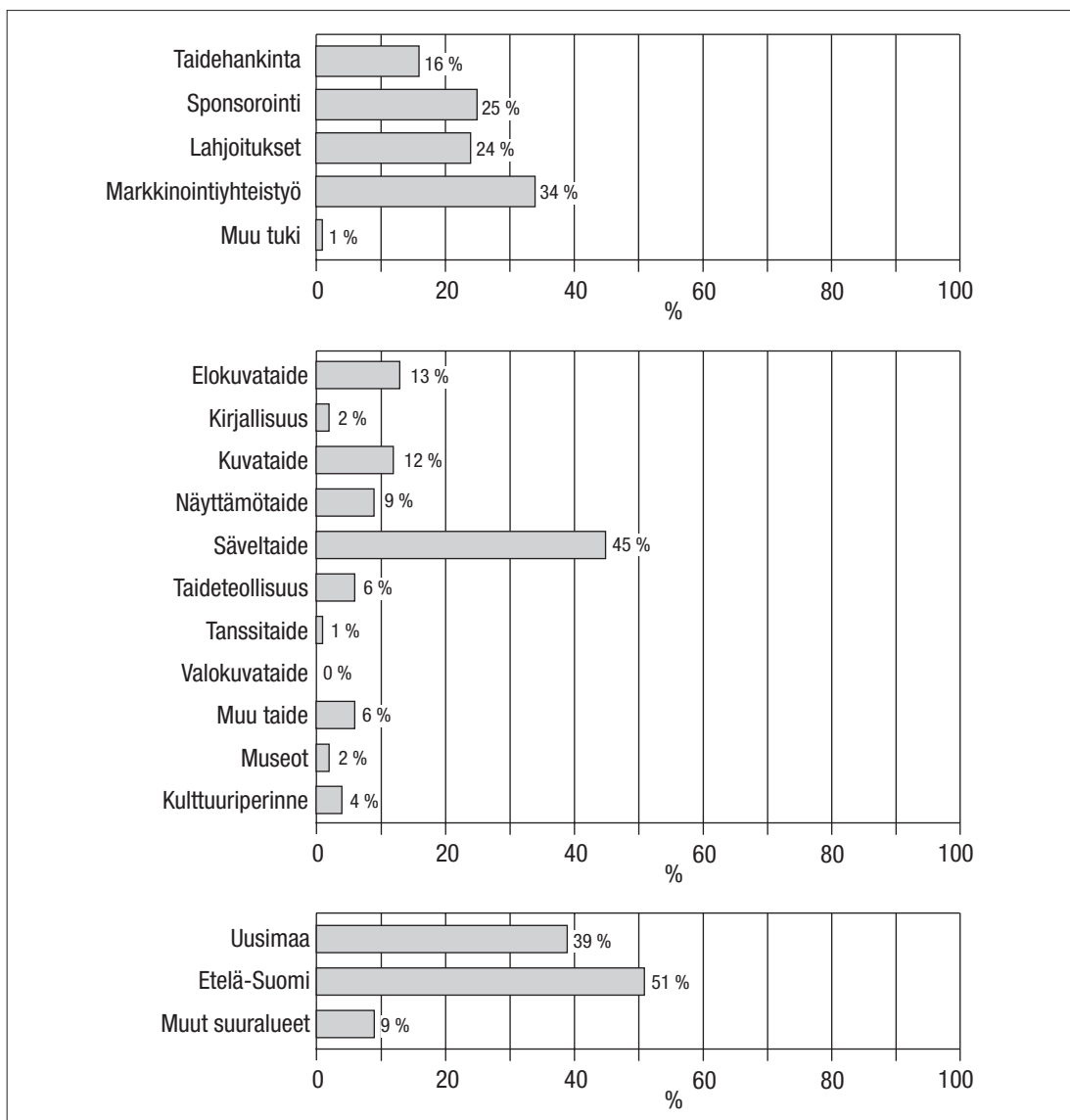
Säveltaide nousi rahoitustoiminnassa selvästi keskeisimmäksi taiteen- alaksi, johon kului 45 prosenttia toimialan koko taiteiden tuesta. Sekä elokuva- että kuvataiteeseen kului runsas kymmenesosa ja näyttämötaiteeseen yhdeksän prosenttia tukisummasta. Kaikkien muiden taiteenalojen tuki oli vähäistä ja valokuvataidetta rahoitustoiminnan yritykset eivät tukeneet lainkaan. (Kuvio 10.)

Rahoitustoiminnan yrityksistä kaksi viidesosaa sijaitsi Uudellamaalla, mutta vain 18 prosenttia taiteita tukeneista toimialan yrityksistä. Alueen yritysten osuus oli noin 40 prosenttia rahoitustoiminnan kokonaistuesta. Uudenmaan rahoitusyritysten taiteiden tuesta puolet meni säveltaiteelle ja runsas neljäsosa elokuvataiteelle. Säveltaiteen tuki oli markkinointiyhteistyötä ja elokuvataidetta tuettiin lahjoituksin. Molemmissa tapauksissa pääosa ilmoitetusta tuesta tuli yhdeltä yritykseltä. (Kuvio 10.)

Etelä-Suomen suuralueella sijaitsi joka kolmas rahoitustoiminnan yritys ja lähes puolet taiteita tukeneista yrityksistä. Niiden osuus olikin 51 prosenttia kaikkien toimialan yritysten taiteisiin käyttämistä varoista.

Sponsorointiin alueen yritykset käyttivät tukisummasta 43 prosenttia, neljänsosan markkinointiyhteistyöhön ja viidennes meni taidehankintoihin. Lähes puolet kokonaissummasta kohdistui säveltaiteeseen ja runsas kymmenesosa käytettiin sekä näyttämötaiteeseen, taideteollisuuteen että muuhun taiteeseen. Sponsoroinnin kohteina olivatkin sävel- ja muu taide. Markkinointiyhteistyön kokonaissummasta pääosan veivät näyttämö- ja säveltaide. Taidehankinnat olivat pääasiassa taideteollisuutta ja kuvataidetta. Sponsorointi ja taidehankinnat olivat myös muilla suuralueilla tärkeimmät tukimuodot. Niiden kohteena olivat muu taide ja kuvataide. (Kuvio 10.)

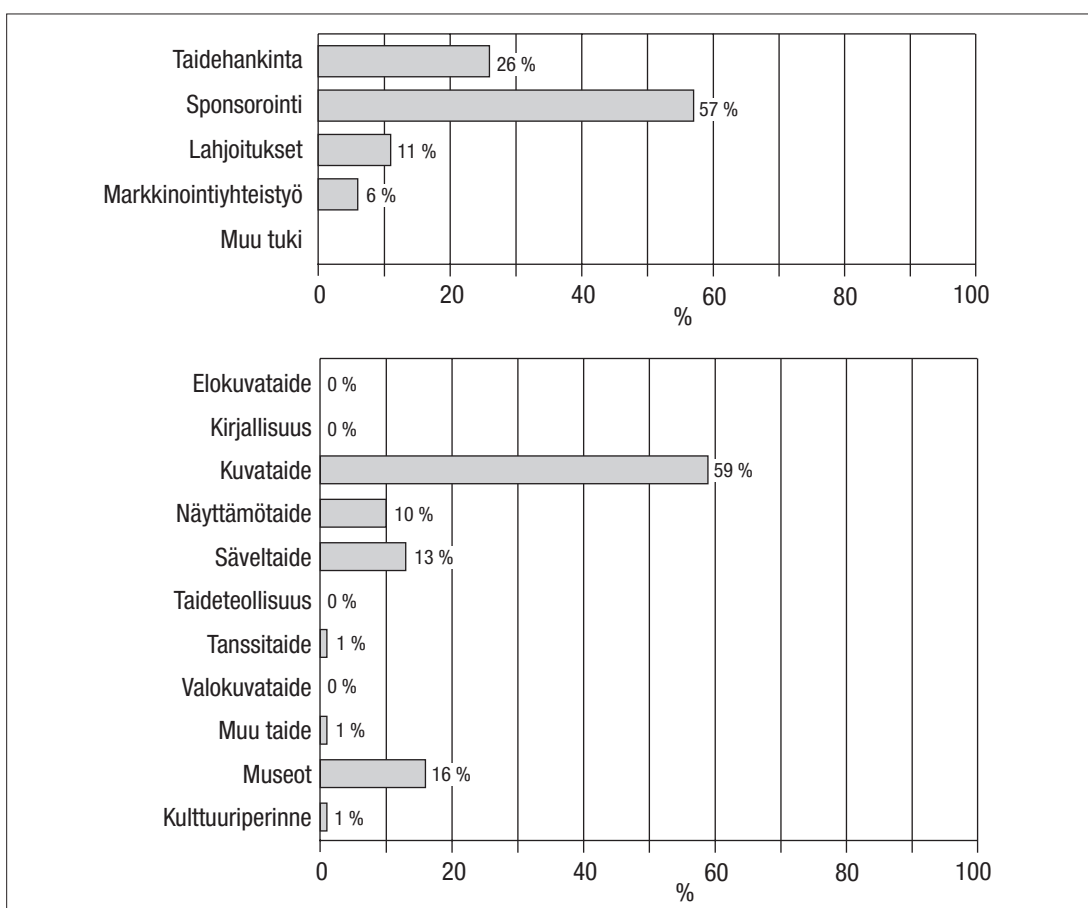
Kuvio 10. Rahoitustoiminnan yritysten tuki taiteille tukimuodoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 285 000 €, kokonaisarvio 387 680 €, ±2 %)

Vakuutustoiminta

Yksittäisistä toimialoista vakuutustoiminta oli yritysten lukumäärällä mitattuna kyselyn pienimpiä, mutta saatujen vastausten mukaan yritysten taiteisiin käyttämä kokonaissumma oli kuitenkin selvityksen suurin. Lomake lähetettiin 37 yritykselle joista 15 vastasi. Näistä 53 prosenttia ei ilmoituksensa mukaan tukenut taiteita vuonna 2003. Vakuutustoiminnan taiteen tuki oli kaikkiaan noin 513 000 euroa, josta pienten ja keskiuurten yritysten osuus oli alle prosentti. Keskimäärin vakuutusyhtiöt käyttivät taiteisiin 85 000 euroa ja mediaanin mukainen yritysکوhtainen tukisumma oli lähes 50 500 euroa. Ilmoitetusta kokonaistuesta kuitenkin 56 prosenttia oli yhden yrityksen ilmoittamaa taiteiden tukea.

Kuvio 11. Vakuutustoiminnan yritysten tuki taiteille tukimuodoittain ja taiteenaloittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 513 000 €, kokonaisarvio 716 490 €, ±2 %)

Toimialan kokonaistuesta yli puolet oli sponsorointia ja runsas neljäsosa taidehankintoja. Taiteen muuhun tukeen kyselyyn vastanneet vakuutustoiminnan yritykset eivät käyttäneet vuonna 2003 varoja lainkaan. Vakuutustoiminnan taiteiden tuesta lähes kaksi kolmasosaa kohdistui kuvataiteeseen. Museotoiminnan osuus oli 15 prosenttia ja säveltaiteen

hieman vähemmän. Elokvataidetta, kirjallisuutta, taideteollisuutta ja valokvataidetta vakuutusalan vastanneet yritykset eivät tukeneet lainkaan. (Kuvio 11.)

Kvataide veikin lähes kaiken eli 97 prosenttia taidehankintoihin osoitetuista varoista. Samoin noin 90 prosenttia lahjoituksista ja kaksi viidesosaa sponsoroinnista kohdistui kvataiteeseen. Sponsoroinnista sekä säveltaiteen, näyttämötaiteen että museotoiminnan osuus oli noin viidesosa. Lisäksi museotoiminta sai 93 prosenttia vakuutustoimialan markkinointiyhteistyön kokonaissummasta.

Luotettavan alueellisen vertailun kannalta vastanneiden ja taiteita tukeneiden vakuutustoiminnan yritysten lukumäärä jäi liian vähäiseksi. Alueellisesti kaikki vastanneet vakuutustoimen yritykset sijaitsivat Uudellamaalla.

Kuljetus, varastointi- ja tietoliikenne

Puolet toimialan kuljetus-, varastointi ja tietoliikenne 112 yrityksestä vastasi kyselyyn. Vuonna 2003 näistä ainostaan noin 13 prosenttia ilmoitti tukeneensa taiteita yhteensä 240 000 eurolla. Tästä pienten ja keskiuurten yritysten osuus oli vajaa kaksi prosenttia. Toimialan taiteita tukeneiden yritysten keskimääräinen tuki oli runsaat 34 000 euroa ja tyypillinen tukisumma 7 000 euroa.

Kokonaissummasta 80 prosenttia kertyi yhden yrityksen ilmoittamasta taiteen tuesta. Tämän seurauksena sponsorointi oli selkeästi käytetyin tukimuoto ja toimialan tuesta kolme neljäsosaa kohdistui säveltaiteeseen. Muiden tukimuotojen yhteenlasketusta osuudesta pääosa meni markkinointiyhteistyöhön. (Kuvio 12.)

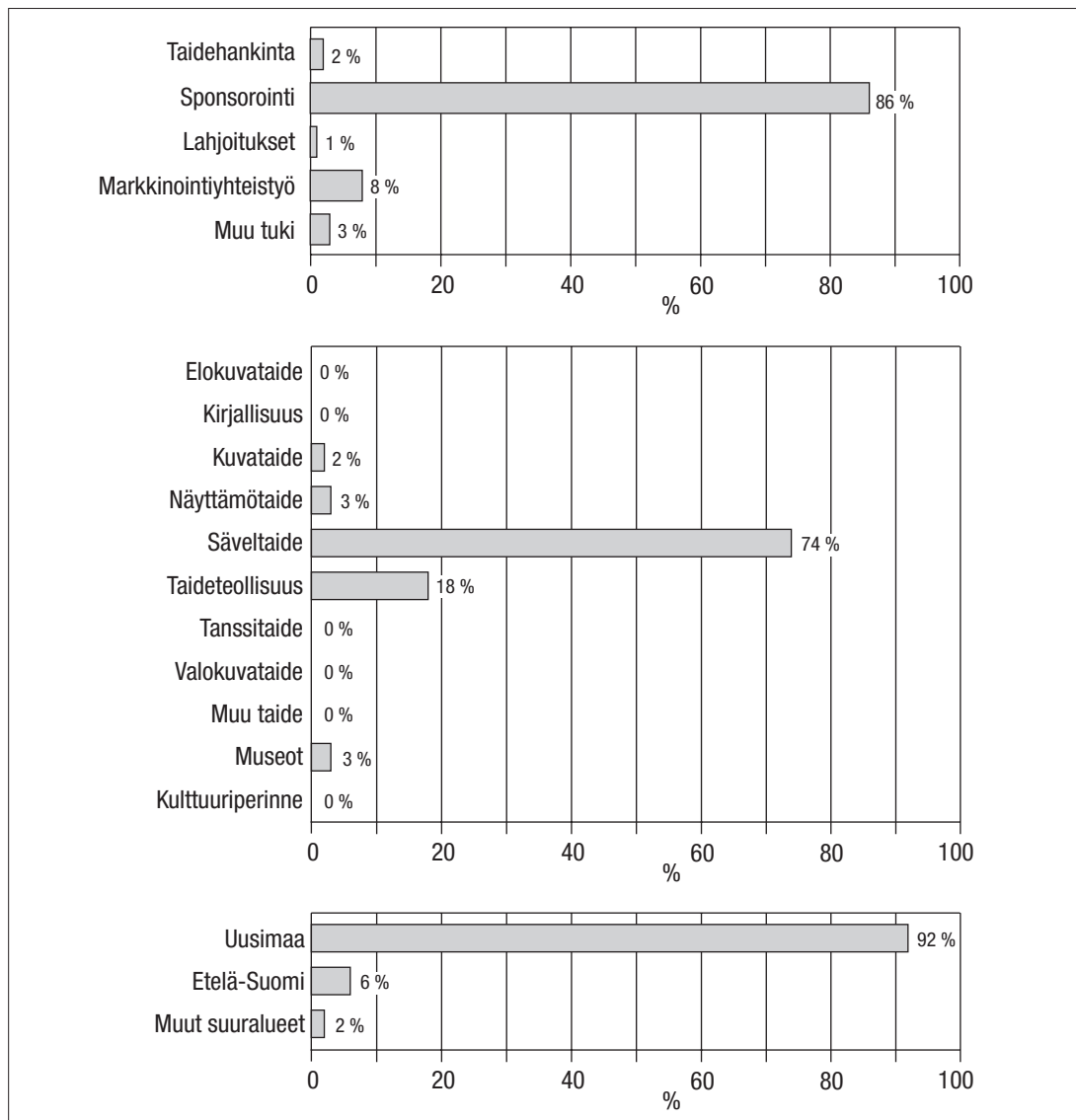
Vajaa viidesosa toimialan kokonaistuesta meni taideteollisuuteen. Muiden taiteenalojen tukisummat olivat huomattavasti pienempiä, vaikka esimerkiksi näyttämötaidetta toimialan yritykset ilmoittivat tukeneensa lähes yhtä yleisesti kuin säveltaidetta. Elokvataide, kirjallisuus, valokvataide sekä muu taide ja kulttuuriperinne jäivät vuonna 2003 kokonaan ilman kyselyyn vastanneiden kuljetus-, varastointi- ja tietoliikenneyritysten tukea. (Kuvio 12.)

Säveltaide sai 77 prosenttia toimialalla sponsorointiin ja 56 prosenttia markkinointiyhteistyöhön käytetystä taiteen tuesta. Lisäksi taiteen muun tuen koko avustussumma meni säveltaiteeseen. Sponsoroinnista viidesosa oli taideteollisuuden tukea ja kolmasosalla markkinointiyhteistyön kokonaissummasta tuettiin museotoimintaan. Kaikki ilmoitetut taidehankinnat ja lahjoitukset kohdistuivat kvataiteeseen.

Otoksessa yli puolet toimialan yrityksistä sijaitsi Uudellamaalla ja taiteita tukeneistakin 43 prosenttia. Alueen tukisumma oli kuitenkin lähes kokonaan yhden yrityksen säveltaiteen sponsorointia. Etelä-Suomessa ja

muilla alueilla taiteita tukeneita yrityksiä oli vain muutama ja niiden ilmoittama tuki kohdistui pääasiassa kuvataidehankintoihin ja näyttämötaiteen sponsorointiin. (Kuvio 12.)

Kuvio 12. Kuljetus-, varastointi- ja tietoliikennetoimialan yritysten tuki taiteille tutkimu- doittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 240 000 €, kokonaisarvio 523 850 €, ± 2 %)

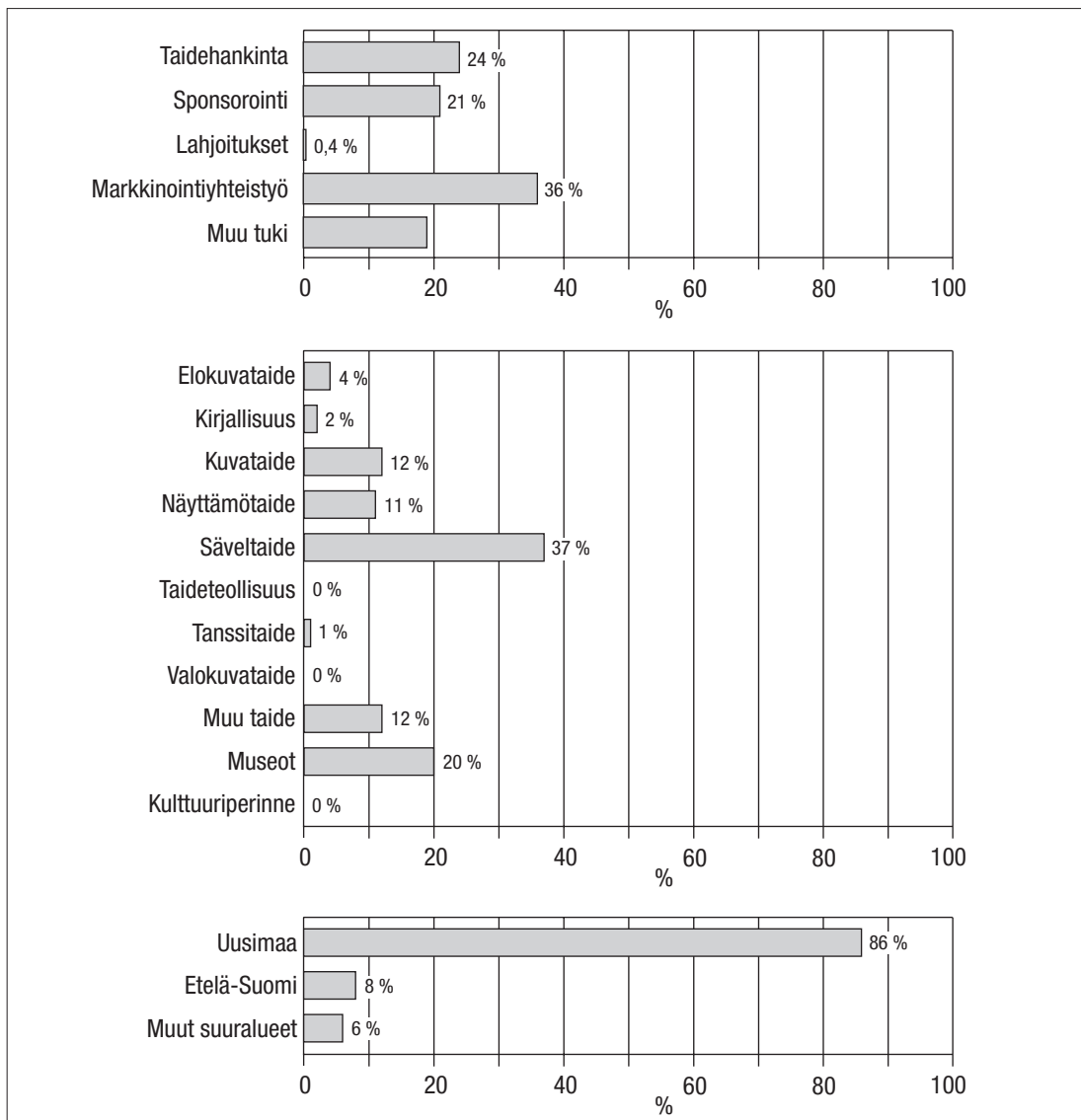
Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut

Kyselyn otoksessa oli 151 kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelutoimialan yritystä, joista 51 prosenttia vastasi. Vuonna 2003 taiteita ilmoitti tukeneensa neljäsosa vastanneista yrityksistä yhteensä 395 000 eurolla.

Keskimäärin toimialan yritykset käyttivät taiteisiin noin 25 000 euroa mediaanin ollessa runsaat 11 000 euroa. Pienten ja keskisuurten yritysten osuus sekä tutkituista että vastanneista oli yli kaksi kolmasosaa. Taiteita tukeneista yrityksistä niiden osuus oli noin puolet, mutta vain 18 prosenttia toimialan kokonaistuesta.

Markkinointiyhteistyöhön kului toimialan taiteiden rahoituksesta lähes kaksi viidesosaa ja neljäsosa meni taidehankintoihin. Sekä sponsorointiin että taiteiden muuhun tukeen kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluyritykset käyttivät noin viidesosan kokonaistuesta. (Kuvio 13.)

Kuvio 13. Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluyritysten tuki taiteille tukimuodoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 395 000 €, kokonaisarvio 424 770 €, ± 2 %)

Säveltaide oli eniten tuettu taiteenala ja viidesosa tukisummasta meni museotoimintaan. Kuvataide, muu taide ja näyttämötaide saivat runsaan kymmenesosan toimialan taiteen tuesta. Muiden taiteenalojen rahoitusosuudet jäi selvästi vähäisemmiksi. Taideteollisuus oli ainoa taiteenala jota toimialan yritykset eivät tukeneet lainkaan vuonna 2003. (Kuvio 13.)

Markkinointiyhteistyöstä 47 prosenttia kohdistui säveltaiteeseen ja runsas viidesosa näyttämötaiteeseen. Loput jakaantui kuvataiteen, museotoiminnan ja muun taiteen kesken. Ilmoitetuista taidehankinnoista kolme neljäsosaa liittyi museotoimintaan ja loput kuvataiteeseen. Sponsoroinnin kohteena oli lähes yksinomaan säveltaide. Taiteen muusta tuesta 46 prosenttia kului muuhun taiteeseen ja viidesosa elokuvataiteeseen.

Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluyritysten pääosa sijaitsi Uudellamaalla, erityisesti pääkaupunkiseudulla, samoin vastanneet ja taiteita tukeneet yritykset. Alueen taiteiden tuen pääkohteita olivat sävel- ja kuvataide. Etelä-Suomen kokonaistuesta pääosa oli näyttämötaiteen markkinointiyhteistyötä, muilla alueilla elokuva- ja näyttämötaiteen muuta tukea. (Kuvio 13.)

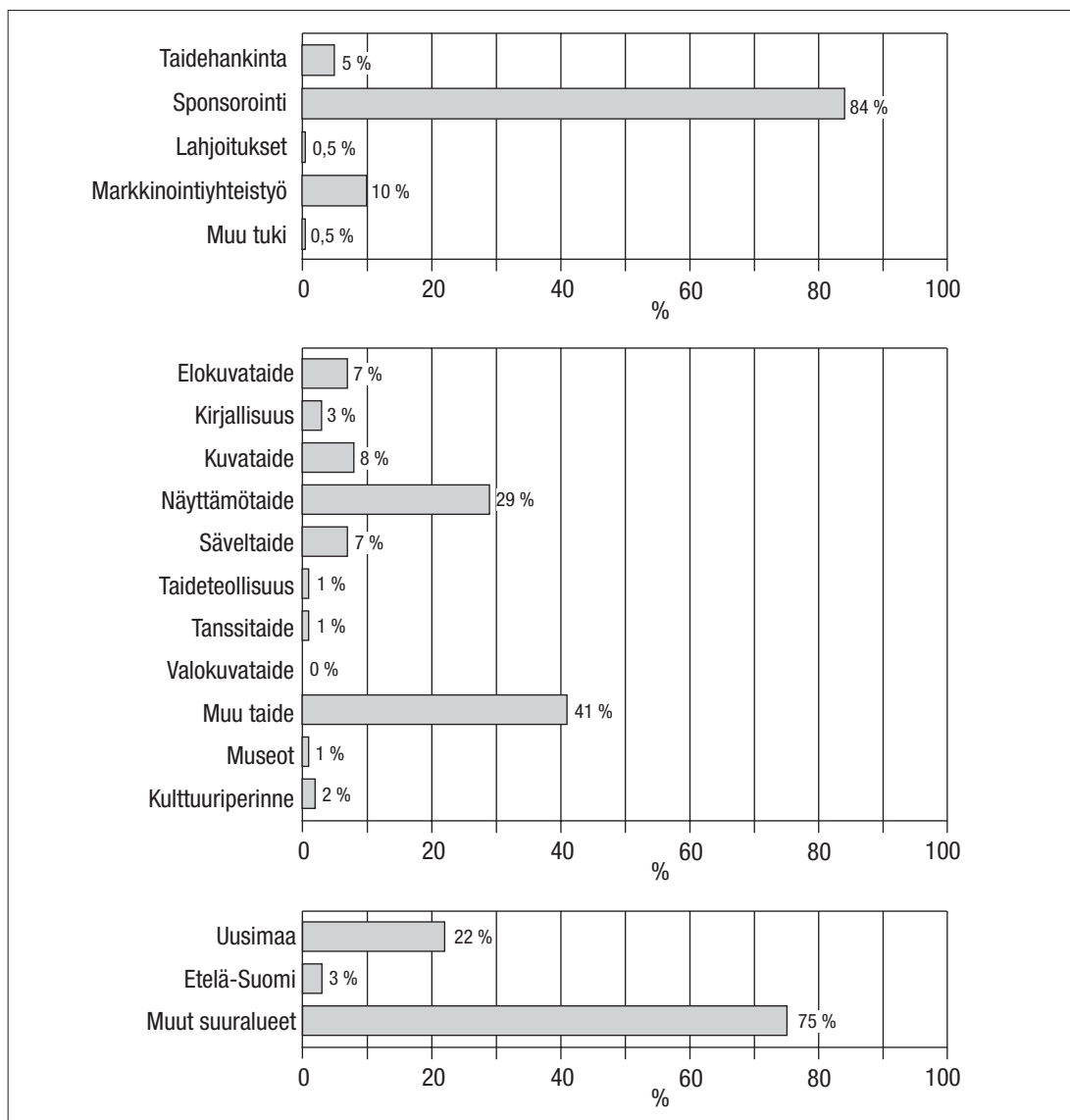
Muut toimialat

Kyselyä varten tehdyssä otoksessa luokkaan muut toimialat kuului 83 yritystä, joista 28 oli suuryrityksiä. Kyselyyn vastasi 58 prosenttia yrityksistä. Vastanneista 35 prosenttia ilmoitti tukeneensa taiteita ja näistä joka kolmas oli suuryritys. Yhteensä yritykset käyttivät vuonna 2003 taiteisiin runsaat 540 000 euroa.

Lisäksi otoksessa oli erillisinä toimialoina 81 rakentamisen sekä 36 majoitus- ja ravitsemistoiminnan yritystä, näistä pääosa oli pieniä ja keski-suuria yrityksiä. Rakennustoimintaa edustavista yrityksistä 52 prosenttia vastasi, sen sijaan majoitus- ja ravitsemistoiminnan yritysten vastausprosentti, 28 prosenttia, oli kyselyn alhaisin. Molemmilla toimialoilla taiteita tukeneiden yritysten lukumäärä jäi vähäiseksi ja niiden yhteenlaskettu tukisumma oli vuonna 2003 vain 64 000 euroa.

Jatkossa rakentamista sekä majoitus- ja ravitsemistoimintaa tarkastellaan osana luokkaa muut toimialat, jonka taiteiden tuen kokonaissummaksi tuli siten 604 000 euroa. Keskimääräinen tuki oli 24 000 euroa, mutta mediaanin mukainen tyypillinen tuki vain 2 500 euroa. Luokan muut toimialat kokonaistuesta 69 prosenttia oli kuitenkin peräisin yhdeltä yritykseltä, jonka näyttämötaiteen ja muun taiteen tuen osuus oli 75 prosenttia sponsoroinnin kokonaissummasta. Tämä näkyy etenkin koko toimialan taiteen tuen kohdentumisessa taiteenaloittain ja alueittain. (Kuvio 14.)

Kuvio 14. Muiden toimialojen (sis. rakentamisen sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan) yritysten tuki taiteille tukimuodoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 604 000 €, kokonaisarvio 705 380 €, ± 2 %)

Pääosa luokkaan muut toimialat kuuluneiden yritysten tuesta taiteille tapahtui sponsoroinnin kautta. Kymmenesosa tuesta käytettiin markkinointiyhteistyöhön, mutta muiden tukimuotojen osuus oli vähäinen. Kaksi viidesosaa kokonaistuesta meni muuhun taiteeseen ja kolmasosan kohteena oli näyttämötaide.

Mikäli eniten taiteita tukeneen yrityksen rahoitusosuus jätetään huomioidmatta, tulee kuvataiteesta tuetuin taiteenala, joka sai jäljelle jääneestä kokonaissummasta runsaan viidesosan. Hieman vähemmän, noin 18 prosenttia tuesta meni sävel- ja elokuvataiteeseen. Sen sijaan sponsorointi ja markkinointiyhteistyö ovat edelleen keskeisimmät tukimuodot.

Kuvataiteeseen kului 90 prosenttia taidehankintaan käytetyistä varoista, samoin viidesosa sponsoroinnista. Elokuvataide sai sponsoroinnista kolmasosan ja kirjallisuus 14 prosenttia. Lahjoitusten pääkohteita olivat tanssitaide ja säveltaide, joka oli 56 prosentilla myös ensisijaisin markkinointiyhteistyön kohde. Taiteen muusta tuesta elokuvataide sain noin kaksi viidesosaa ja valokuvataide kolmasosan. (Kuvio 14.)

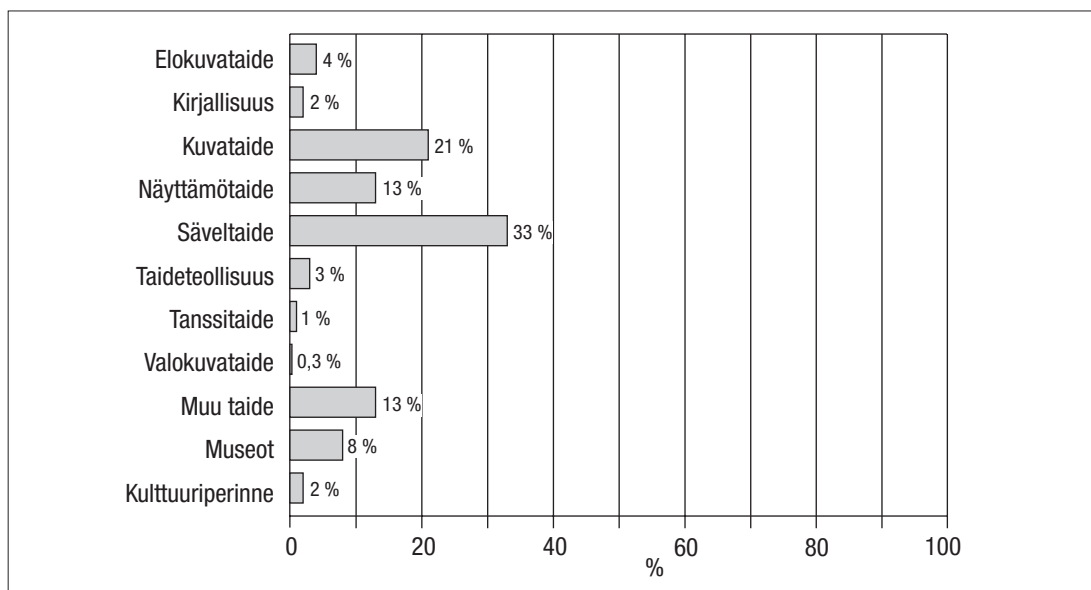
Luokan muut toimialat yrityksistä noin puolet sekä vastanneista ja taiteita tukeneista yrityksistä noin 40 prosenttia sijaitsi Uudellamaalla. Joka kolmas vastannut ja viidesosa taiteita tukeneista yrityksistä oli Etelä-Suomesta. Muiden suuralueiden yhteenlaskettu osuus vastanneista oli 27 prosenttia ja taiteita tukeneista niin ikään 40 prosenttia. Väli-Suomessa sijaitsevan yrityksen huomattavasta taiteen tuesta johtuen kolme neljäsosaa ilmoitetusta kokonaistuesta kertyi muilta suuralueilta. Poistamalla tämän yrityksen vaikutus, muuttuu alueellinen jakauma, että uusmaalaiden yritysten osuus oli 71 prosenttia kokonaistuesta ja muiden suuralueiden noin viidesosa. Loput tuli Etelä-Suomen suuralueen yrityksiltä. (Kuvio 14.)

Uudellamaalla yritykset keskittyivät elokuvataiteen sponsorointiin, kuvataidehankintoihin ja markkinointiyhteistyöhön säveltaiteen kanssa. Se vei myös pääosan Etelä-Suomen yritysten ilmoittamasta taiteen tuesta. Muilla alueilla taiteita tuettiin selvästi eniten sponsoroinnin avulla ja se kohdistui etenkin kirjallisuuteen, kuvataiteeseen ja kulttuuriperinteeseen.

Taiteiden tuki taiteenaloittain

Vuonna 2003 kyselyyn vastanneet yritykset ilmoittivat tukeneensa taiteita kaikkiaan runsaalla 2,9 miljoonalla eurolla. Tuen tärkeimmät kohteet olivat sävel- ja kuvataide. Yli puolet vastanneista oli käyttänyt varoja säveltaiteeseen ja yli kaksi viidesosaa yrityksistä oli tukenut kuvataidetta (ks. kuvio 3). Taiteenalojen yhteenlaskettu osuus oli 55 prosenttia vuoden 2003 kokonaistuesta. Kolmanneksi yleisimmin yritykset tukivat näyttämötaidetta, johon myös käytettiin sävel- ja kuvataiteen jälkeen eniten varoja. Muun taiteen osuus oli yhtä suuri, vaikka sitä ilmoitti tukeneensa vain runsas kymmenesosa vastanneista. Sen sijaan lähes joka kolmas yritys rahoitti museoita, mutta niiden osuus taiteiden kokonaistuesta oli vain kahdeksan prosenttia. Vähiten yritystukea sai valokuvataide. (Kuvio 15.)

Kuvio 15. Yritysten taiteiden tuki taiteenaloittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 2 944 600 €, kokonaisarvio 4 099 440 €, ± 2 %)

Keskimäärin yritykset käyttivät taiteisiin noin 24 000 euroa ja mediaanin mukainen tyypillinen tukisumma oli noin 8 500 euroa. Taiteenaloittain kohdistetuista tukisummista joka neljäs yksittäinen tuki oli vähintään 8 500 euroa, mutta tämän suuruisten tukisummien osuus oli muun taiteen, säveltaiteen ja taideteollisuuden kohdalla selvästi suurempi kuin muilla

taiteenaloilla. Kaikki valokuvataiteen yrityksiltä saamat tukisummat olivat alle 8 500 euroa.

Yli puolet taiteita tukeneista yrityksistä sijaitsi muualla kuin Uudenmaan suuralueella. Kyselyyn vastanneiden yritysten ilmoittamasta taiteiden tuesta kuitenkin yli kaksi kolmasosaa oli peräisin Uudenmaan suuralueen yrityksiltä.

Elokuvataide

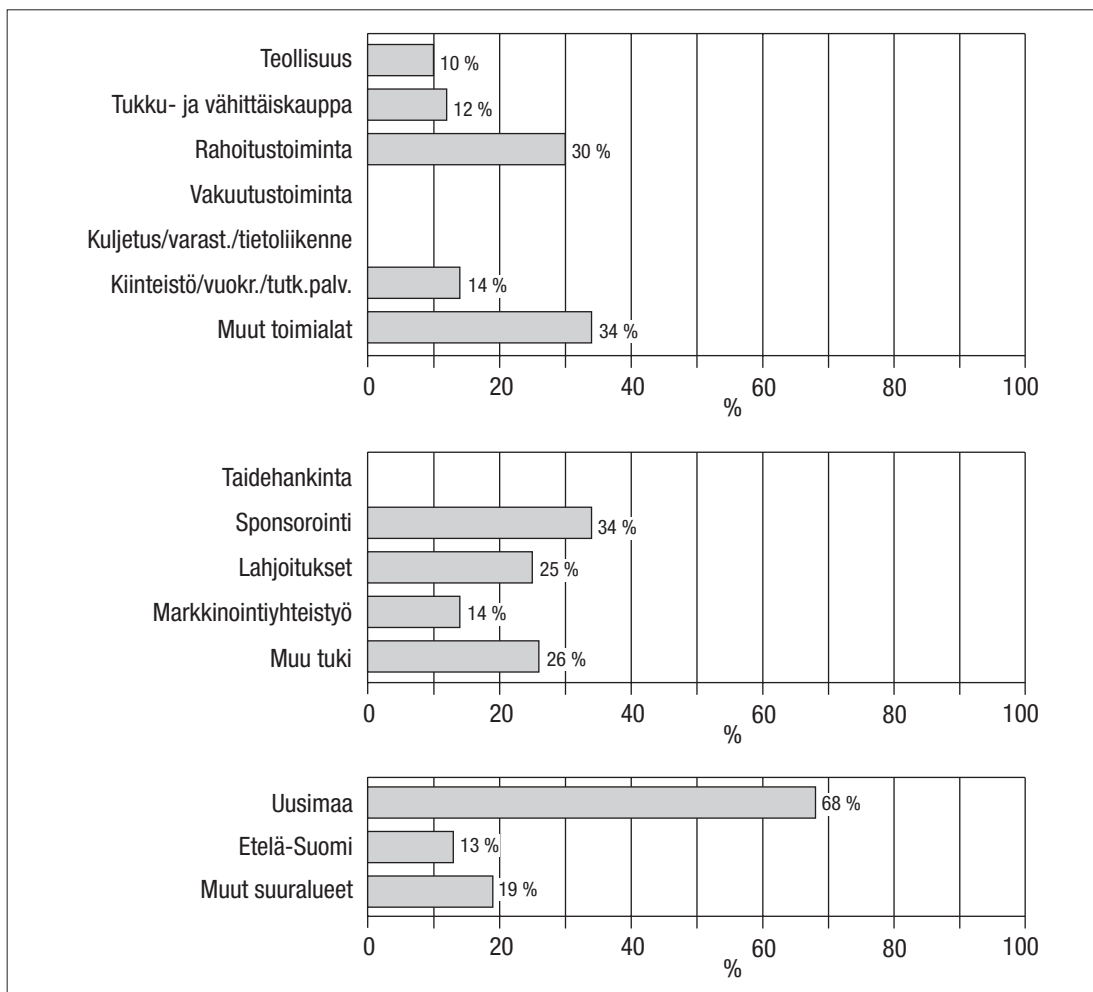
Elokuvataidetta oli tukenut 14 prosenttia yrityksistä yhteensä lähes 120 000 eurolla. Kokonaissumma oli neljä prosenttia yritysten ilmoittamasta kokonaistuesta taiteille vuonna 2003. Keskimäärin yritykset käyttivät elokuvataiteen tukeen eri muodoissa noin 6 600 euroa, mediaanin ollessa 1 500 euroa.

Vakuutustoiminnassa sekä toimialalla kuljetus, varastointi ja tietoliikenne ei kyselyyn vastanneissa ollut yhtään elokuvataidetta tukenutta yritystä. Rungas kolmasosa tuesta tuli luokan muut toimialat yrityksiltä ja lähes yhtä suuri osuus rahoitustoiminnasta. Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialan sekä tukku- ja vähittäiskaupan osuudet olivat rungas kymmenesosa kokonaistuesta. Joka kymmenes tukieuro koostui teollisuuden elokuvataiteen rahoituksesta. (Kuvio 16.)

Elokuvataiteen käytetyin tukimuoto oli sponsorointi. Taiteenalan saamista yritysrahoituksesta noin neljäsosa oli taiteen muuta tukea eli henkilökunnalle hankittuja elokuvalippuja. Lähes saman verran tukea kertyi lahjoituksina elokuvataidetta edistävälle säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille. Vastanneiden yritysten joukossa ei vuonna 2003 ollut yhtään elokuvataidehankintoja tehnyttä yritystä.

Uudellamaalla sijainneet yritykset rahoittivat suurimman osan elokuvataiteen kokonaistuesta. Siitä lähes kaksi kolmasosaa tuli kahdelta eniten taiteenalaa tukeneelta, rahoitustoimintaa ja luokkaa muut toimialat edustaneelta, yritykseltä. Tästä johtuen pääosa alueen tuesta meni sponsorointiin ja lahjoituksiin, vaikka useimmat alueen yritykset käyttivät varoja elokuvataiteen muuhun tukeen. Etelä-Suomessa sijaitsevilta yrityksiltä elokuvataide sai markkinointiyhteistyön muodossa runsaan kymmenesosan taiteenalan kokonaisrahoituksesta. Alueen elokuvataiteen tuesta vastasi tukku- ja vähittäiskauppa sekä rahoitustoiminta. Viidesosa tuesta kertyi muiden suuralueiden kokonaissummasta. Se oli enimmäkseen muuta tukea, ja tärkeimmät tukijat olivat teollisuuden sekä kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelu toimialan yrityksiä. (Kuvio 16.)

Kuvio 16. Yritysten elokuvataiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 119 600 €)

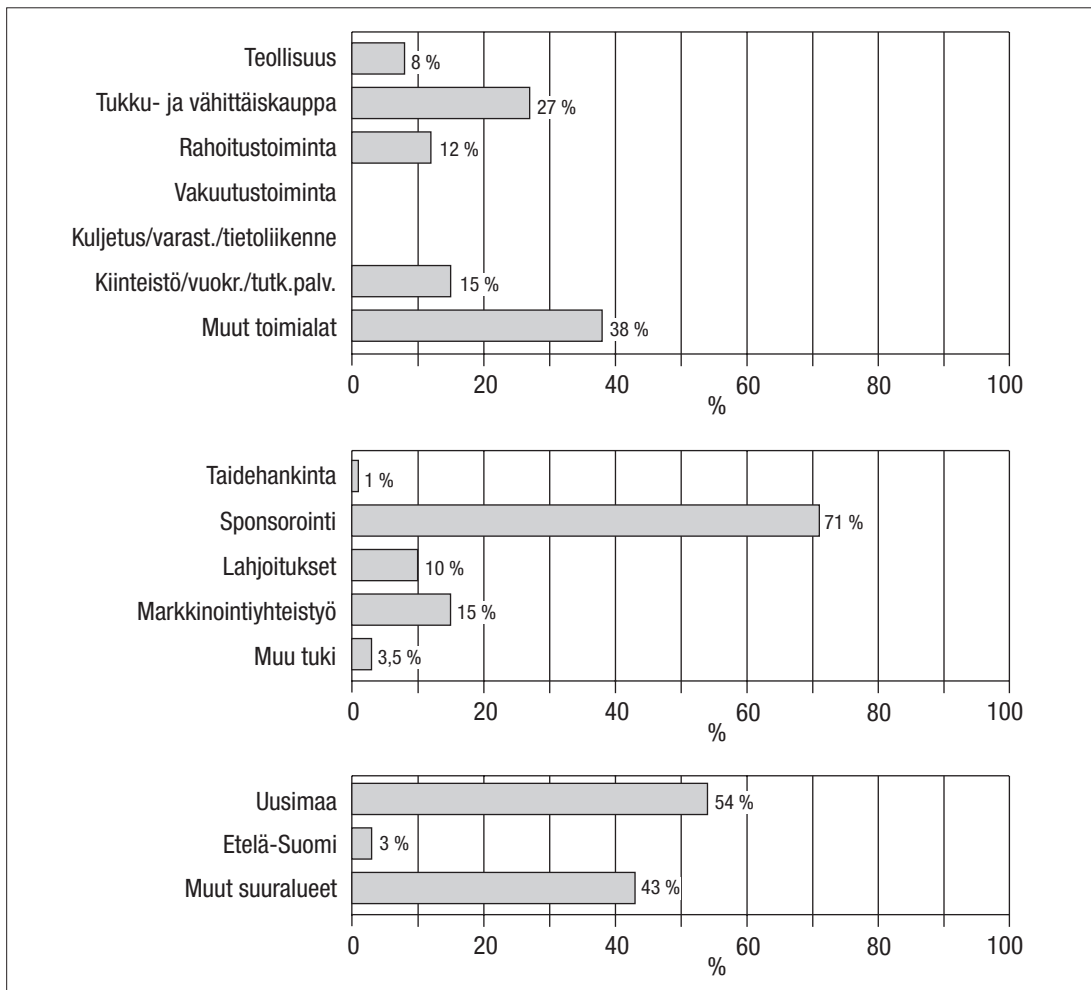

Kirjallisuus

Taiteita tukeneista yrityksistä noin joka kymmenes ilmoitti käyttäneensä varoja kirjallisuuteen. Taiteenalan kokonaistuki oli yhteensä noin 48 000 euroa ja sen osuus vuoden 2003 taiteiden tuesta ainoastaan kaksi prosenttia. Keskimäärin kirjallisuuteen käytettiin 2 900 euroa ja mediaanin mukainen tyypillinen tukisumma oli 1 000 euroa.

Kirjallisuuden tuesta 38 prosenttia tuli luokasta muut toimialat, mutta lähes koko summasta vastasi kuitenkin vain yksi yritys. Samoin tukku- ja vähittäiskaupan rahoitusosuus oli yhden yrityksen ilmoittamaa kirjallisuuden tukea. Muilla toimialoilla yritysten kirjallisuuteen käyttämä tuki oli vähäisempää, vaikka taiteenalan tukeneita yrityksiä oli useampia. Kyselyvastauksissa ei ollut yhtään vakuutustoiminnan sekä toimialan kuljetus, varastointi ja tietoliikenne kirjallisuutta rahoittanutta yritystä.

Kuvio 17. Yritysten kirjallisuuden tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 48 000 €)

Sponsorointi oli kirjallisuuden pääasiallinen tukimuoto vuonna 2003. Siitä 88 prosenttia oli kahden edellä mainittuja toimialoja edustaneiden yritysten tukea. Markkinointiyhteistyöhön kuului 15 prosenttia ja joka kymmenes tukieuro kohdistui lahjoituksina kirjallisuutta edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille. Vähiten varoja käytettiin kirjallisuushankintoihin. (Kuvio 17.)

Taiteenalan tuesta yli puolet kertyi Uudellamaalla sijaitsevilta yrityksiltä ja 46 prosenttia muilta suuralueilta. Uudenmaan kokonaistuesta 54 prosenttia ja muilla suuralueilla, Etelä-Suomea lukuun ottamatta, tuesta 95 prosenttia oli yhden yrityksen kirjallisuuteen käyttämiä varoja. Sponsorointi oli yleisin tukimuoto kaikilla alueilla paitsi Pohjois-Suomessa, jossa yksikään vastannut yritys ei tukenut kirjallisuutta. Uudellamaalla pääosa tuesta tuli tukku- ja vähittäiskaupan toimialalta, Etelä-Suomessa teollisuudesta ja muilla suuralueilla luokan muut toimialat yrityksiltä.

Kuvataide

Taiteita tukeneista yrityksistä puolet oli käyttänyt varoja kuvataiteeseen, yhteensä hieman yli 627 000 euroa. Se oli 21 prosenttia vuoden 2003 kokonaistuesta, ja taiteenala oli säveltaiteen jälkeen yleisin yritystuen kohde. Keskimäärin yritykset sijoittivat kuvataiteeseen noin 10 000 euroa. Tyypillinen yrityskohtainen tukisumma oli huomattavasti pienempi, 2 000 euroa, sillä kolmasosa kokonaistuesta oli yhden yrityksen kuvataiteen sponsorointiin käyttämiä varoja.

Tästä johtuen taiteenalan tuesta 45 prosenttia oli peräisin vakuutus-toiminnasta. Seuraavaksi eniten kuvataiteisiin käyttivät varoja tukku- ja vähittäiskauppa sekä teollisuus. Etenkin teollisuudessa, mutta myös kaikilla muillakin toimialoilla, kuvataidetta tukeneita yrityksiä oli lukumääräisesti selvästi vakuutus-toimialaa enemmän. Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluyritysten toimialalla kuvataidetta tukeneita oli vain puolet luokan muut toimialat yritysten lukumäärään verrattuna, mutta molempien toimialojen osuus taiteenalan kokonaistuesta oli yhtä suuri. (Kuvio 18.)

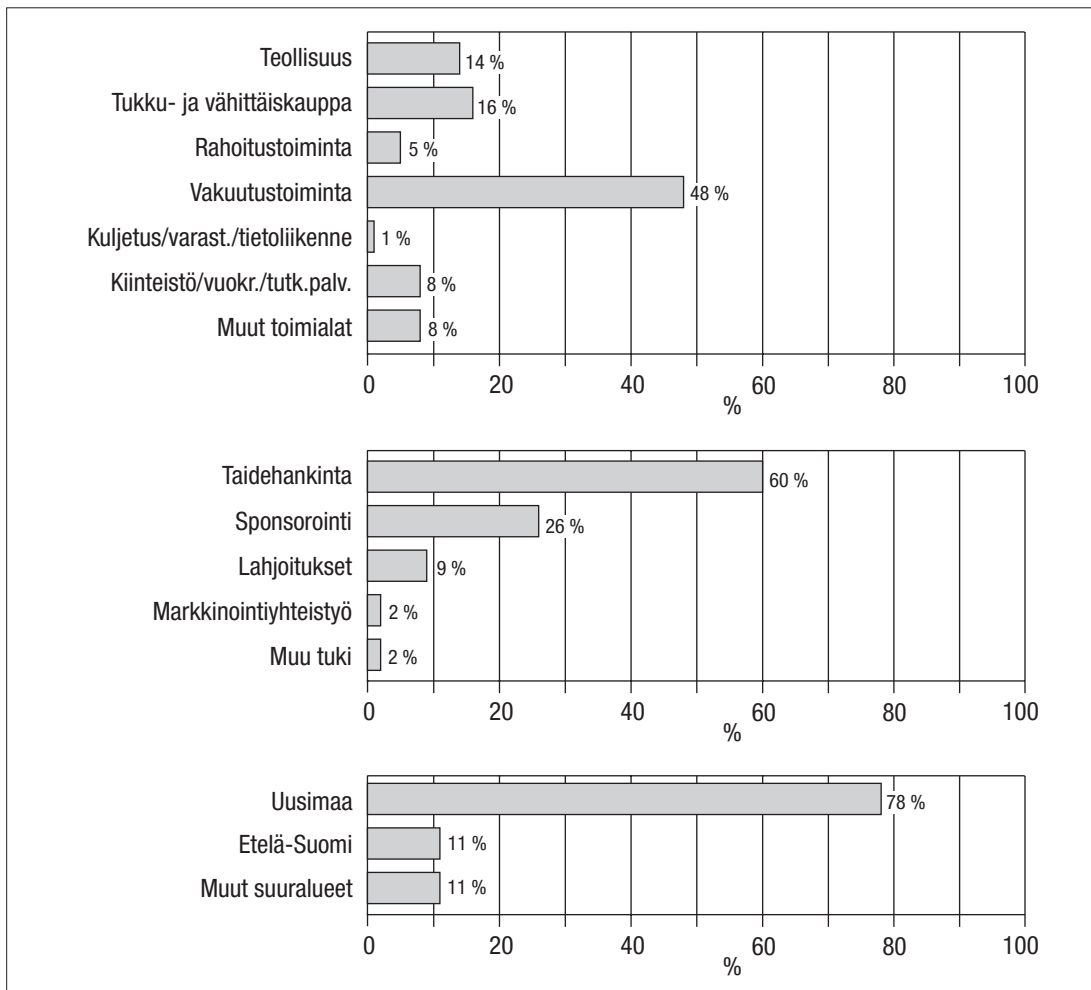
Kuvataiteen tärkein tukimuoto oli taidehankinta, johon yritykset sijoittivat kaikkiaan 60 prosenttia taiteenalan kokonaistuesta. Taiteenalan tapahtumien ja näyttelyiden sponsorointiin käytettiin tuesta neljäsosa ja lahjoituksiin kuvataidetta edistävälle säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille noin kymmenesosa. Markkinointiyhteistyöhön sekä muuhun tukeen meni ainoastaan kaksi prosenttia taiteenalan kokonaistuesta. Markkinointiyhteistyötä useammin yritysten vastauksissa oli ilmoitettu varojen käytöstä henkilökuntalahjoihin ja henkilöstön kuvataideharrastusten tukemiseen. Yrityskohtaiset tukisummat olivat kuitenkin pienempiä.

Eniten vuonna 2003 kuvataiteeseen käyttivät varoja Uudellamaalla sijainneet yritykset. Etelä-Suomen ja muiden suuralueiden osuudet olivat noin kymmenesosa taiteenalan kokonaissummasta. Kaikilla alueilla taidehankinta oli tärkein tukimuoto. Valtaosa Uudenmaan tuesta tuli vakuutus-toiminnasta, Etelä-Suomessa taidehankintoja tekivät teollisuusyritykset, samoin muilla suuralueilla, missä myös rahoitustoiminta oli merkittävä kuvataiteen tukija. (Kuvio 18.)

Näyttämötaide

Kyselyyn vastanneista yrityksistä 46 prosenttia oli tukenut näyttämötaidetta vuonna 2003. Taiteenalan tuki oli kaikkiaan lähes 381 000 euroa, mikä oli 13 prosenttia yritysten taiteen tuesta. Keskimäärin yritykset käyttivät tukeen noin 7 900 euroa. Kokonaissummasta kuitenkin kaksi viidesosaa oli yhden yrityksen näyttämötaiteen sponsorointiin käyttämiä varoja, joten yrityskohtainen tyypillinen tukisumma oli vain 1 650 euroa.

Kuvio 18. Yritysten kuvataiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 627 100 €)

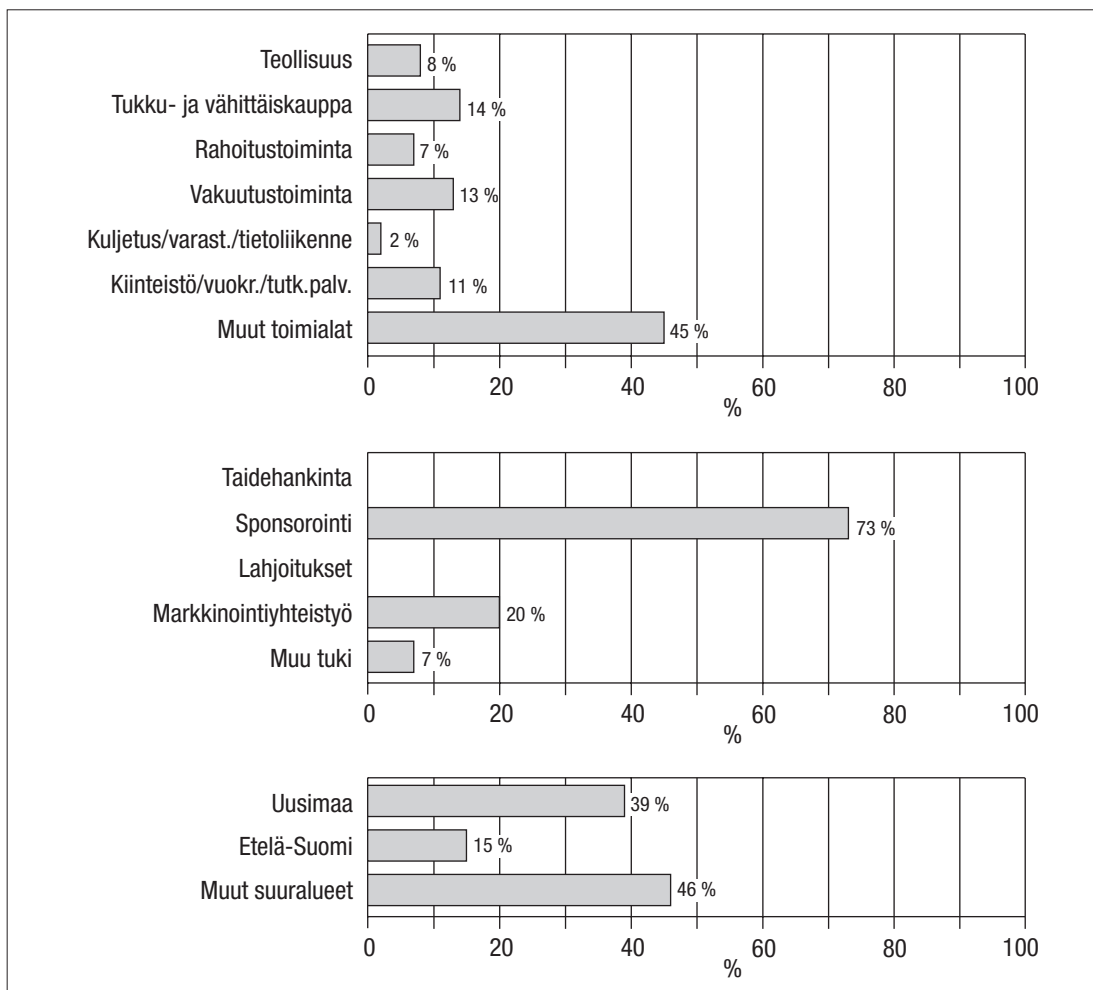

Näyttämötaiteen tuesta luokan muut toimialat yritysten osuus oli 45 prosenttia, josta lähes kaikki oli lähtöisin yhdeltä yritykseltä. Keskeisiä näyttämötaiteen tukijoita olivat myös tukku- ja vähittäiskauppa, vakuutustoiminta sekä toimiala kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut. Vähiten näyttämötaiteeseen käyttivät varoja toimialaan kuljetus, varastointi ja tietoliikenne kuuluneet yritykset. (Kuvio 19.)

Sponsorointiin kului lähes kolme neljäsosaa ja markkinointiyhteistyöhön meni viidesosa näyttämötaiteen kokonaistuesta. Loput kohdistui taiteenalan muun tuen muodossa muun muassa henkilökunnan teatterikäyn-teihin ja muuhun näyttämötaideharrastukseen.

Alueellisesti taiteenalaan rahoittaneet yritykset keskittyivät ryhmän ”muut suuralueet” ohella Uudellemaalle. Muiden suuralueiden kokonaistukeen vaikutti Väli-Suomessa sijaitsevan yrityksen huomattavan suuri yksittäinen panostus sponsorointiin. Etelä-Suomessa näyttämötaidetta tukeneiden yritysten lukumäärä olikin suurempi kuin kaikilla muilla suuralueilla yhteensä, Uuttamaata lukuun ottamatta. (Kuvio 19.)

Kuvio 19. Yritysten näyttämötaiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 381 000 €)

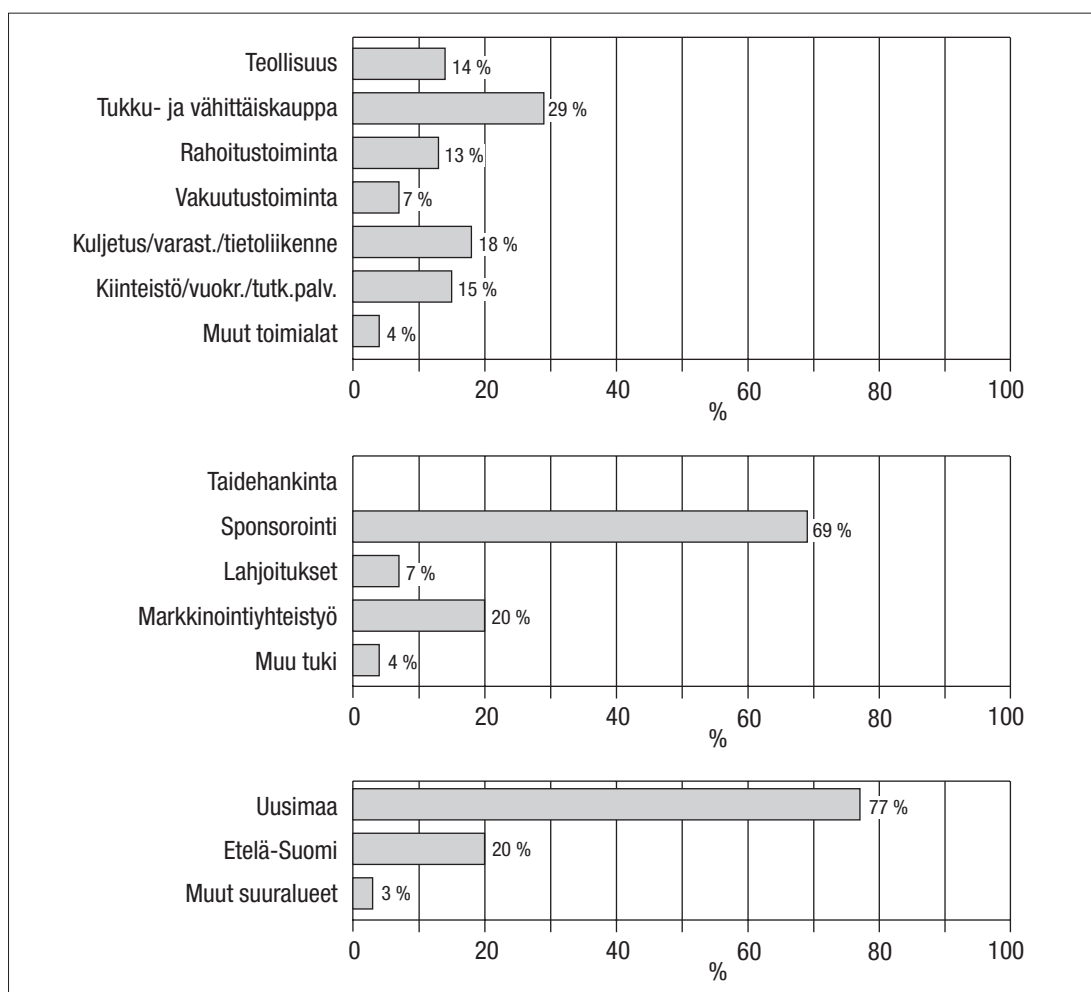

Uudellamaalla muu tuki ja markkinointiyhteistyö olivat yleisimmät tukimuodot, vaikka vakuutustoiminta ja kaupanala käyttivätkin enemmän varoja sponsorointiin. Etelä-Suomessa yritykset keskittyivät sponsorointiin ja markkinointiyhteistyöhön. Alueen huomattavin taiteentukija edusti toimialaa kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut, mutta tukijoiden enemmistö oli teollisuusyrityksiä. Samoin kuin muilla suuralueilla, teollisuusyritysten varat suuntautuivat pääasiassa näyttämötaiteen muuhun tukeen.

Säveltaide

Taiteita tukeneiden yritysten yleisin tuen kohde oli säveltaide. Siihen ilmoitti käyttäneensä varoja yli puolet, 53 prosenttia, kyselyyn vastanneista. Yhteensä tuki oli noin 982 000 euroa ja säveltaide saikin suurimman taiteenaloittaisen osuuden eli 34 prosenttia yritysten kokonaistuesta

Kuvio 20. Yritysten säveltaiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 982 250 €)

taiteille vuonna 2003. Elinkeinoelämä tuki taiteenalaa eri muodoin keskimäärin 14 000 eurolla ja mediaanin mukainen tuki oli 3 500 euroa.

Taiteenalan kokonaistuesta noin kolmasosa tuli tukku- ja vähittäiskaupan sekä vajaa viidesosa kuljetuksen, varastoinnin ja tietoliikenteen toimialalta. Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluyritysten, teollisuuden sekä rahoitustoiminnan osuudet olivat jokainen runsaan kymmenyksen säveltaiteen kokonaistuesta. Yksittäisistä toimialoista vähiten säveltaiteeseen käytettiin varoja vakuutustoiminnassa. (Kuvio 20.)

Sponsorointiin ja markkinointiyhteistyöhön kului yhteensä lähes 90 prosenttia kokonaistuesta. Lahjoituksina säveltaidetta edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille kyselyyn vastanneet yritykset osoittivat seitsemän prosenttia kokonaissummasta. Lisäksi jonkin verran varoja käytettiin muuhun tukeen.

Uusimaa oli selkeästi myös säveltaiteen tuen tärkein alue. Runsaat kolme neljäsosaa vastauksissa ilmoitetusta tuesta kertyi tällä alueella sijain-

neilta yrityksiltä. Keskeinen säveltaidetta rahoittanut toimiala oli tukku- ja vähittäiskauppa. Tuki oli pääasiassa sponsorointia sekä markkinointiyhteistyötä, kuten myös eteläsuomalaisilla yrityksillä, jotka rahoittivat viidesosan säveltaiteen kokonaissummasta. Alueen teollisuus oli huomattavin taiteenalan tukija. Muilla suuralueilla yleisin tukimuoto oli sponsorointi ja useimmat tukijat edustivat rahoitustoimintaa ja teollisuutta. (Kuvio 20.)

Taideteollisuus

Yritysten ilmoittama 87 900 euron tuki taideteollisuudelle oli kolme prosenttia yritysten tuesta taiteille vuonna 2003. Taiteita tukeneista yrityksistä noin seitsemän prosenttia oli käyttänyt varoja taideteollisuuteen. Keskimääräinen tukisumma oli noin 9 700 euroa ja tyypillinen tuki 2 500 euroa. Puolet kokonaistuesta koostui yhden yrityksen taideteollisuuden sponsoroinnista.

Vastauksissa kyseinen yritys oli ainoa toimialan kuljetus, varastointi ja tietoliikenne yritys, joka oli tukenut taideteollisuutta. Toimialan osuus olikin puolet taideteollisuuden kokonaistuesta. Viidesosa tuesta tuli rahoitustoimintaa edustavilta yrityksiltä ja toinen viidesosa teollisuudesta. Joka kymmenes taiteenalan euro kertyi luokan muut toimialat yrityksiltä. Vähiten taideteollisuutta tuki tukku- ja vähittäiskauppa. Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimiala sekä vakuutustoiminta eivät kyselyvastausten mukaan käyttäneet lainkaan varoja taideteollisuuteen. (Kuvio 21.)

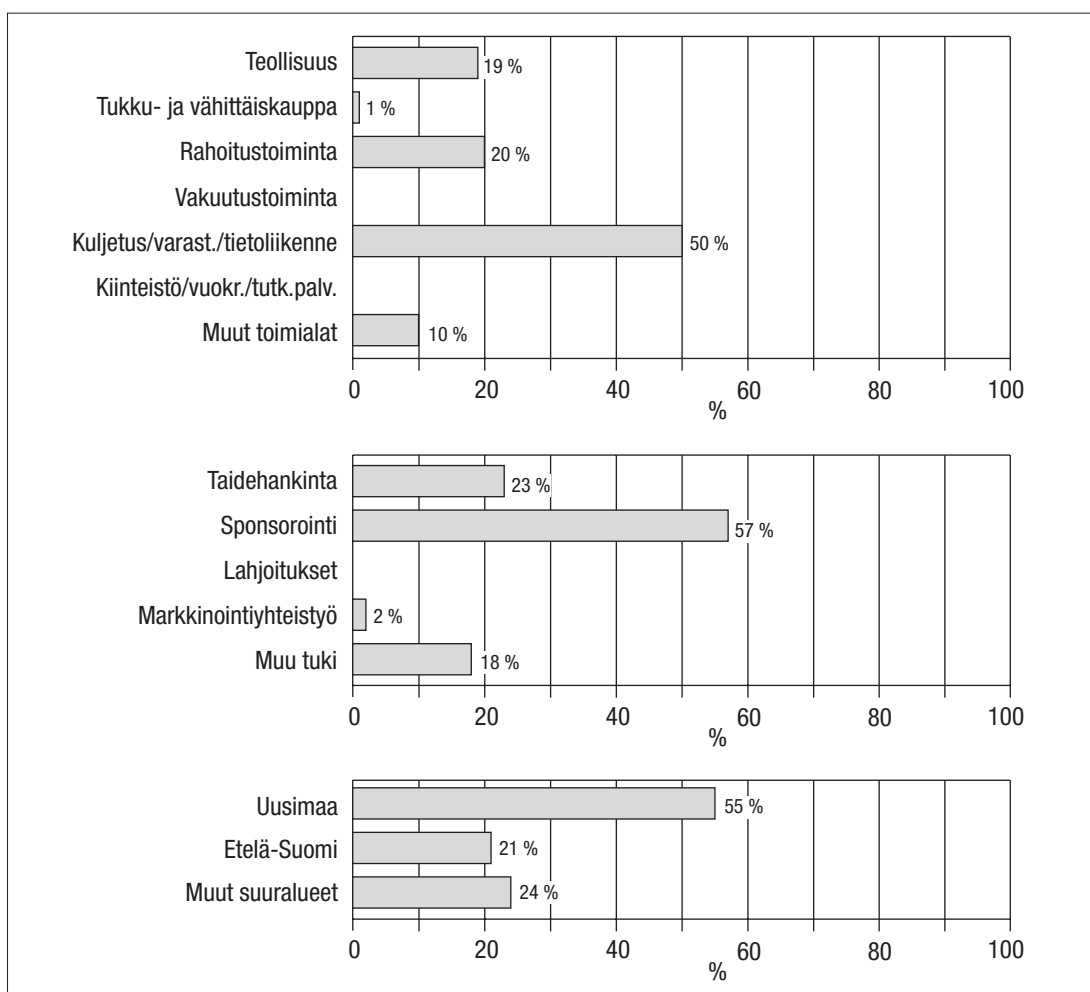
Sponsoroinnista, taideteollisuuden keskeisimmästä tukimuodosta, 90 prosenttia oli yhden yrityksen taiteisiin käyttämiä varoja. Taidehankintoihin ja muuhun tukeen meni noin viidesosa. Sen sijaan markkinointiyhteistyö taideteollisuuden toimijoiden kanssa oli vähäistä ja lahjoituksia ei tehnyt yksikään kyselyyn vastannut yritys.

Yhden yrityksen merkitys taiteenalan kokonaistukeen näkyi myös alueellisesti ja kokonaistuesta pääosa tuli Uudeltamaalta. Etelä-Suomessa puolestaan taidehankinta oli keskeisin tukimuoto ja muilla suuralueilla taiteen muu tuki. Itä- ja Pohjois-Suomen alueelta ei vastauksissa ollut yhtään taideteollisuutta tukenutta yritystä ja kaikilla muillakin alueilla vain muutama yritys. (Kuvio 21.)

Tanssitaide

Valokuvataiteen ohella vuonna 2003 vähiten tuettu taiteenala oli tanssitaide, joka sisältää niin kansantanssin, tanssiteatterin, baletin, jazztanssin, modernin tanssin kuin lastentanssin. Taiteenalan saama tuki, noin 38 500

Kuvio 21. Yritysten taideteollisuuden tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 87 900 €)

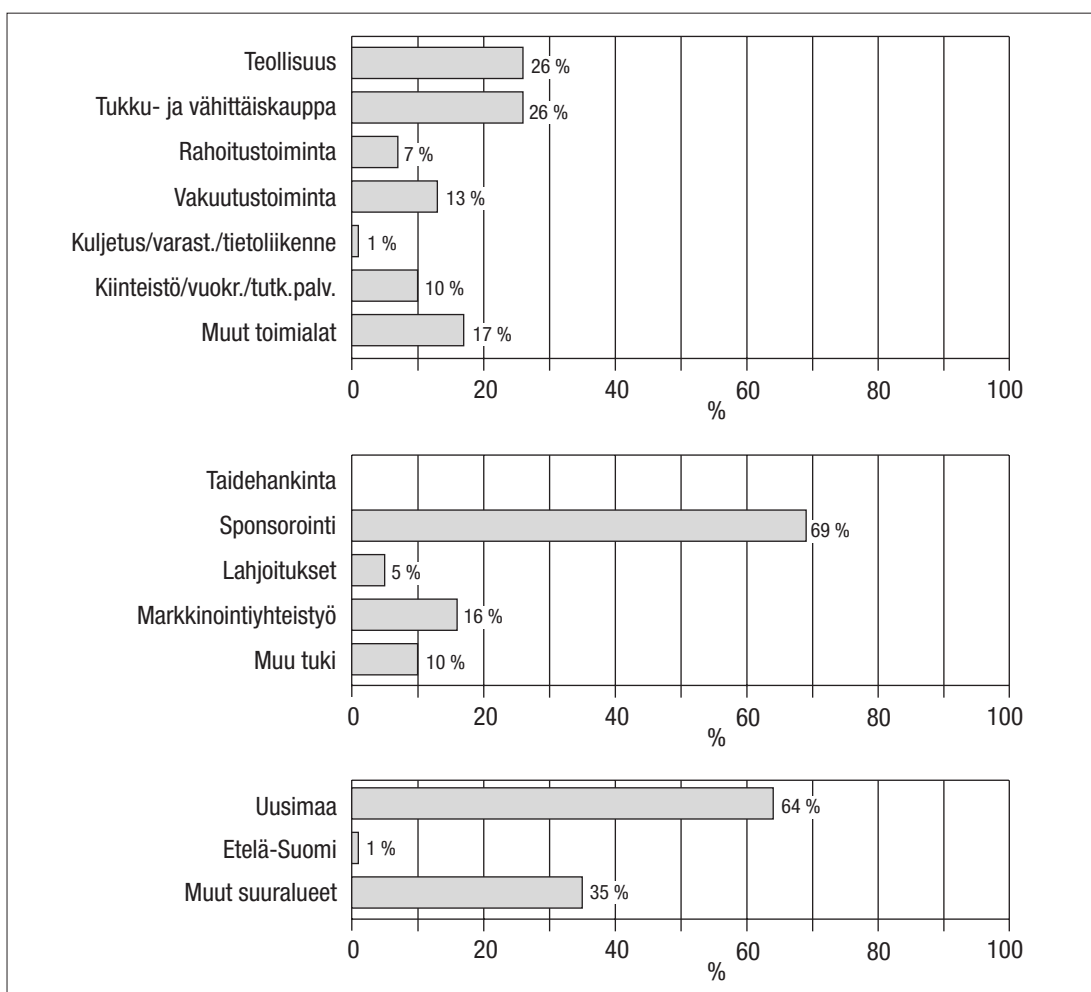

euroa, oli vain runsas prosentti yritysten taiteisiin käyttämästä kokonaistuesta. Noin joka kymmenes taiteita tukenut yritys osoitti varoja tanssitaiteelle. Keskimääräinen tukisumma oli 3 200 euroa ja mediaanin mukainen tyypillinen tuki 2 600 euroa oli esimerkiksi näyttämötaiteeseen verrattuna selvästi suurempi.

Tanssitaiteen tuesta teollisuuden sekä tukku- ja vähittäiskaupan osuudet olivat yhteensä yli puolet. Lähes viidesosa tuli luokkaan muut toimialat kuuluneilta yrityksiltä. Vakuutustoiminnan osuus oli 13 prosenttia ja joka kymmenes tanssitaiteen tukieuro kertyi kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialalta. Vähiten tanssitaideä tuettiin rahoitustoiminnan alalla sekä etenkin toimialalla kuljetus, varastointi ja tietoliikenne. (Kuvio 22.)

Tuki oli pääasiassa tanssitaide-esitysten ja -tapahtumien sponsorointia sekä markkinointiyhteistyötä. Kymmenesosa oli muuta tukea yritysten henkilöstölahjoina ostettuja pääsylippuja ja tanssitaideharrastuksen edistä-

Kuvio 22. Yritysten tanssitaiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 38 450 €)

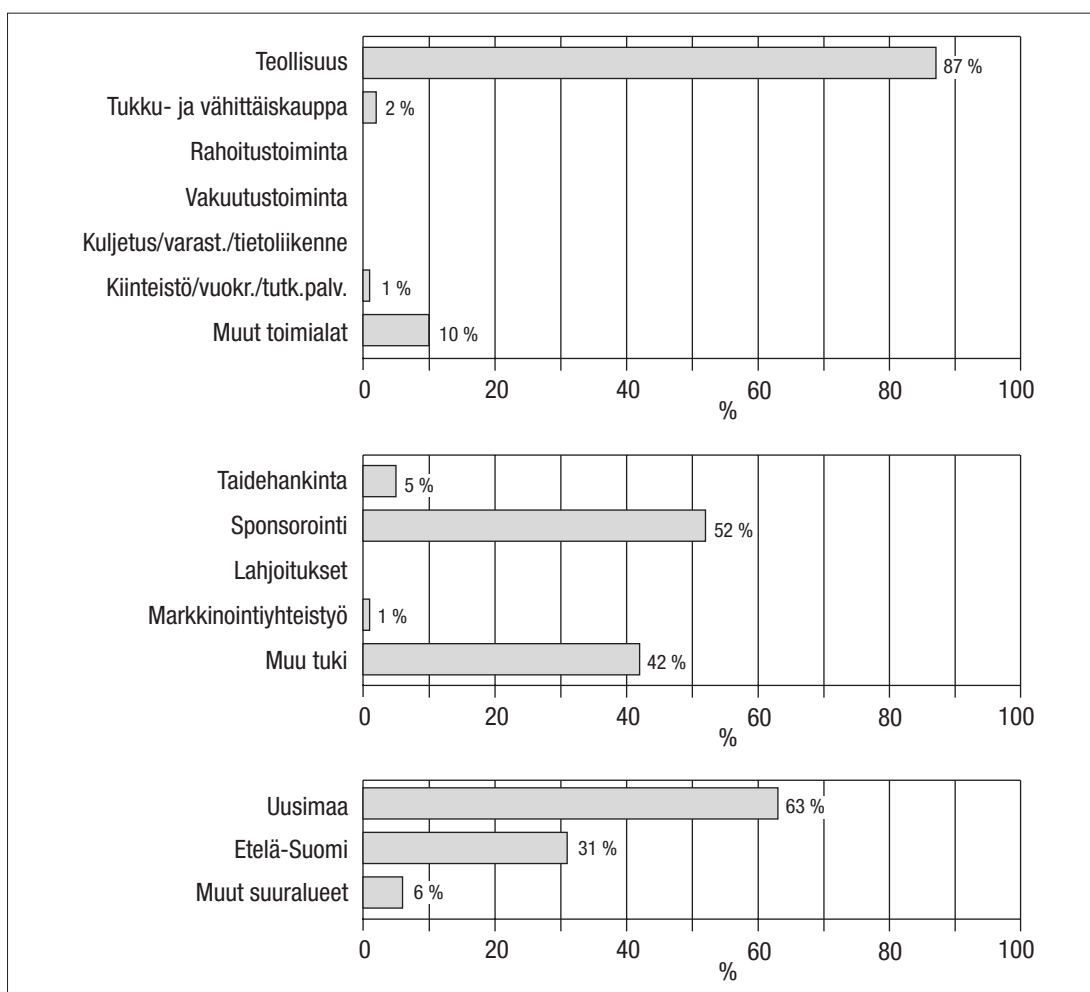
mistä. Lisäksi yritykset tekivät jonkin verran lahjoituksia tanssitaiteesta edistäville säätiöille, rahastoille ja yhteisöille.

Valtaosa taiteenalan saamasta tuesta tuli Uudellamaalla sijainneilta tukku- ja vähittäiskaupan yrityksiltä ja vähiten tanssitaiteelle kertyi tukea eteläsuomalaisilta yrityksiltä. Muiden suuralueiden 35 prosentin rahoitusosuudesta yli 80 prosenttia koostui kahden yrityksen sponsorointituesta. Se olikin kaikilla alueilla yleisin tukimuoto, mutta jonkin verran varoja käytettiin myös markkinointiyhteistyöhön. Muilla suuralueilla useimmat tanssitaiteesta tukeneet yritykset edustivat teollisuutta. (Kuvio 22.)

Valokuvataide

Valokuvataiteeseen yritykset käyttivät vähiten varoja vuonna 2003. Ainoastaan neljä prosenttia kyselyyn vastanneista yrityksistä ilmoitti tuke-

Kuvio 23. Yritysten valokuvataiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 9 700 €)

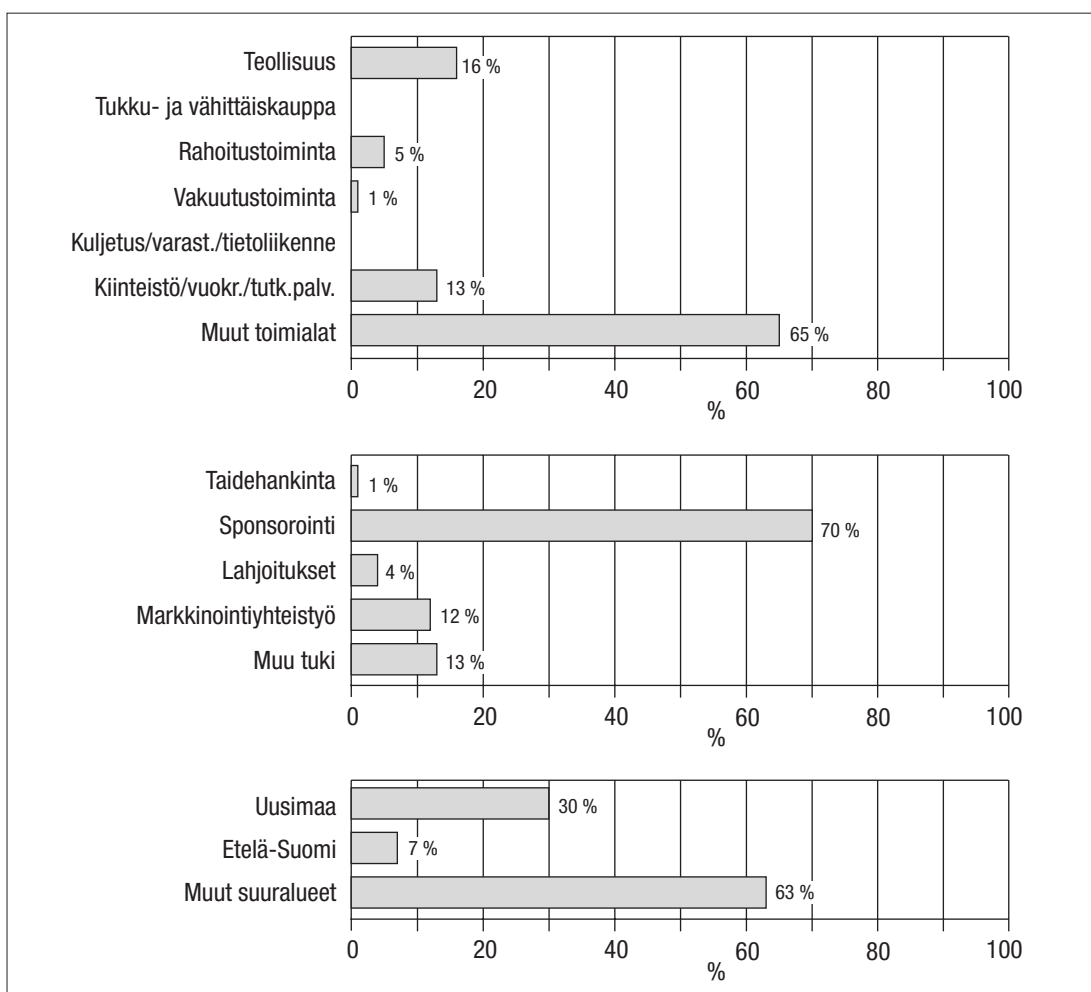

neensa valokuvataidetta. Taiteenalan tuki, 9 700 euroa, oli vain 0,3 prosenttia yritysten kokonaistuesta taiteille. Keskimääräinen valokuvataiteen tuki oli 1 600 euroa ja yrityskohtainen tyypillinen tukisumma jäi 750 euroon. Taiteenalan tukeneiden yritysten pienestä lukumäärästä johtuen tuen jakautumista koskevia tuloksia ei voi yleistää.

Lähes 90 prosenttia tuesta oli teollisuusyritysten valokuvataiteeseen käyttämiä varoja. Kymmenesosa kertyi luokan muut toimialat yrityksiltä. Jonkin verran tukea tuli tukku- ja vähittäiskaupan ohella kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialalta. Sen sijaan rahoitus- ja vakuutus toiminnan sekä kuljetuksen, varastoinnin ja tietoliikenteen toimialalla ei saatujen vastausten mukaan käytetty lainkaan varoja valokuvataiteeseen. (Kuvio 23.)

Pääasialliset tukimuodot olivat sponsorointi ja taiteen muu tuki. Taidehankintojen osuus oli viisi prosenttia taiteenalan saamasta kokonaistuesta. Markkinointiyhteistyöhön meni vähiten varoja ja lahjoituksia valokuvatai-

Kuvio 24. Yritysten muun taiteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 378 000 €)

detta edistäville säätiöille, rahastoille, yhteisöille tai taidelaitoksille ei tehty lainkaan vuonna 2003.

Valokuvataiteen tuesta yli kaksi kolmasosaa tuli Uudeltamaalta ja kolmasosa Etelä-Suomessa sijainneilta yrityksiltä. Tärkeimmät tukijat edustivat teollisuutta. Saaduissa vastauksissa ei ollut yhtään pääkaupunkiseudulla tai Itä-Suomessa sijainnutta yritystä. (Kuvio 23.)

Muu taide

Sirkusta, kabareeta, audiovisuaalista taidetta, performansseja, poikkitaiteellisia produktioita tai muita edellä käsiteltyjen taiteenalojen ulkopuolelle lukeutuvia taiteenaloja ilmoitti tukeneensa kahdeksan prosenttia vastanneista yrityksistä. Vuonna 2003 muun taiteen tuki oli 378 000 euroa ja sen osuus taiteen kokonaistuesta oli 13 prosenttia. Keskimäärin yritykset käyt-

tivät muuhun taiteeseen 34 000 euroa ja tyypillinen tukisumma oli 10 000 euroa. Huomattava osuus kokonaistuesta oli lähtöisin yhdeltä yritykseltä.

Tukku- ja vähittäiskauppa sekä kuljetuksen, varastoinnin ja tietoliikenteen toimialalla vastaajat eivät rahoittaneet muuta taidetta lainkaan vuonna 2003. Suurin osa kokonaistuesta kertyi luokan muut toimialat yrityksiltä. Teollisuuden osuus oli 16 prosenttia ja kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialan runsaat kymmenesosa. (Kuvio 24.)

Sponsorointi oli selvästi ensisijaisin tukimuoto, mutta siitä noin 90 prosenttia tuli yhdeltä yritykseltä. Markkinointiyhteistyöhön ja muuhun tukeen kuului yrityksiltä noin joka kymmenes muun taiteen saama tukieuro. Ilmoitettujen lahjoitusten osuus oli neljä prosenttia ja taidehankintojen vain prosentti muun taiteen kokonaissummasta.

Taiteenalan kokonaistuesta ryhmän ”muut suuralueet” tuki kattoi kaksi kolmasosaa. Lähes koko tukisumma oli yhden kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelun toimialaa edustaneen yrityksen muuhun taiteeseen kohdistamaa sponsorointirahoitusta. Kolmasosa muun taiteen tuesta tuli Uudelta maalta ja seitsemän prosenttia Etelä-Suomen yrityksiltä. Uusmaalaisten yritysten tuki kanavoitui markkinointiyhteistyön ja muun tuen kautta. Etelä-Suomessa yritysten pääasiallinen tukimuoto oli sponsorointi. (Kuvio 24.)

Museot

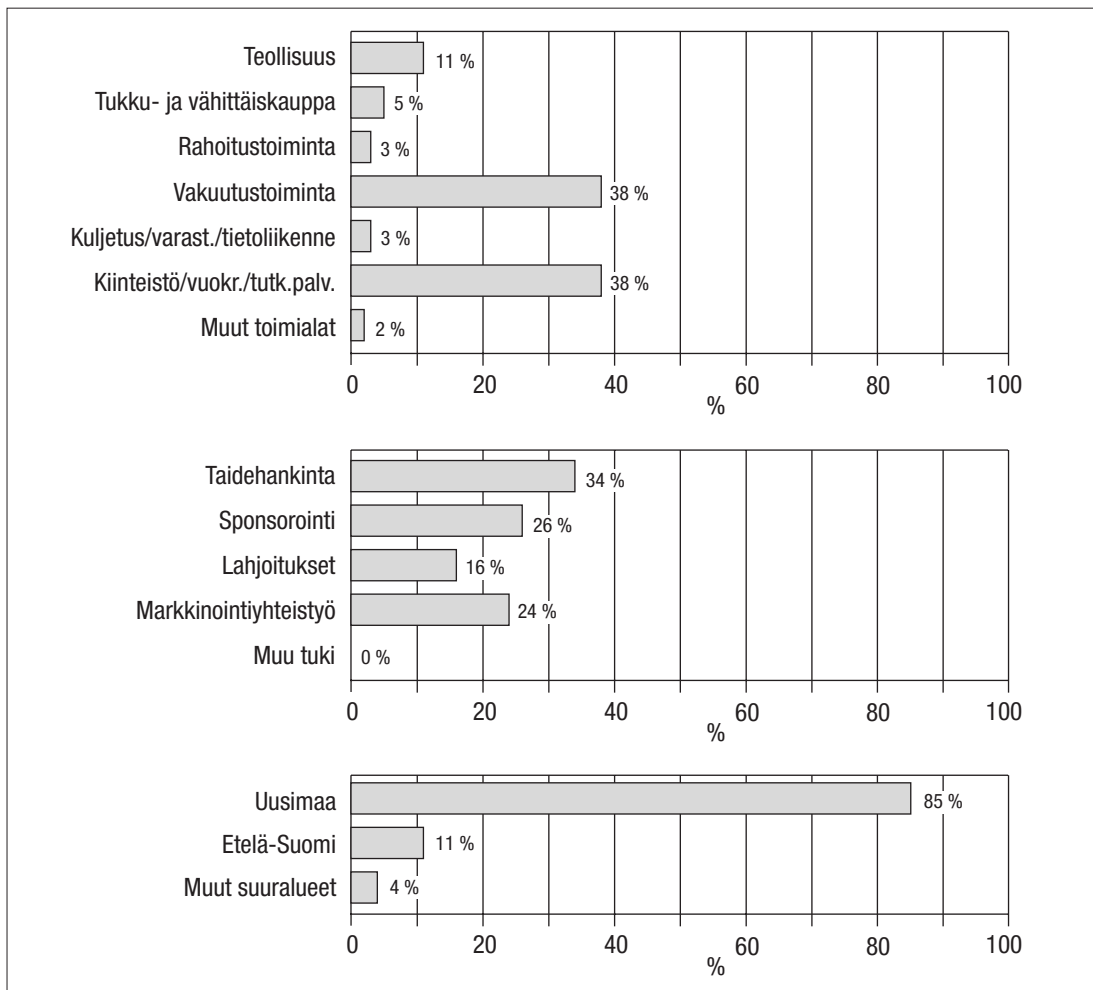
Taiteita vuonna 2003 tukeneista yrityksistä 17 prosenttia oli kohdistanut varoja museotoimintaan. Museoiden tukisumma, lähes 223 000 euroa, oli vain viisi prosenttia yritysten kokonaistuesta taiteille. Keskimäärin yritykset käyttivät museoiden tukemiseen 9 600 euroa, mutta tyypillinen tuki oli vain 1 800 euroa.

Kokonaistuesta hieman alle kaksi viidesosaa oli peräisin vakuutustoiminnasta sekä saman verran kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut toimialalta. Noin joka kymmenes museoiden saama tukieuro tuli teollisuusyrityksiltä. Muiden selvityksessä mukana olleiden toimialojen yhteinen osuus oli runsas kymmenen prosenttia. Vähiten museotoimintaa tuettiin luokkaan muut toimialat kuuluneissa yrityksissä. (Kuvio 25.)

Eniten yritystukea, 34 prosenttia kokonaistuesta, museoihin kanavoitiin taidehankintoina. Noin neljäsosa museoiden saamasta tuesta tuli sekä sponsoroinnin että markkinointiyhteistyön kautta. Elinkeinoelämän lahjoitukset museoille ja niitä ylläpitäville säätiöille, rahastoille tai muille yhteisöille olivat 16 prosenttia kokonaissummasta. Vähäisintä oli muu tuki, ainoastaan 0,2 prosenttia museoihin kohdistetusta yritysrahoituksesta vuonna 2003.

Museot saivat suurimman osan kokonaistuesta Uudellamaalla sijainneilta yrityksiltä. Merkittävimmät rahoittajat edustivat vakuutustoiminnan ohella kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelun toimialaa. Pääasiallisimmat tukimuodot olivat sponsorointi ja markkinointiyhteistyö. Etelä-Suo-

Kuvio 25. Yritysten tuki museoille toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 224 780 €)

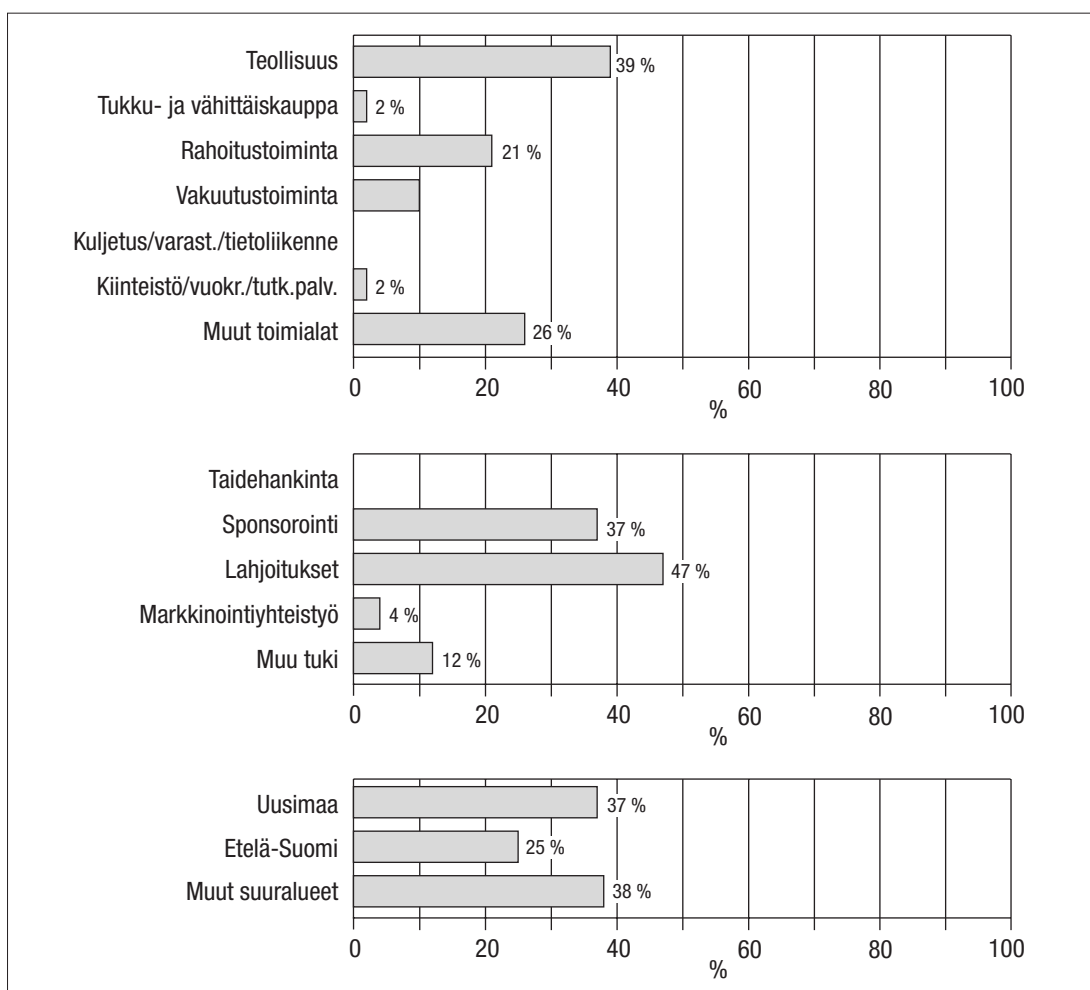
men suuralueelta tuli kymmenesosa tuesta, josta huomattavin osa koostui teollisuuden lahjoituksista. Muiden suuralueiden kokonaistuki tuli lähes kokonaan Väli-Suomen yrityksiltä. (Kuvio 25.)

Kulttuuriperinne

Kulttuuriperinteen piiriin kuuluvia kohteita kyselyyn vastanneet yritykset tukivat vuonna 2003 noin 49 000 eurolla. Sen osuus yritysten kokonaistuesta taiteille oli vain kaksi prosenttia. Taiteita tukeneista yrityksistä 13 prosenttia ilmoitti käyttäneensä varoja kulttuuriperinteeseen. Keskimäärin yritykset käyttivät tukeen 2 800 euroa ja mediaanin mukainen tuki oli 2 000 euroa.

Kyselyyn vastanneiden teollisuusyritysten osuus kulttuuriperinteen tuesta oli kaksi viidesosaa. Joka neljäs tukieuro tuli luokasta muut toimialat

Kuvio 26. Yritysten kulttuuriperinteen tuki toimialoittain, tukimuodoittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 48 600 €)

ja viidesosa rahoitustoiminnasta. Vakuutustoiminnasta kertyi kymmenesosa kulttuuriperinteen kokonaissummasta. Muiden toimialojen tukisummat jäivät kahteen prosenttiin kokonaistuesta. Toimialalla kuljetus, varastointi ja tietoliikenne ei ollut yhtään vastausta jossa olisi tuettu kulttuuriperinnettä. (Kuvio 26.)

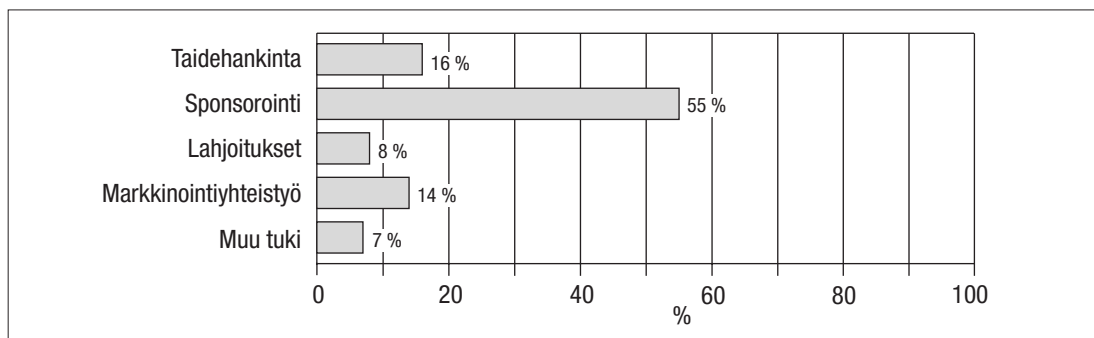
Kulttuuriperinnettä tuettiin erityisesti lahjoituksin sekä sponsoroimalla. Runsas kymmenesosa kokonaisrahoituksesta tuli muun tuen kautta. Vähiten varoja osoitettiin kulttuuriperinnekohteisiin liittyvään markkinointiyhteistyöhön ja taidehankintoja ei vuonna 2003 tehty lainkaan.

Yhteensä kolme neljäsosaa kokonaistuesta tuli Uudeltamaalta ja muilta suuralueilta. Loput oli Etelä-Suomessa sijainneiden yritysten kulttuuriperinteeseen käyttämiä varoja ja siitä pääosa tuli teollisuudesta sponsorointina ja muuna tukena. Uudellamaalla tuki kanavoitui rahoitus- ja vakuutus-toiminnan lahjoituksina. Muilla suuralueilla käytettiin enimmäkseen sponsorointia ja siitä vastasivat luokan muut toimialat yritykset. (Kuvio 26.)

Taiteiden tuki tukimuodoittain

Sponsorointi oli vuonna 2003 taiteita tukeneiden yritysten yleisin tukimuoto. Siihen kului yli puolet yritysten 2 944 600 euron taiteiden tuesta. Taidehankintojen osuus oli 16 prosenttia kokonaistuesta ja markkinointiyhteistyön lähes yhtä suuri, vaikka markkinointiyhteistyön kautta eri taiteenaloja tukeneita yrityksiä oli selvästi enemmän. Samoin taiteen muu tuki oli yleisemmin käytetty tukimuoto kuin lahjoitukset, mutta yritysten lahjoitusten kokonaissumma oli hieman suurempi kuin muun tuen. (Kuvio 27.)

Kuvio 27. Yritysten taiteiden tuki tukimuodoittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 2 944 600 €, kokonaisarvio 4 099 440 €, ± 2 %)

Sponsorointi ja markkinointiyhteistyö olivat käytetyimmät tukimuodot etenkin suuryrityksissä mutta myös pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Seuraavaksi yleisin tukimuoto suuryrityksissä oli taiteen muu tuki ja pk-sektorilla taidehankinta. Tästä huolimatta pienten ja keskisuurten yritysten noin 780 000 euron taiteiden tuesta 72 prosenttia meni sponsorointiin ja 13 prosenttia taidehankintoihin. Suuryrityksissä puolestaan sponsorointiin käytettiin lähes puolet ilmoitetusta 2,2 miljoonan euron kokonaistuesta. Taidehankintojen 17 prosentin osuus oli hieman markkinointiyhteistyötä suurempi. Vähiten varoja suuryritykset kohdistivat taiteen muuhun tukeen ja pk-yritykset lahjoituksiin.

Taidehankinta

Taidehankintoihin kuuluivat taideteosten ostot ja tilaustyöt yrityksille, omien taidekokoelmien ylläpito, omien näyttely- ja museotilojen hankkiminen ja niiden ylläpito, taiteen esittämisessä tarvittavien välineiden, esimerkiksi soitinten, hankinta yrityksen omistukseen ja niiden ylläpito jne.

Kyselyyn vastanneista yrityksistä 135 ilmoitti tukeneensa taiteita vuonna 2003 ja näistä 38 prosenttia oli tehnyt taidehankintoja. Kaikkiaan hankintoja tehtiin 477 200 eurolla, mikä oli 16 prosenttia elinkeinoelämän taiteen tuen kokonaissummasta. Yleensä taideteoksia ostettiin omiin kokoelmiin tai teetettiin muotokuvia.

Taidehankintojen aloitusvuotta koskevaan kysymykseen vastanneista (N=65) yrityksistä joka neljännessä hankinnat oli aloitettu ennen vuotta 1980, varhaisimmat 1800-luvulla. Noin kolmasosa oli tehnyt ensimmäiset hankinnat 1980-luvulla ja 43 prosenttia ilmoitti hankintojen alkaneen vuonna 1990 tai sen jälkeen. Taidehankintojen säännöllisyyttä kysyttäessä kuitenkin ainoastaan 13 prosentilla vastanneista (N=149) toiminta oli säännöllistä. Aloite hankinnoista tuli yleensä yrityksen toimitusjohtajalta, ylimmältä johdolta tai johtoryhmältä.

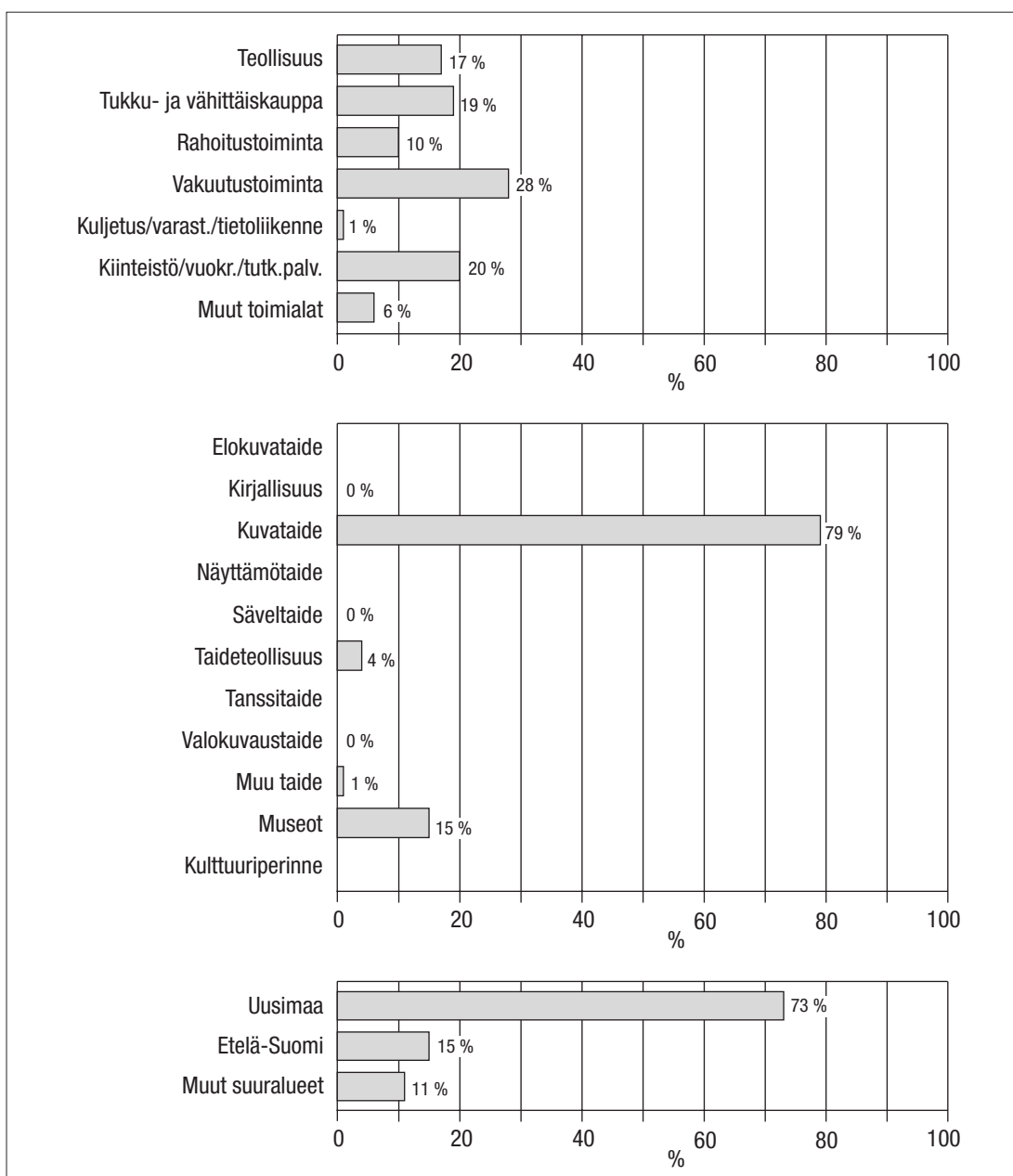
Keskimäärin taiteita tukeneet yritykset käyttivät taidehankintoihin 9 200 euroa ja mediaanin mukaan laskettu tyypillinen taidehankinta oli 2 200 euroa. Neljäsosa yrityksistä teki hankintoja vähintään 10 000 eurolla ja 38 prosenttia käytti hankintoihin alle 2 000 euroa.

Lähes kolmasosa taidehankintaan osoitetuista varoista tuli vakuutustoiminnasta. Viidesosa hankinnoista tuli sekä tukku- ja vähittäiskaupasta että kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialalta. Teollisuuden osuus oli 17 prosenttia ja kymmenesosa vuoden taidehankinnoista kertyi rahoitustoiminnasta. Vähiten taidehankintojen kautta taiteita tukenut toimiala oli kuljetus, varastointi ja tietoliikenne. (Kuvio 28.)

Hankintojen ensisijaisena kohteena oli kuvataide, johon yritykset käyttivät kaikkiaan 79 prosenttia tukimuodon kokonaissummasta. Taideteollisuustuotteisiin kului neljä prosenttia ja museotoimintaan 15 prosenttia taidehankintojen kokonaissummasta. Muiden taiteenalojen hankintaan käytetyt summat olivat huomattavan pieniä. Elokuva-, näyttämö- ja tanssitaiteisiin sekä kulttuuriperinteeseen liittyviä hankintoja yritykset eivät tehneet lainkaan selvitysvuoden aikana.

Ilmoitetut taidehankinnat keskittyivät Uudellamaalla toimiviin yrityksiin. Alueelta kertyi 73 prosenttia vuoden 2003 taidehankinnoista. Etelä-Suomen yritysten osuus hankinnoista oli 15 prosenttia ja muiden suuralueiden noin kymmenesosa taidehankintojen kokonaismäärästä. Kaikilla suuralueilla hankinnat kohdistuivat lähes yksinomaan kuvataiteeseen. (Kuvio 28.)

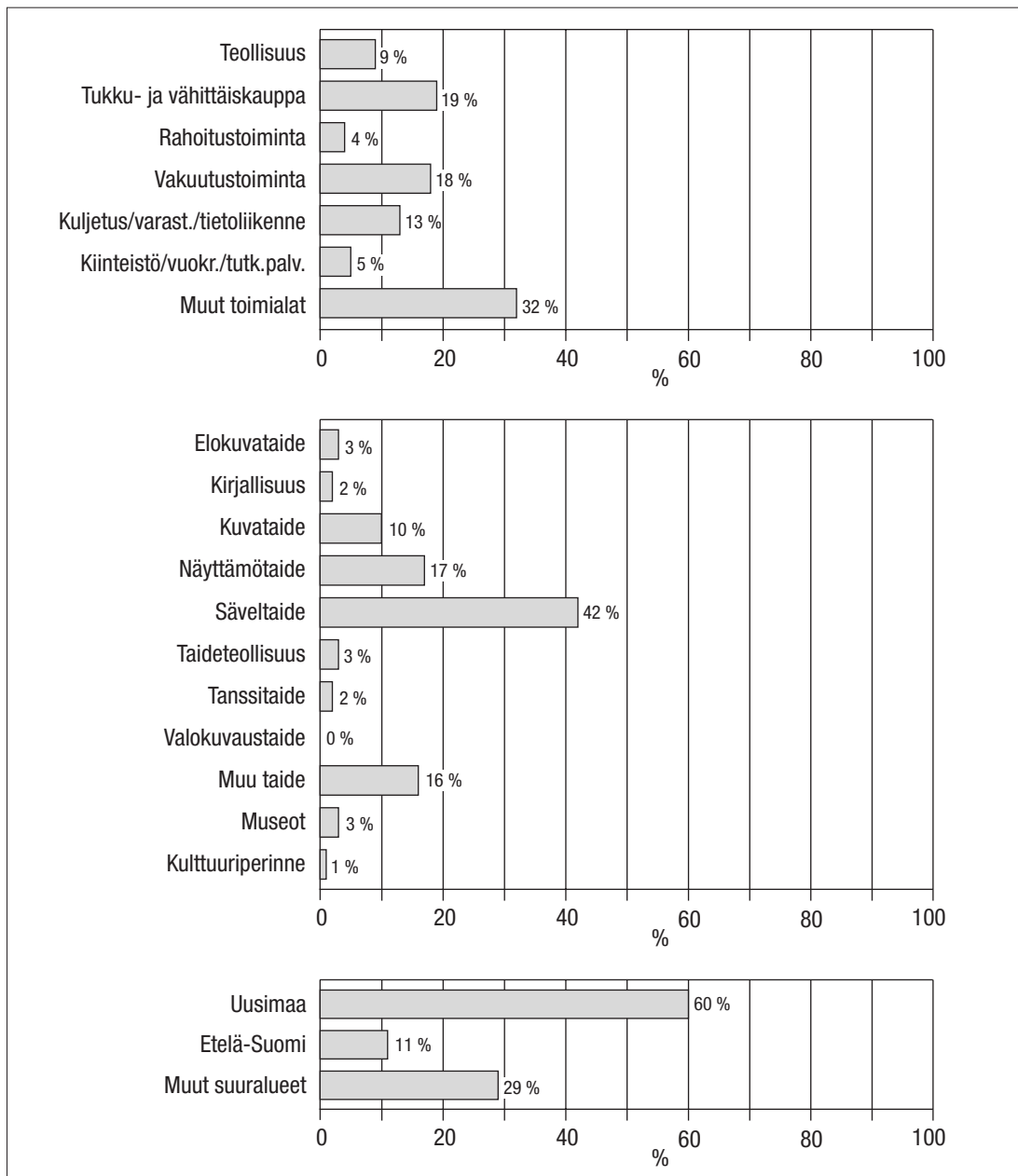
Kuvio 28. Yritysten taidehankinta toimialoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 477 200 €)

Sponsorointi

Sponsoroinnilla kyselyssä tarkoitettiin erilaisten kulttuuritapahtumien, kuten näytäntöjen, näyttelyiden, konserttien ja festivaalien, tukemisen lisäksi apurahoja, palkintoja, vakuutusten hankintaa, tilojen tarjoamista näyttelyitä ja esityksiä varten. Siihen kuuluivat myös taiteen esittämiseen tarvittavan välineistön lahjoitukset, tavara- ja raha-avustukset yksityisille taiteilijoille, ryhmille, kouluille, museoille jne.

Kuvio 29. Yritysten sponsorointi toimialoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 1 615 600 €)

Taiteita tukeneet yritykset sponsoroivat eri taiteenaloja yhteensä yli 1,6 miljoonalla eurolla, mikä oli yli puolet ilmoitetusta taiteiden kokonaistuesta vuonna 2003. Tukimuoto oli myös kyselyn yleisin tapa rahoittaa ja toimia yhteistyössä taide-elämän kanssa, sillä 78 prosenttia vastanneista yrityksistä oli harjoittanut taiteen sponsorointia. Sen kohteena olivat pääasiassa erilaiset kulttuuritapahtumat, ja lisäksi tarjottiin tiloja sekä annettiin materiaalista tukea.

Sponsoroinnin aloitusvuotta koskevaan kysymykseen vastanneista (N=54) yrityksistä kaksi kolmasosaa oli ryhtynyt sponsoroimaan taiteita

1990-luvulla. Taiteen säännöllinen sponsorointi kuului toimenkuvaan 37 prosentilla kysymykseen vastanneista (N=146) yrityksistä. Aloitteen teki-jöinä ovat vastausten mukaan olleet pääasiassa yrityksen ylin johto, toimitusjohtaja sekä markkinoinnista vastaava yksikkö tai johto joko yksin tai ylimmän johdon kanssa.

Sponsorointiin kului keskimäärin 15 800 euroa, yrityskohtaisen tyypillisen tukisumman ollessa 2 350 euroa. Alle 2 000 eurolla taiteita sponsoroiti lähes puolet, 48 prosenttia, vastanneista ja noin joka kolmas käytti sponsorointitukeen vähintään 10 000 euroa.

Runsas kolmasosa tukimuodon kokonaissummasta tuli luokan muut toimialat yrityksiltä. Vakuutustoiminnan sekä tukku- ja vähittäiskaupan toimialojen osuudet sponsoroinnista olivat noin viidennes. Toimialan kuljetus, varastointi ja tietoliikenne ohella teollisuudesta tuli noin kymmenesosa vuoden 2003 taiteiden sponsorointirahoista. Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimiala ja rahoitustoiminta kohdistivat vähiten varoja sponsorointiin. (Kuvio 29.)

Tärkeimmät sponsorointikohteet säveltaiteen lisäksi olivat näyttämötaide ja ryhmä muu taide. Lisäksi joka kymmenes sponsorointieuro kana-voitui kuvataiteeseen. Muiden taiteenalojen osuudet olivat selvästi pienempiä. Vähiten yritykset tukivat sponsoroimalla valokuvataidetta sekä kulttuuriperinnettä.

Kaikilla suuralueilla sponsoroinnin pääasiallisena kohteena oli säveltaide. Tukimuodon kokonaissummasta kaksi kolmasosaa kertyi Uudelta- maalta. Noin kymmenesosa sponsoroinnista tuli Etelä-Suomessa sijainneilta yrityksiltä. Muilta suuralueilta kertyi kolmasosa sponsorointiin käytetyistä euroista. (Kuvio 29.)

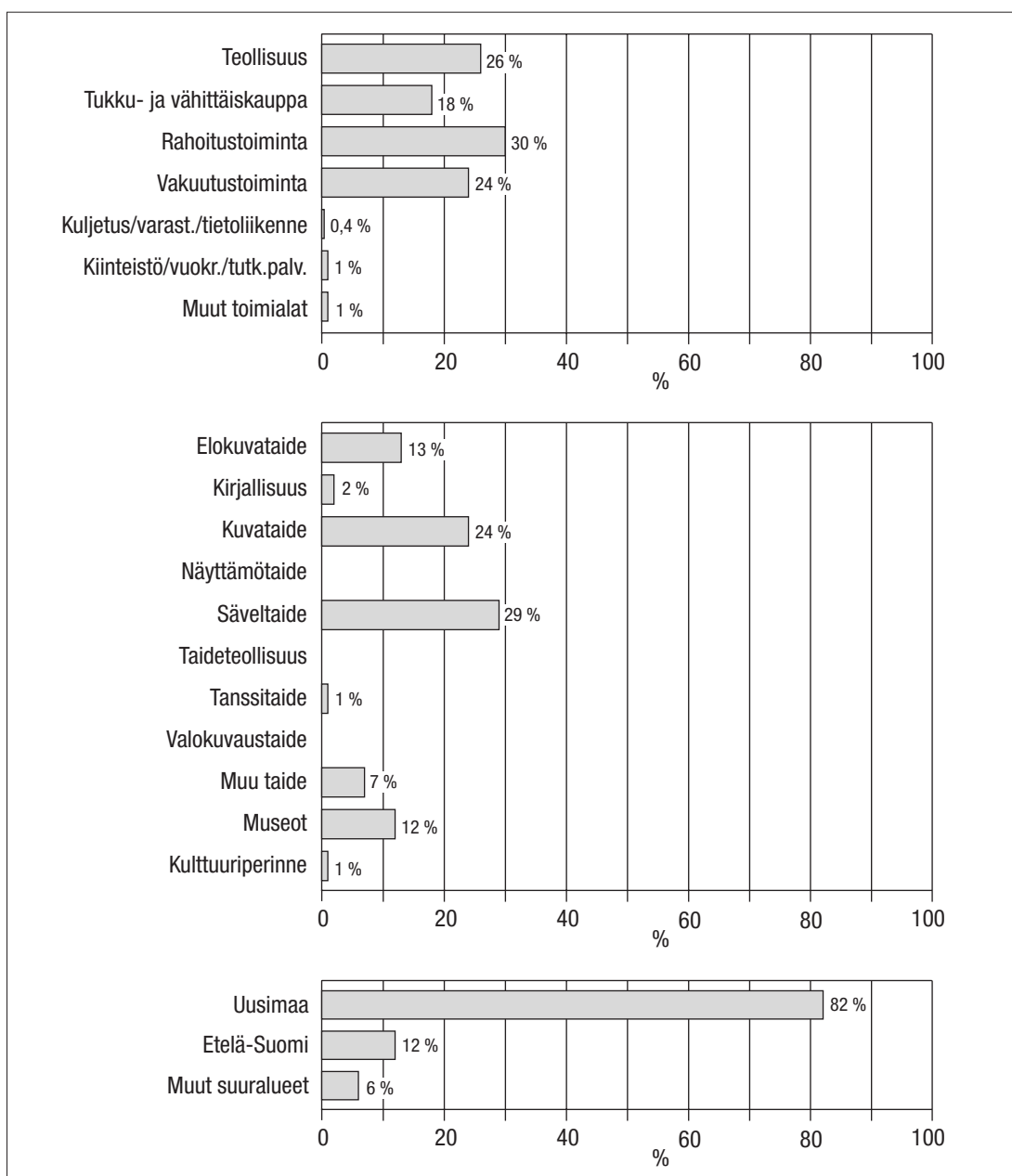
Lahjoitukset

Tukimuodon piiriin kuuluivat rahalahjoitukset kulttuuria ja taiteita edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille. Vuonna 2003 yritykset lahjoittivat taiteiden edistämistarkoituksiin lähes 230 000 euroa, mikä oli kahdeksan prosenttia taiteen kokonaistuesta. Taiteita tukeneista yrityksistä joka kolmas ilmoitti tehneensä lahjoituksia.

Lahjoitusten aloitusvuotta kysyttäessä 44 prosenttia kysymykseen vastanneista (N=34) yrityksistä oli tehnyt ensimmäiset lahjoituksensa vuonna 1990 tai sen jälkeen ja 38 prosenttia ennen vuotta 1980. Tukimuodon käytön säännöllisyyttä koskevaan kysymykseen vastanneista (N=135) joka neljännellä yrityksellä oli säännöllistä lahjoitustoimintaa. Lahjoituksista vastasivat pääasiassa yrityksen ylin johto, hallitus ja toimitusjohtaja.

Yritykset lahjoittivat taiteiden edistämiseen keskimäärin 5 900 euroa ja mediaanin mukainen lahjoitus oli 1 800 euroa. Vuonna 2003 annetuista

Kuvio 30. Yritysten lahjoitukset toimialoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 229 450 €)

lahjoituksista puolet oli alle 2 000 euroa ja vajaa viidesosa yrityksistä lahjoitti vähintään 10 000 euroa.

Kolmasosa lahjoituksista tuli rahoitustoiminnasta ja noin neljäsosa kertyi sekä teollisuusyrityksiltä että vakuutustoiminnasta. Tukku- ja vähittäiskaupan osuus oli vajaa viidennes lahjoitusten kokonaissummasta. Kaikilla muilla toimialoilla lahjoituksiin käytettiin huomattavasti vähemmän varoja. (Kuvio 30.)

Lahjoitusten tärkeimmät kohteet olivat sävel- ja kuvataidetta edistävät säätiöt, rahastot, yhdistykset ja taidelaitokset. Runsas kymmenesosa tuki-

muodon kokonaissummasta meni elokuvataiteeseen sekä museoille. Vähiten lahjoituksia saivat kirjallisuus ja tanssitaide. Taiteita tukeneista yrityksistä yksikään ei ilmoittanut taideteollisuuteen tai näyttämö- ja valokuva-taiteeseen liittyvistä lahjoituksista.

Valtaosa lahjoituksista tuli uusmaalaisilta yrityksiltä ja se kohdistui pääasiassa sävel- ja kuvataiteeseen. Runsas kymmenesosa lahjoituksista tuli Etelä-Suomessa sijainneilta yrityksiltä. Siitä suurinosa käytettiin museotoiminnan tukemiseen. Muiden suuralueiden osuus vuoden 2003 lahjoituksista oli kuusi prosenttia ja niiden keskeinen kohde oli kulttuuripe-rinne. (Kuvio 30.)

Markkinointiyhteistyö

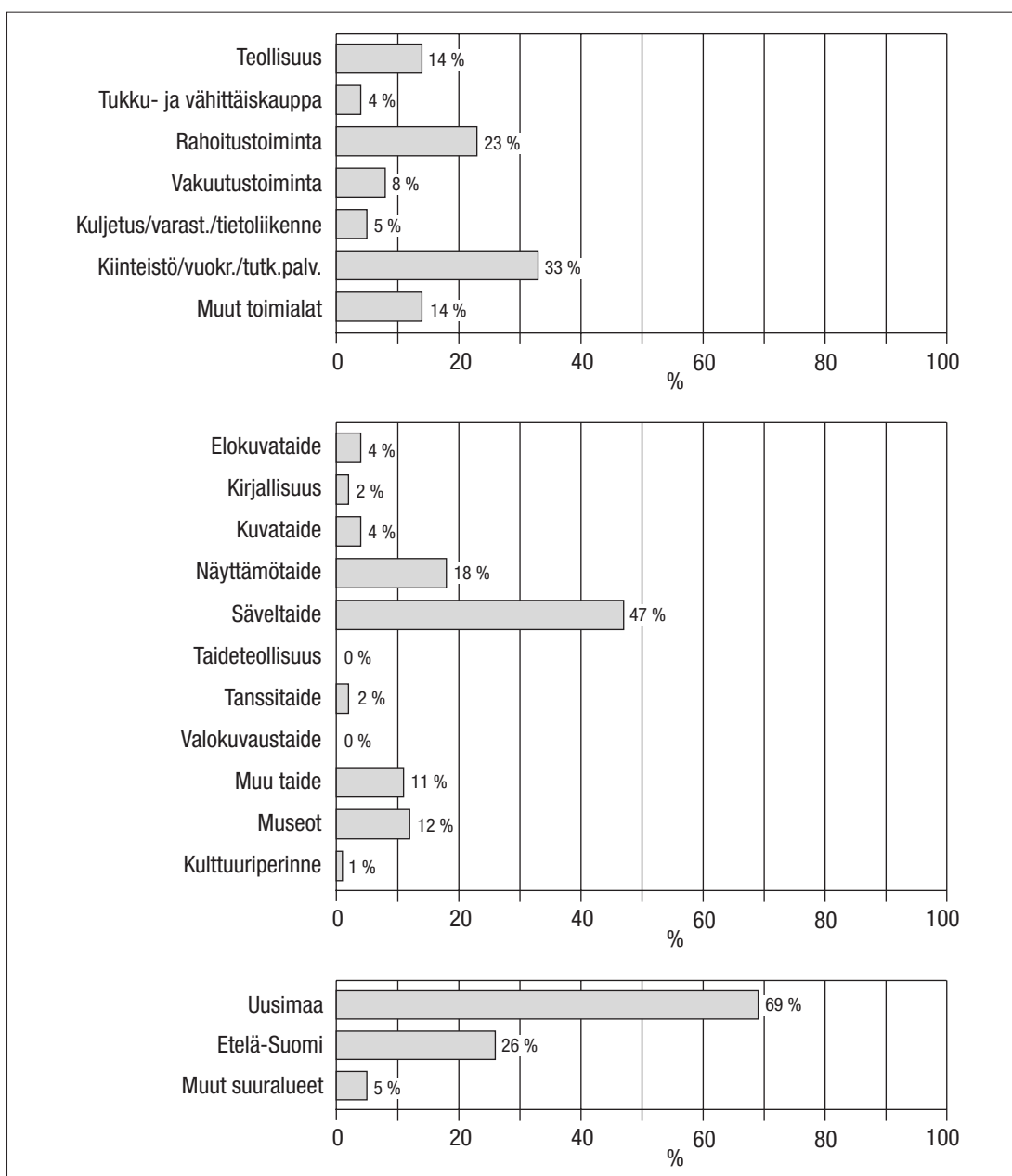
Markkinointiyhteistyö oli kyselyssä rajattu koskemaan kulttuuripalvelujen hankkimista ja ostamista asiakaskunnalle esimerkiksi teatteri-, konsertti-, kulttuuritapahtuma-, näyttely- yms. lippuina. Lisäksi siihen kuului taide-lahjojen ostaminen asiakaskunnalle sekä eri taiteenalojen esitysten ja tapahtumien markkinointi yhteistyössä järjestäjän kanssa. Yrityksistä 67 prosenttia ilmoitti harjoittaneensa markkinointiyhteistyötä vuonna 2003 ja siihen kului yhteensä 420 000 euroa. Markkinointiyhteistyön osuus yritysten taiteiden tuesta oli 14 prosenttia. Keskimäärin markkinointiyhteistyöhön käytettiin noin 4 600 euroa ja tyypillinen tuki oli 1 950 euroa. Yksittäisistä kyselyssä ilmoitetuista tukisummista puolet oli alle 2 000 euroa ja kolmasosa vähintään 10 000 euroa.

Tukimuodon aloitusvuotta koskevaan kysymykseen vastanneista (N=40) yrityksistä yli puolet, 57 prosenttia, oli ottanut markkinointiyhteistyön käyttöön vuonna 1990 tai sen jälkeen. Tukimuoto yleistyi etenkin 1990-luvun lopulla ja sitä käytti säännöllisesti 33 prosenttia kysymykseen vastanneista (N=140) yrityksistä. Muita tukimuotoja useammin aloitteellisuuden markkinointiyhteistyössä mainittiin kuuluvan ylimmän johdon ja toimitusjohtajan ohella yrityksen markkinoinnista ja viestinnästä vastaaville henkilöille tai yksiköille.

Hieman yli kolmasosa markkinointiyhteistyön kokonaissummasta kertyi kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialalta ja noin viidesosa rahoitustoiminnasta. Teollisuuden sekä luokan muut toimialat osuudet olivat 14 prosenttia ja vakuutustoiminnan alle kymmenesosa. Vähiten markkinointiyhteistyöhön eri taiteenalojen kanssa panostettiin tukku- ja vähittäiskaupan lisäksi kuljetuksen, varastoinnin ja tietoliikenteen toimialalla. (Kuvio 31.)

Tukimuotoa käytettiin etenkin säveltaidetta edustaneiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Näyttämötaide vei vajaan viidenneksen markkinointiyhteistyön kokonaissummasta. Lisäksi sekä muu taide että museotoiminta saivat noin kymmenesosan yritysten ilmoittamista markkinointi-

Kuvio 31. Yritysten markkinointiyhteistyö toimialoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 420 190 €)

yhteistyövaroista. Vähiten tukea tässä muodossa yrityksiltä riitti valokuva-taiteeseen ja taideteollisuuteen.

Markkinointiyhteistyöhön käytetyistä varoista 69 prosenttia tuli Uudelta maalta. Siitä puolet liittyi säveltaiteeseen. Joka neljäs tukimuodon kautta taiteisiin kohdistettu euro oli lähtöisin eteläsuomalaisilta yrityksiltä. Yhteistyötä tehtiin etenkin sekä näyttämö- ja säveltaiteen kanssa. Loput viisi prosenttia kokonaissummasta kertyi muilla suuralueilla sijainneilta yrityksiltä, jotka tukivat niinkään pääasiassa säveltaidetta, mutta myös näyttämötaidetta. (Kuvio 31.)

Muu tuki

Taiteiden muun tuen piiriin katsottiin kuuluvaksi esimerkiksi kulttuuripalvelujen hankkiminen ja taidelahjojen osto henkilökunnalle sekä henkilökunnan taideharrastustoiminnan tukeminen, kuten teatteri- ja konserttikäynnit sekä yritysten omat kirjastot.

Vuonna 2003 aikana taiteita tukeneista yrityksistä 52 prosenttia ilmoitti rahoittaneensa tukimuodon kautta yhtä tai useampaa kysytyistä taiteenaloista. Taiteiden kokonaistuesta seitsemän prosenttia eli 202 000 euroa oli muuta tukea ja keskimäärin siihen kului noin 2 700 euroa. Yrityskohtainen tyypillinen muu tuki oli kuitenkin vain 1 000 euroa. Alle 2 000 euroa muuhun tukeen käytti 67 prosenttia tukimuodon kautta taiteita tukeneista yrityksistä. Joka kymmenennen yrityksen tukisumma oli vähintään 10 000 euroa.

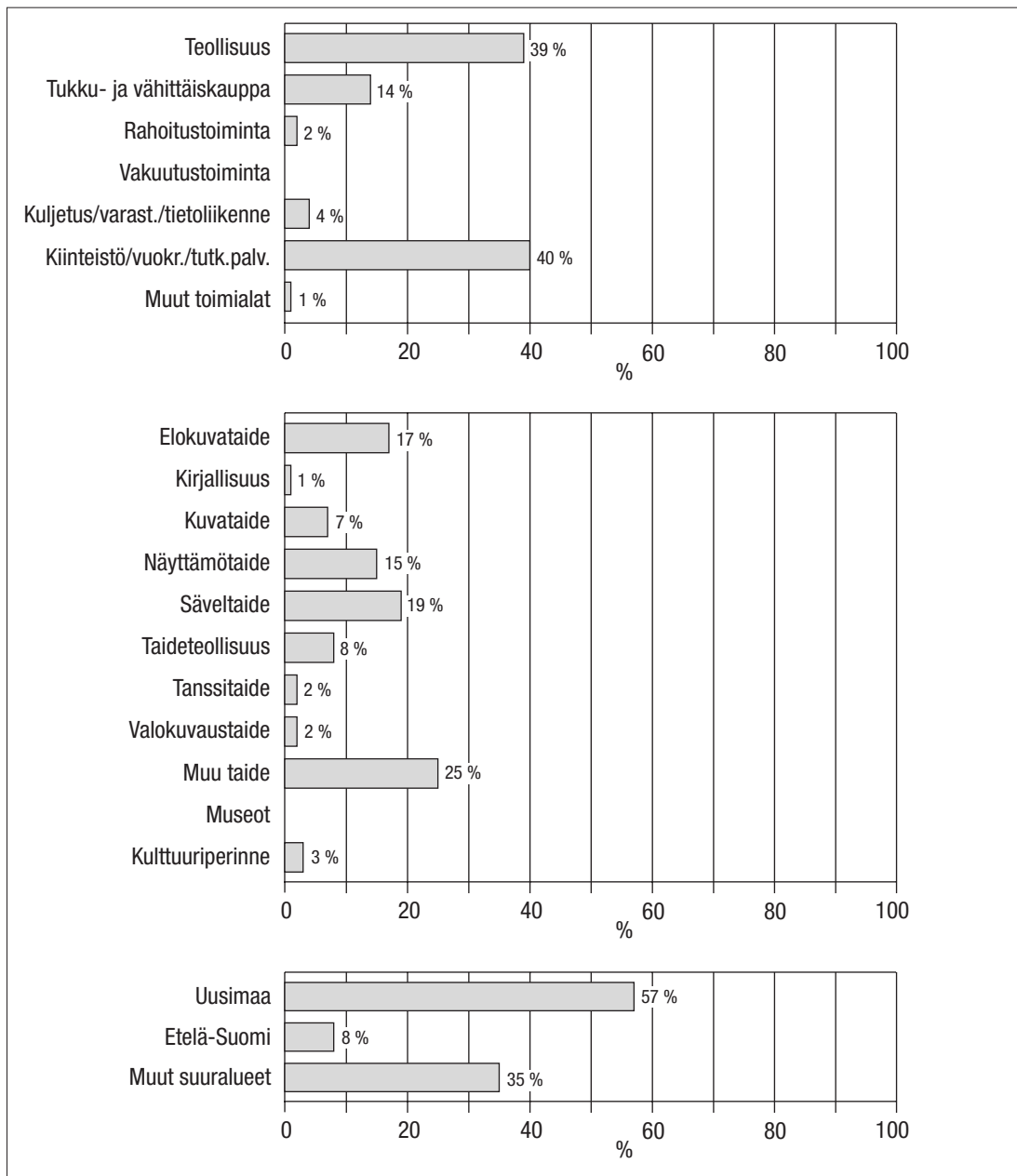
Lähes puolet, 49 prosenttia, tukimuodon aloitusvuotta koskeneeseen kysymykseen vastanneista (N=35) yrityksistä oli käyttänyt taiteen muuta tukea ensimmäisen kerran ennen vuotta 1990. Muut vastanneet olivat aloittaneet tukimuodon käytön sen jälkeen ja säännöllisesti se kuului vain joka viidennen kysymykseen vastanneen (N=134) yrityksen toimintaan. Aloitteellisuus oli yleensä yritysjohton ja toimitusjohtajan käsissä, mutta muista tukimuodoista poiketen myös henkilöstöä kuunneltiin.

Kaksi viidesosaa muusta tuesta kertyi kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialalta ja yhtä suuri osuus tuli teollisuusyrityksiltä. Tukku- ja vähittäiskaupan osuus tukimuodon kokonaissummasta oli 14 prosenttia. Muiden toimialojen rahoitusosuudet tukimuodon kokonaissummasta jäivät muutama prosenttiin ja vakuutustoiminnassa henkilökunnan taidelahjoihin ja -harrastustoiminnan tukemiseen kyselyyn vastanneet yritykset eivät käyttäneet lainkaan varoja vuonna 2003. (Kuvio 32.)

Keskeisin muun tuen kohde, muu taide, sai neljäsosan tukimuodon kokonaistuesta. Säveltaiteeseen kului noin joka viides muuhun tukeen käytetty euro ja lähes yhtä paljon meni elokuvataiteen muuhun tukeen. Näyttämötaiteen osuus kohosi 15 prosenttiin, mutta kaikkiin muihin taiteenaloihin varoja kohdistui huomattavasti vähemmän. Vähiten muun tuen kautta yritysten taiteen tukea kohdistui kirjallisuuteen.

Uudellamaalla käytettiin lähes kaksi kolmasosaa taiteen muun tuen kokonaissummasta. Tuesta runsaat kaksi viidesosaa kohdistui muuhun taiteeseen. Lisäksi varoja kului sävel-, näyttämö- ja kuvataiteeseen. Etelä-Suomessa sijainneissa yrityksissä henkilökunnan kulttuuriharrastuksiin kului vähiten varoja. Tärkeimmät kohteet edustivat kulttuuriperinnettä ja valokuvataidetta. Muiden suuralueiden osuus muusta tuesta oli 35 prosenttia ja siitä kolmasosa käytettiin elokuvataiteeseen, neljäsosa säveltaiteeseen ja viidesosa näyttämötaiteeseen. (Kuvio 32.)

Kuvio 32. Yritysten taiteiden muu tuki toimialoittain, taiteenaloittain ja suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 202 000 €)

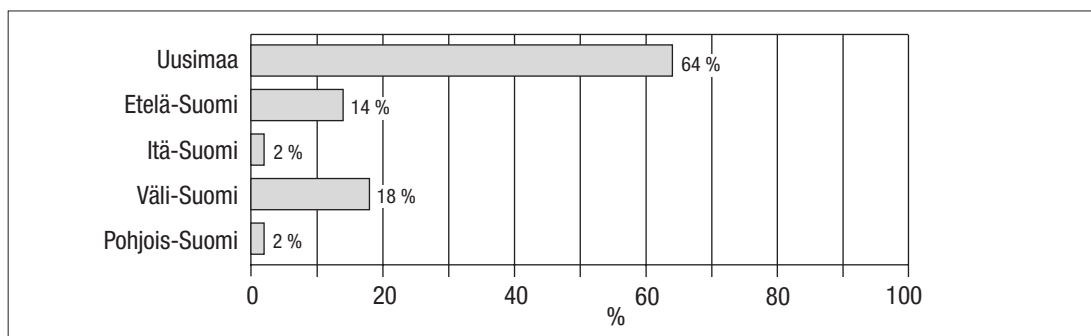

Taiteiden tuki suuralueittain

Yritysten vuoden 2003 taiteiden rahoituksesta merkittävin osa kertyi Uudellamaalla sijainneilta yrityksiltä. Muiden kuin uusmaalaisien yritysten osuus taiteiden tuen 2,9 miljoonan euron kokonaissummasta oli yhteensä 35 prosenttia. Uudenmaan yritysten joukossa taiteen tukeminen olikin yleisempää kuin muilla suuralueilla, missä huomattava osa kokonaistuesta usein perustui yhdeltä yritykseltä saatuihin tietoihin. (Kuvio 33.)

Yritysten lukumäärän lisäksi Uudenmaan yritysten huomattavan suureen osuuteen taiteiden kokonaistuesta vaikuttivat pääkaupunkiseudulla sijaitsevat konserniyritysten pääkonttorit. Yritysten taiteiden tuen tarkempi kohdentuminen eri alueille ei kuulunut selvityksen tavoitteisiin.

Kuvio 33. Yritysten taiteiden tuki suuralueittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 2 944 600 €, kokonaisarvio 4 099 440 €, ± 2 %)

Taiteita tukeneista suuryrityksistä noin kaksi kolmasosaa sijaitsi Uudellamaalla. Sen sijaan pienistä ja keskisuurista yrityksistä, joiden osuus vuoden 2003 kokonaistuesta oli neljäsosa, 73 prosenttia sijaitsi muilla suuralueilla. Ilmoitetusta tuesta 83 prosenttia tuli uusmaalaisilta ja runsas kymmenesosa Etelä-Suomen suuryrityksiltä.

Taiteita tukeneiden pienten ja keskisuurten yritysten vähäisestä määrästä johtuen niitä ei tarkastella erikseen. Suuralueista Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomen yritysten taiteiden tuki on jatkossa yhdistetty yhdeksi kokonaisuudeksi.

Uusimaa

Kyselyä varten kootussa otoksessa lähes puolet yrityksistä sijaitsi Uudellamaalla. Alueella oli kuitenkin alhaisin vastausprosentti, mutta eniten taiteita tukeneita yrityksiä. Vastanneista 253 alueen yrityksestä 23 prosenttia ilmoitti käyttäneensä varoja taiteisiin, kaikkiaan lähes 1,9 miljoonaa euroa. Uusmaalaisten yritysten osuus liike-elämän taiteiden rahoituksesta oli 65 prosenttia vuonna 2003. Alueen yritysten keskimääräinen tuki oli noin 35 800 euroa ja mediaanin mukainen tyypillinen tukisumma 10 000 euroa. Alle 2 000 eurolla taiteita tukeneiden yritysten osuus Uudellamaalla oli 13 prosenttia, mutta noin kaksi viidesosaa tukeneista ilmoitti käyttäneensä taiteisiin vähintään 20 000 euroa.

Urheilua tai liikuntaa Uudellamaalla oli tukenut 43 prosenttia, nuoriso-työtä tai kansalaistoimintaa joka kolmas ja jotain muuta kohdetta 15 prosenttia vastanneista. Kaksi kolmasosaa alueen yrityksistä oli tukenut taiteita myös aiemmin. Tästä huolimatta vain 37 prosenttia aikoi tukea taiteita myös tulevaisuudessa, kolmasosalla kysymykseen vastanneista (N=94) ei tällaisia suunnitelmia ollut ja samoin kolmasosa oli epävarma asiasta.

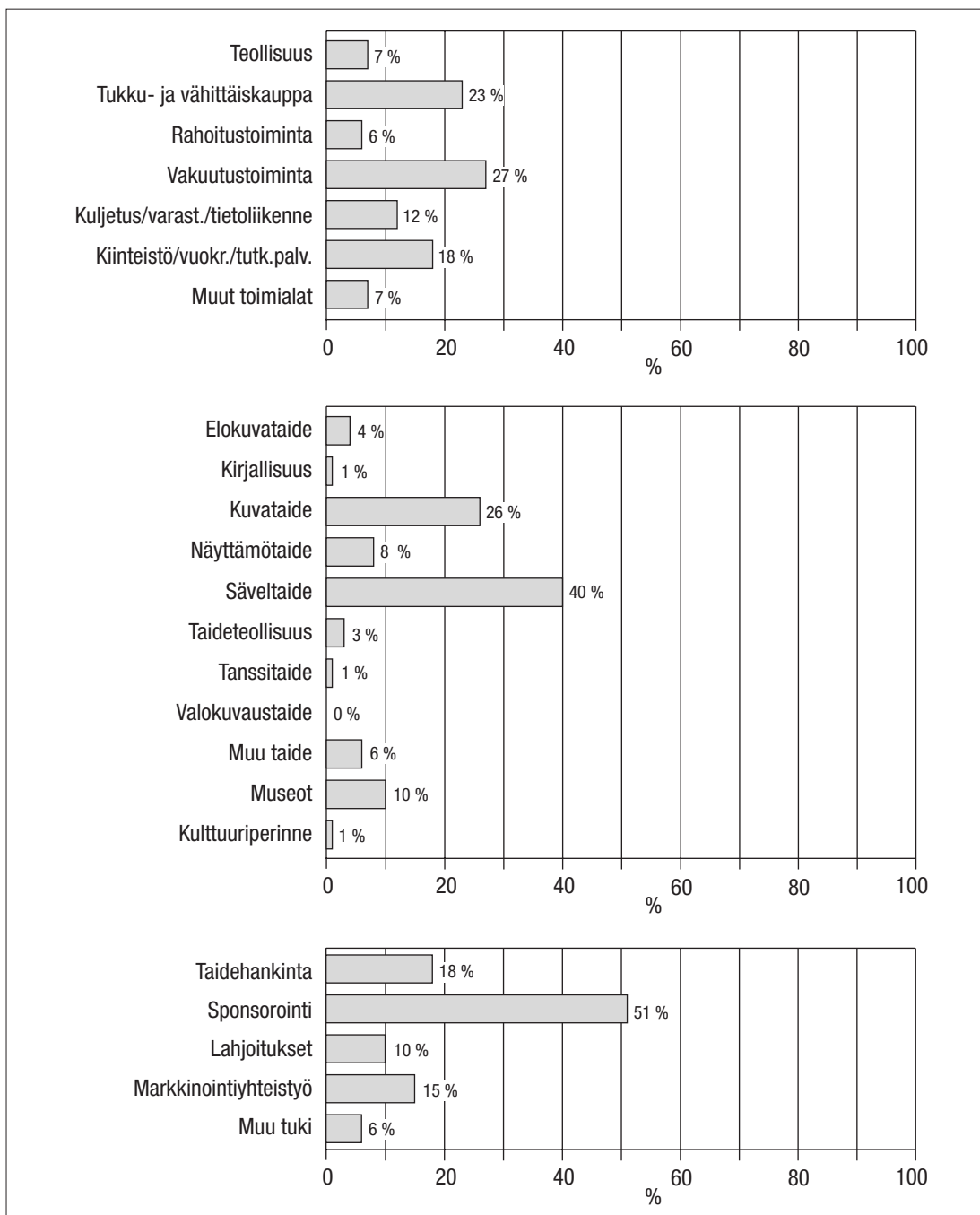
Alueen kokonaistuesta yli neljäsosa kertyi vakuutustoiminnasta. Runsa viidesosa tuli tukku- ja vähittäiskaupan alalta sekä kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialalta hieman vähemmän. Toimialan kuljetus, varastointi ja tietoliikenne osuus kokonaistuesta oli 12 prosenttia. Vähiten varoja Uudellamaalla taiteisiin käyttivät rahoitustoiminnan yritykset. (Kuvio 34.)

Kaksi viidesosaa alueen kokonaissummasta meni säveltaiteen ja neljäsosa kuvataiteen tukeen. Museotoimintaan kohdistui joka kymmenes tukieuro ja näyttämötaiteen osuus oli lähes yhtä suuri. Kaikkien muiden taiteenalojen tuki oli huomattavasti pienempi ja vähiten alueen yritykset käyttivät varoja valokuvataiteeseen. (Kuvio 34.)

Säännöllisimmin vastanneet yritykset ilmoittivat käyttäneensä taiteiden rahoittamiseen sponsorointia ja markkinointiyhteistyötä, sen sijaan epä-säännöllisimmin alueella ohjattiin varoja taiteisiin taidehankintojen kautta. Sponsorointina taiteisiin kohdistuikin puolet yritysten kokonaisrahoituksesta, mutta taidehankintoihin kului jonkin verran enemmän varoja kuin markkinointiyhteistyöhön. Lahjoituksiin taiteita edistävälle säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille meni kymmenesosa ja taiteen muuhun tukeen noin kuusi prosenttia alueen kokonaistuesta. (Kuvio 34.)

Taidehankinnoista 78 prosenttia kohdistui kuvataiteisiin ja viidesosa museoihin. Alueen sponsoroinnista ja markkinointiyhteistyöstä pääosa kohdistui säveltaiteeseen, joka oli kuvataiteen ohella myös lahjoitusten keskeinen kohde. Henkilökunnan kulttuuri- ja taideharrastusten tukemiseen tarkoitettusta muusta tuesta suurimman osuuden sai Uudellamaalla muu taide.

Kuvio 34. Yritysten taiteiden tuki Uudellamaalla toimialoittain, taiteenaloittain ja tukimuodoittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 1 896 840 €)

Etelä-Suomi

Joka kolmas selvityksessä mukana olleista yrityksistä sijaitsi Etelä-Suomessa. Kyselyyn vastasi 212 alueen yritystä, joista 18 prosenttia oli tukenut taiteita, yhteensä 403 000 eurolla. Tämä oli vain 14 prosenttia yritysten

kokonaistuesta taiteille vuonna 2003. Keskimäärin alueen yritykset käyttivät taiteisiin noin 12 000 euroa, ja tyypillinen yritysکوhtainen tukisumma oli 7 000 euroa. Neljäsosa yrityksistä tuki taiteita alle 2 000 eurolla, ja vähintään 20 000 euroa taiteisiin käyttäneitä oli 18 prosenttia alueen taiteita tukeneista yrityksistä.

Vastanneista eteläsuomalaisista yrityksistä 66 prosenttia oli tukenut urheilua tai liikuntaa vuonna 2003. Nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa ilmoitti tukeneensa kaksi viidesosaa ja jotain muuta kohdetta 14 prosenttia alueen yrityksistä. Aiemmin taiteita tukeneita oli kaksi kolmasosaa vastanneista. Tulevaisuudessa taiteita aikoi tukea noin viidesosa vastanneista ja yhtä monella varojen käyttö taiteisiin ei kuulunut suunnitelmiin. Asiaa harkitsi 16 prosenttia vastanneista yrityksistä.

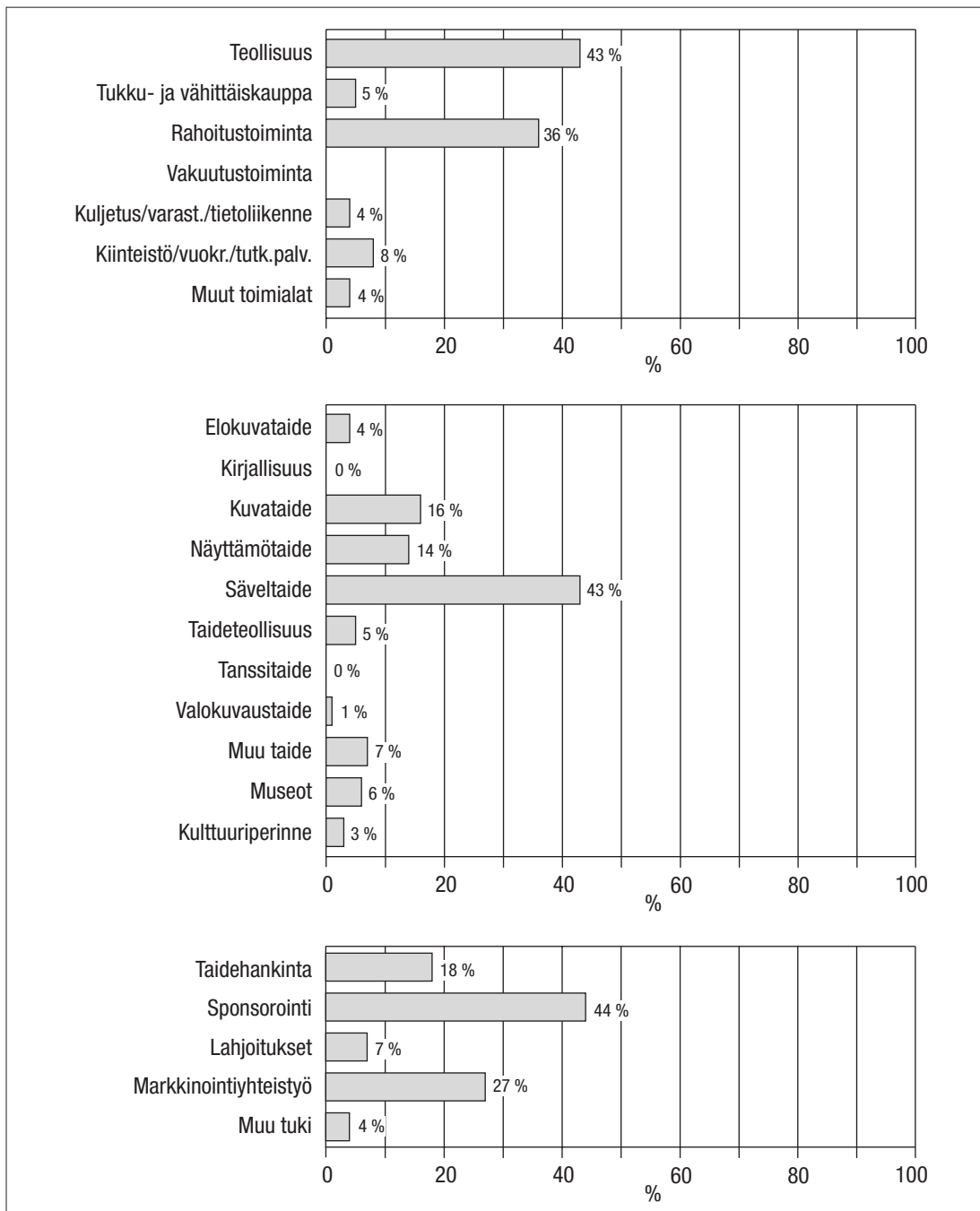
Keskeisimmät taiteita tukeneet toimialat Etelä-Suomessa olivat teollisuus ja rahoitustoiminta. Niiden yhteenlaskettu osuus alueen kokonaistuesta oli kaikkiaan noin 80 prosenttia. Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialalta tuli vajaa kymmenesosa yritysten taiteen tuesta. Kaikkien muiden toimialojen osuudet jäivät muutamaan prosenttiin alueen kokonaistuesta taiteille. Kyselyyn vastanneet eteläsuomalaiset vakuutus toiminnan yritykset eivät tukeneet taiteita lainkaan vuonna 2003. (Kuvio 35.)

Säveltaide oli Etelä-Suomessakin ensisijainen yritystuen kohde, johon kului 43 prosenttia kokonaistuesta. Seuraavaksi eniten varoja käytettiin kuvataiteeseen ja näyttämötaiteeseen. Niiden osuudet olivat kuitenkin huomattavasti pienempiä, samoin kuin kaikkien muidenkin taiteenalojen. Vähiten Etelä-Suomessa tuettiin tanssitaide ja kirjallisuutta. (Kuvio 35.)

Etelä-Suomessa sijainneista yrityksistä lähes puolet ilmoitti käyttävänsä säännöllisesti sponsorointia ja runsaalle kahdelle viidesosalle markkinointiyhteistyö oli säännöllisesti käytetty taiteen tukimuoto. Noin joka neljäs teki säännöllisiä lahjoituksia ja viidesosa kanavoi varoja taiteisiin muun tuen kautta. Taidehankintoja teki säännöllisesti vain 12 prosenttia vastanneista.

Alueen kokonaistuesta 44 prosenttia olikin sponsorointia ja runsas neljäsosa kului markkinointiyhteistyöhön. Suurin osa sponsoroinnista, 72 prosenttia, kohdistui säveltaiteeseen. Markkinointiyhteistyön huomattavin kohde oli näyttämötaide säveltaiteen ohella. Taidehankintoihin kului vajaa viidesosa ja lahjoitusten osuus oli seitsemän prosenttia. Vähiten varoja kanavoitui taiteisiin muun tuen kautta. Taidehankinnoista kolme neljäsosa meni kuvataiteeseen ja loput taideteollisuuteen. Lahjoituksista yli puolet, 55 prosenttia, tehtiin museoille ja kolmasosa säveltaidetta edistäville säätiöille, rahastoille ja yhteisöille. Taiteen muun tuen kautta tuettiin etenkin kulttuuriperinnettä ja valokuvataidetta, mutta myös näyttämö-, sävel- ja kuvataide saivat osansa tukimuodon kokonaissummasta. (Kuvio 35.)

Kuvio 35. Yritysten taiteiden tuki Etelä-Suomessa toimialoittain, taiteenaloittain ja tukimuodoittain vuonna 2003 (Kyselyyn vastanneet yht. 403 120 €)

Muut suuralueet

Tutkituista yrityksistä sijaitsi Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueilla vain noin kuusi prosenttia ja yhdeksän prosenttia oli sijoittunut Väli-Suomeen. Kaikkiaan näiden alueiden yritykset muodostivat viidesosan kyselyn pii-

rissä olleista yrityksistä. Vakuutustoiminnan yrityksiä ei alueilla ollut yhtään. Eniten vastauksia saatiin Väli-Suomesta ja jonkin verran vähemmän Itä-Suomesta (vrt. Taulukko 2). Taiteita tukeneiden yritysten lukumäärä jäi kuitenkin eri alueilla pieneksi ja niitä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.

Kaikkien kolmen suuralueen yrityksistä yhteensä 54 prosenttia vastasi kyselyyn. Taiteita oli tukenut joka neljäs 140 vastanneesta yrityksestä ja ne käyttivät vuonna 2003 taiteisiin yhteensä 632 640 euroa. Siitä Väli-Suomen osuus oli 81 prosenttia, mutta lähes koko summa oli yhden yrityksen ilmoittamaa taiteiden tukea. Tämä näkyy tuen jakautumisessa toimialoit-
tain, taiteenaloittain ja tukimuodoittain ja vaikutusta on havainnollistettu kuviossa 36, johon on lisätty Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomen taiteiden tuen jakautuminen myös ilman kyseisen yrityksen ilmoittamaa rahoitusta.

Alueiden osuus elinkeinoelämän kokonaistuesta taiteille oli kaikkiaan noin viidennes. Keskimäärin taiteisiin käytettiin 18 600 euroa, mutta mediaanin mukaan laskettu tyypillinen yritys kohtainen tuki oli vain 3 500 euroa. Suurin osa ilmoitetuista tukisummista olikin alle 10 000 euroa ja joka kolmas yritys käytti taiteisiin alle 2 000 euroa. Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomen suuralueilla vähintään 20 000 eurolla taiteita tukeneiden yritysten osuus oli yhdeksän prosenttia.

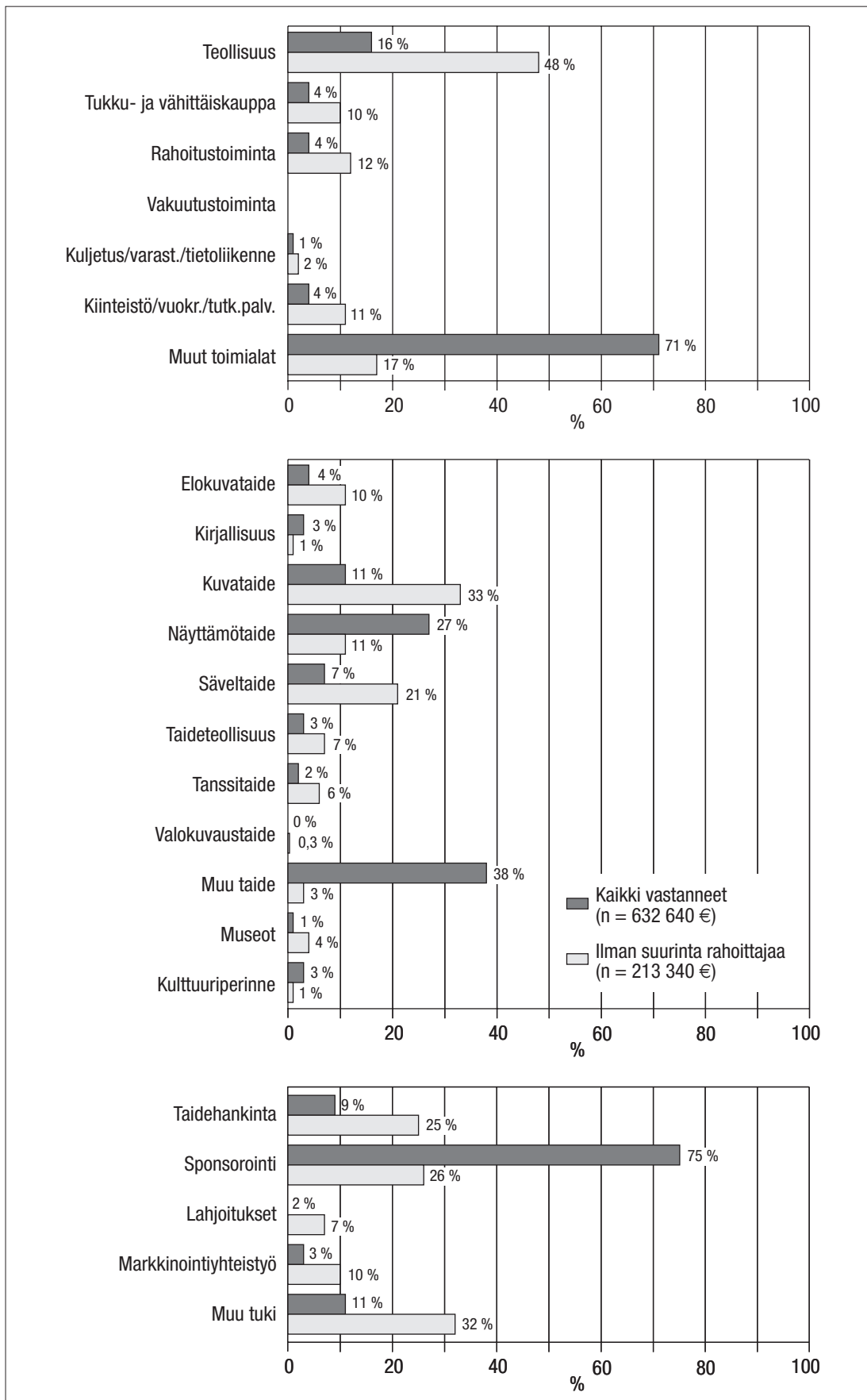
Alueiden yrityksistä 78 prosenttia vastasi tukeneensa urheilua tai liikuntaa vuonna 2003. Nuorisotyöhön tai kansalaistoimintaan oli panostanut puolet vastanneista ja jotain muuta kohdetta oli tukenut 15 prosenttia yrityksistä. Aiemmin taiteita tukeneita oli kaikkiaan 63 prosenttia eli jonkin verran enemmän kuin Uudellamaalla ja Etelä-Suomessa. Tukitoimintaa aikoi jatkaa joka kolmas vastannut yritys ja kielteisesti suhtautuvia oli viidesosa. Sen sijaan taiteiden tukemista tulevaisuudessa harkitsevia oli 46 prosenttia kysymykseen vastanneista.

Itä-, Väli- ja Pohjois-Suomen kokonaistuesta suurin osa tuli luokan muut toimialat yrityksiltä. Kyseessä oli kuitenkin pääasiassa yhden Väli-Suomessa sijainneen yrityksen taiteisiin käyttämistä varoista. Teollisuus oli myös huomattava taiteen tukija Itä-Suomea lukuun ottamatta, missä tärkeimmät taidetta rahoittaneet yritykset edustivat rahoitustoimintaa sekä tukku- ja vähittäiskauppaa. (Kuvio 36.)

Kokonaistuesta lähes kaksi viidesosaa kohdistui muuhun taiteeseen ja runsas neljäsosa näyttämötaiteeseen. Näiden taiteenalojen rahoitus oli tässäkin tapauksessa lähes kokonaan lähtöisin yhdeltä yritykseltä. Muista taiteenaloista tärkeimpiä kohteita olivat kuva ja säveltaide. Vähiten varoja käytettiin valokuvataiteeseen. Itä-Suomessa yritysten ilmoittamasta kokonaistuesta viidesosa meni tanssitaiteelle ja Pohjois-Suomessa puolestaan elokuvataidetta tuettiin säveltaidetta enemmän. (Kuvio 36.)

Useimmat alueen yrityksistä, lähes kaksi viidesosaa, ilmoitti käyttävänsä varoja säännöllisesti sponsorointiin ja joka neljäs markkinointiyhteistyöhön. Säännöllisiä lahjoituksia teki joka viides vastannut yritys. Taiteen

Kuvio 36. Yritysten taiteiden tuki muilla suuralueilla toimialoittain, taiteenaloittain ja tukimuodoittain vuonna 2003

muuta tukea käytti säännöllisesti 15 prosenttia ja taidehankinnat olivat säännöllisiä 14 prosentilla alueiden yrityksistä.

Suurin osa kaikesta ilmoitetusta tuesta menikin sponsorointiin. Noin kymmenesosa kokonaissummasta käytettiin muuna tukena ja taidehankintoina. Vähiten varoja kului markkinointiyhteistyöhön ja lahjoituksiin taiteita edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja taidelaitoksille. Ilman yhden yrityksen huomattavan suurta panostusta etenkin sponsorointiin, taiteen muuhun tukeen meni kolmasosa sekä sponsorointiin ja taidehankintoihin molempiin neljäsosa vuoden 2003 kokonaistuesta. (Kuvio 36.)

Itä-Suomessa yritykset käyttivät varoja pääasiassa sponsorointiin ja taidehankintoihin. Väli-Suomessa yhden yrityksen rahoitusosuus nosti sponsoroinnin tärkeimmäksi tukimuodoksi, mutta alueen muissa yrityksissä rahoitus tapahtui taiteen muun tuen ja markkinointiyhteistyön kautta. Pohjois-Suomessa tärkein taiteen tukimuoto muun tuen ohella oli sponsorointi. Vähiten sekä Itä- että Pohjois-Suomessa varoja kanavoitui taiteisiin markkinayhteistyön muodossa. Väli-Suomessa puolestaan tehtiin vähiten lahjoituksia.

Yritysten taiderahoituksen muutokset

Suomalaisen elinkeinoelämän taiteisiin käyttämästä rahoituksesta on nyt olemassa tietoa 20 vuoden ajalta. Tänä aikana selvitysten selvitysten kohteena olleeseen yritysjoukkoon ovat vaikuttaneet yritysmaailmassa 1990-luvulla tapahtuneet muutokset sekä toimialaluokituksen uudistukset (TOL79, TOL88, TOL95 ja TOL2002) ja etenkin otoksen parantaminen aiempaa järjestelmällisemmäksi ja kattavammaksi. Yritysten tuesta taiteille vuosina 1984–1993 on tarkempi yhteenveto Taiteen keskustoimikunnan julkaisussa nro 11 (Oesch 1995). Vuoden 1999 tilannetta yksityiskohdaisesti sekä vuosien 1990–1999 kehitystä on käsitelty julkaisussa nro 27 (Oesch 2001).

Yritysten liikevaihdon suuruuteen perustunutta alkuperäistä otantaa käytettiin vuoden 1993 selvitykseen asti, jolloin kyselylomake lähetettiin noin 450 liikevaihdoltaan suurimmalle yritykselle. Seuraavassa, vuoden 1996 selvityksessä yritysten lukumäärä pysyi samana, mutta ne poimittiin yritysrekisteristä toimialoittain henkilöstön suuruusluokan perusteella. Suuryrityksillä oletettiin olevan pieniä ja keskisuuria yrityksiä enemmän mahdollisuuksia ja kiinnostusta kulttuurin ja taiteen tukemiseen etenkin sponsorointina ja taidehankintoina.

Vuosien 1999 ja 2003 selvitysten kohteena ovat olleet kaikki vähintään 250 henkilöä työllistäneet suuryritykset sekä joka kymmenes vähintään 20 työntekijän yritys. Poikkeuksena on ollut rahoitustoiminta, jossa riittävän otoksen saamiseksi on täytynyt huomioida myös vähintään kymmenen henkilöä työllistäneet rahoituslaitokset. Pienten ja keskisuurten yritysten mukaanotto lähes kolminkertaisti kyselyn perusjoukon.

Muutoksista huolimatta teollisuutta, tukku- ja vähittäiskauppaa sekä rahoitus- ja vakuutustoimintaa on kaikissa selvityksissä tarkasteltu erillisinä toimialoina, koska ne ovat olleet merkittäviä taiteen tukijoita. Teollisuus ja kauppa ovat myös olleet yritysten lukumäärällä mitattuna selvitysten suurimmat toimialat. Vuodesta 1993 alkaen erikseen selvitettävänä toimialoina ovat olleet kuljetus, varastointi ja tietoliikenne sekä majoitus- ja ravitsemustoiminta. Sen sijaan mainostoimistot, joiden merkitys taiteen kokonaistuen kannalta oli vähäinen, liitettiin toimialan pienuuden vuoksi otoksen uudistuksen yhteydessä vuonna 1999 luokkaan muut toimialat. Samalla rakentaminen sekä toimiala kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut otettiin erillisiksi toimialoiksi.

Luokkaa muut toimialat lukuun ottamatta kaikilla toimialoilla kyselyn piiriin kuuluneiden yritysten vastausaktiivisuus on vuoden 1993 jälkeen

alentunut. Kahden viimeksi toteutetun kyselyn kohdalla muutos on kuitenkin selvästi pienempi kuin ennen vuotta 1999. Vuosien 1999 ja 2003 kyselyjen otokset ovat keskenään vertailukelpoisimmat. (Taulukko 10.)

Taulukko 10. Kyselyn otos ja vastausprosentti vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003

Toimiala	1993		1996		1999 ¹		2003	
	N	Vastaus-%	N	Vastaus-%	N	Vastaus-%	N	Vastaus-%
Teollisuus	140	78	141	67	494	55	475	52
Tukku- ja vähittäiskauppa	90	76	92	65	206	47	226	40
Rahoitustoiminta	62	77	59	73	50	52	44	54
Vakuutustoiminta	26	69	26	46	33	45	37	40
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	20	85	24	66	92	43	112	50
Rakentaminen	*		*		80	56	81	51
Mainostoimistot	38	76	42	55	**		**	
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	30	57	28	57	37	46	36	28
Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut	***		***		137	61	151	52
Muut toimialat	44	57	38	61	77	61	83	58
Yhteensä	450	73	450	64	1 206	53	1 245	49

1) otanta laajeni kattamaan myös pk-yritykset

*) sisältyi teollisuuteen

**) sisältyi toimialaan kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut

**) sisältyi luokkaan muut toimialat

Taiteita tukeneiden yritysten lukumäärä pieneni vuoteen 1996 asti, jolloin myös kyselyyn vastanneita yrityksiä oli vähiten. Vastaavasti vuonna 1999 sekä vastanneita että taiteita tukeneita yrityksiä oli eniten. Vuonna 2003 niiden määrä oli yhtä suuri kuin kymmenen vuotta aiemmin, vaikka vain joka viides vastannut yritys ilmoitti tukeneensa taiteita. Pienten ja keskisuurten yritysten vastausprosentti on ollut suuryrityksiä suurempi. Vastanneiden suuryritysten joukossa taiteiden tukeminen on ollut selvästi yleisempää kuin pienissä ja keskisuurissa yrityksissä.

Teollisuudessa sekä tukku- ja vähittäiskaupan alalla kyselyyn piiriin tulleiden ja vastanneiden yritysten lukumäärä on moninkertaistunut, mutta taiteita tukeneiden osuus vastanneista on laskenut vuoden 1996 jälkeen. Rahoitus- ja vakuutustoiminnassa vastaavaa muutosta ei ole havaittavissa, koska toimialojen pienuudesta johtuen otokseen mukaan tuleva yritysjoukko pysyy lähes samana. Otoksen laajentaminen näyttäisikin tavoittaneen aiempaa suuremman osan yrityksistä jotka eivät ole käyttäneet varojaan taiteisiin. (Taulukko 11.)

Taulukko 11. Taiteita tukeneiden yritysten osuus kyselyyn vastanneista vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003

Toimiala	1993		1996		1999 ¹		2003	
	Vastan- neet n	Tuke- neet %	Vastan- neet n	Tuke- neet %	Vastan- neet n	Tuke- neet %	Vastan- neet n	Tuke- neet %
Teollisuus	109	43	95	42	270	23	246	18
Tukku- ja vähittäiskauppa	69	38	60	33	96	23	90	19
Rahoitustoiminta	48	52	43	51	26	54	24	71
Vakuutustoiminta	18	67	12	92	15	67	15	40
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	17	24	16	38	40	22	56	13
Rakentaminen	*		*		45	18	42	17
Mainostoimistot	28	11	23	39	**		**	
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	17	24	16	25	17	6	10	30
Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut	***		***		83	23	78	24
Muut toimialat	25	38	23	61	47	45	48	31
Yhteensä	331	40	288	44	639	26	609	22

1) otanta laajeni kattamaan myös pk-yritykset

*) sisältyi teollisuuteen

***) sisältyi toimialaan kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut

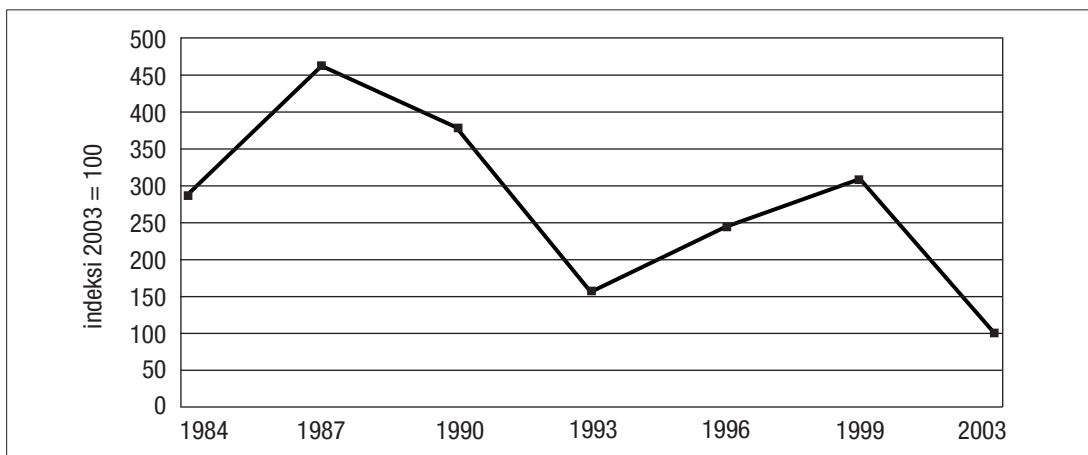
***) sisältyi luokkaan muut toimialat

Kaikki tähänastiset selvitykset yritysten tuesta taiteille ovat kuvastaneet yritysmaailmassa ja kansantaloudessa tapahtuneita muutoksia. Etenkin 1990-luvun alun laskusuhdanteen jälkeen elinkeinoelämän kiinnostus kulttuuriin ja taiteisiin osana liiketoimintaa kääntyi vähitellen kasvuun. Vuoden 1999 selvityksessä vastanneiden yritysten ilmoittama kokonais-tuki oli jo 1980-luvun puolivälin tasolla. Toimi- ja taiteenalojen sekä tuki-muotojen osalta yleiset linjaukset ovat myös olleet nähtävissä, vaikka erilaisista otantamenetelmistä ja yritysjoukosta johtuen suorat vertailut eivät olekaan mahdollista. (Kuvio 37.)

Vuonna 2003 lähes kaikilla toimialoilla taiteita tukeneita yrityksiä oli edellisiä selvityksiä vähemmän ja lisäksi ne käyttivät selvästi vähemmän varoja taiteisiin. Kaikilta aiemmin keskeisiltä kulttuuria ja taiteita tuke-neilta suuryrityksiltä ei saatu vastausta tai ne eivät halunneet ilmoittaa tuen määrää, mikä selittää muutosta osittain. Tällaisia yrityksiä on ollut jokai- sessa selvityksessä ja ehkä merkittävämpää onkin, että osa vastanneista yrityksistä oli myös vähentänyt tukeaan todella huomattavasti tai eivät olleet käyttäneet lainkaan varoja kulttuuriin ja taiteisiin vuonna 2003. Tämä ilmeni verrattaessa kyselyyn vastanneiden yritysten taiteisiin käyttämiä summia edellisessä selvityksessä saatuihin tietoihin. Lisäksi otantamene- telmästä johtuen kyselyn perusjoukko ei kahdessa viimeksi toteutetussa

selvityksessä ole ollut täysin sama, mikä mahdollisti yrityskohtaisen taiteen tuen jatkuvuuden seuraamisen vain suuryritysten osalta. Sen sijaan vuoden 1996 selvitykseen asti perusjoukkoon vaikuttivat pääasiassa vain yritysmaailmassa tapahtuneet muutokset.

Kuvio 37. Yritysten taiteiden tuen kehitys vuosina 1984, 1987, 1990, 1993, 1996, 1999 ja 2003 (2003=100)

Vuosina 1993–2003 taiteita oli tukenut yhteensä 572 yritystä eri toimialoilta. Vuonna 2003 taiteita tukeneista yrityksistä joka neljäs oli käyttänyt varoja taiteisiin vuonna 1999 tai sitä aiemmin ja näistä vain vajaa seitsemän prosenttia myös jo vuonna 1993. Aineistosta löytyy muutama yritys jotka ovat tukeneet taiteita säännöllisesti vuosina 1993–2003. Näiden osuus vuosien 1993, 1996 ja 1999 kokonaistuesta oli noin viisi prosenttia ja vuonna 2003 runsaat seitsemän prosenttia.

Vähintään 10 000 euroa taiteisiin on ilmoittanut käyttäneensä noin puolet yrityksistä. Pienimpien, alle 2 000 euron tukisummien osuus on kasvanut jonkin verran. Vastaavasti vähintään 100 000 euroa taiteeseen käyttäneiden yritysten osuus on laskenut. Vuosien 1993–2003 selvitysten mukaan yritysten taiderahoituksen huippu oli vuonna 1999, jolloin sekä taiteita tukeneiden yritysten määrä että tuen kokonaissumma olivat suurimmillaan. Lisäksi tuolloin oli eniten vähintään 100 000 euroa taiteisiin käyttäneitä yrityksiä, vaikka mediaanin mukainen tyypillinen tukisumma olikin selvitysjakson alhaisin. Vuonna 2003 yritysکوhtainen tyypillinen tukisumma oli samansuuruinen kuin 1990-luvun alussa. (Taulukko 12.)

Vuonna 1996 taiteen tuen keskiarvo oli huomattavan suuri suhteessa taiteita tukeneiden yritysten lukumäärään. Se johtui rahoitustoiminnan toimialalla toteutuneen yritysfuusion yhteydessä kuvataidekokoelman ostoon ilmoitetusta summasta, jonka osuus kokonaistuesta oli yli kaksi viidesosaa.

Jokaisessa selvityksessä teollisuus sekä tukku- ja vähittäiskauppa ovat olleet suurimmat yksittäiset toimialat otantamenetelmästä riippumatta. Näillä toimialoilla myös vastanneiden yritysten lukumäärä on ollut kyse-

lyiden suurin. Teollisuuden osuus kaikista vastanneista on ollut keskimäärin 37 prosenttia, ja se on lisäksi yleensä ollut merkittävin taiteita rahoittanut toimiala. Poikkeuksena ovat olleet vuodet 1996 ja 2003, mutta silloinkin teollisuus on taiteen kokonaistuen kannalta ollut yksi keskeisin yksittäinen toimiala. Toimialan taiteen rahoitus on koostunut useiden yritysten käyttämistä varoista, kun taas useiden muiden toimialojen koko ilmoitettu rahoitus on ollut suurelta osin lähtöisin vain 1–2 yritykseltä.

Taulukko 12. Yritysten taiderahoituksen tukisumma vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003

Tukisumma	1993 (n=132)	1996 (n=126)	1999 (n=166)	2003 (n=120)
Keskiarvo (€)	29 392	49 384	49 171	24 336
Mediaani (€)	8 409	9 614	7 568	8 500
Alle 2 000 € (%)	17	17	19	21
Väh. 10 000 € (%)	47	49	45	46
Väh. 100 000 € (%)	9	6	11	3

Yritysten lukumäärällä mitattuna rahoitus- ja vakuutustoiminta ovat kuuluneet selvitysten pienimpiin toimialoihin. Taiteita tukeneiden osuus vastanneista on ollut selvitysten suurimpia, ja useimmissa selvityksissä toimialoista ainakin toinen on myös käyttänyt taiteisiin teollisuuden jälkeen eniten varoja. Vuonna 1996 rahoitustoiminnan poikkeuksellisen suuren rahoitusosuuden taustalla oli edellä mainittu yhden yrityksen kuvataidehankinta, joka muodosti lähes 80 prosenttia toimialan kokonaistuesta. Vakuutustoiminta puolestaan oli vuoden 2003 selvityksessä eniten taiteita rahoittanut yksittäinen toimiala.

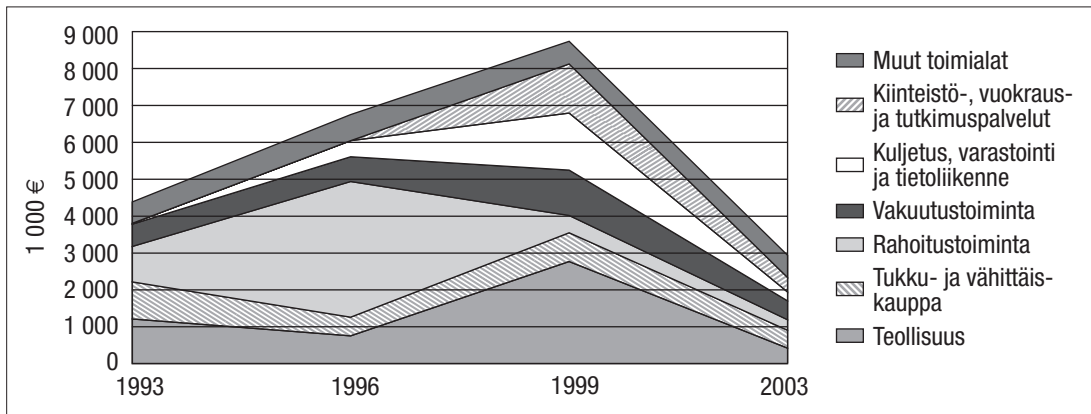
Kuljetuksen, varastoinnin ja tietoliikenteen sekä kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialoilla selvityksessä mukana olleiden yritysten lukumäärä kasvoi kaikkia muita toimialoja enemmän. Vuonna 1999 otoksen koko ja vastausten lukumäärä vaikuttivat kokonaistukeen kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelujen toimialalla, jonka taiteiden rahoitusta selvitetiin erillisenä toimialana tuolloin ensimmäisen kerran. Sen jälkeen taiteita tukeneiden osuus vastanneista ei näillä toimialoilla kuitenkaan ole enää kasvanut samassa suhteessa ja vuonna 2003 toimialan kokonaistuki taiteille oli pienempi kuin vuonna 1999.

Rakentamisen toimialalla tutkittujen ja vastanneiden yritysten määrässä sekä taiteita tukeneiden yritysten osuudessa vastanneista ei ole muutoksia. Majoitus- ja ravitsemustoiminnan toimialalla puolestaan selvityksen piiriin kuuluneiden yritysten joukko on pysynyt lähes saman suuruisena vuodesta toiseen. Vastanneita oli vähiten vuonna 2003, mutta aiempaa useampi ilmoitti tukeneensa taiteita. (Taulukot 12–13, kuvio 38.)

Kuvataide oli yritysten taiteen tuen ensisijainen kohde vielä vuonna 1996. Selvitysjoukon laajentaminen vuonna 1999 nosti yritysten säveltai-

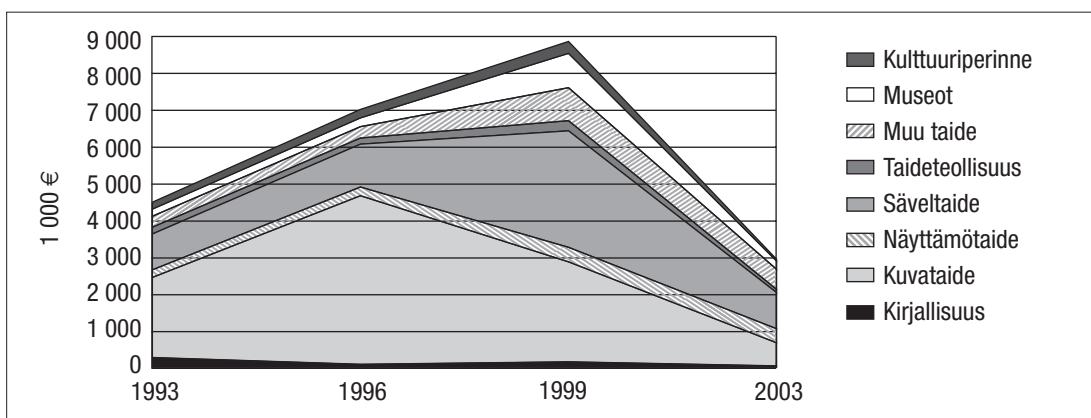
teeseen käyttämien varojen kokonaissumman jonkin verran kuvataidetta suuremmaksi. Vuoden 2003 selvityksessä säveltaidetta rahoitettiin jo selvästi kuvataidetta enemmän. Kaikkien muiden taiteenalojen osuudet kokonaistuesta vuosina 1993–2003 ovat pysyneet lähes ennallaan, vaikka taiteenalaan kohdistunut euromääräinen rahoitus on saattanut vaihdella huomattavastikin. Esimerkiksi elokuvataide, muu taide ja museot saivat vuonna 1999 selvästi muita selvitysvuosia enemmän yritysrahoitusta.

Kuvio 38. Yritysten tuki taiteille toimialoittain vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003 (vuoden 2003 rahanarvon mukaan)

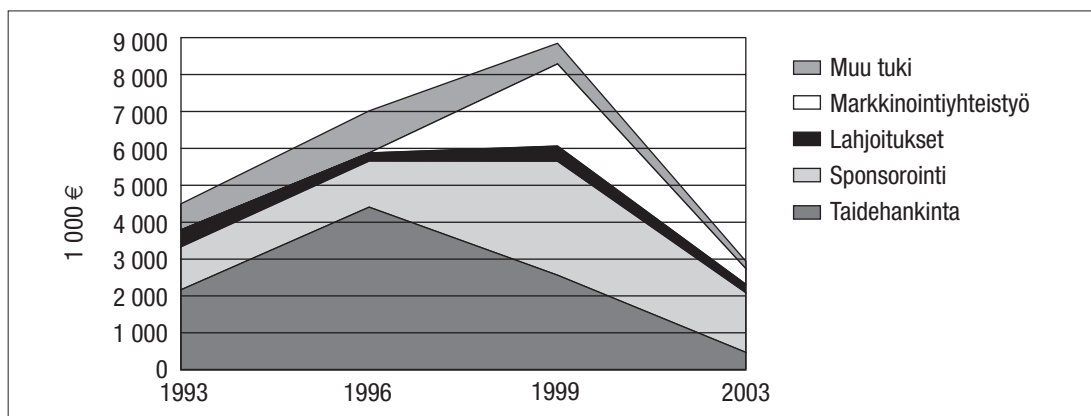
Näyttämötaidetta lukuun ottamatta kaikkien taiteenalojen saama yritystuki oli vuonna 2003 vähäisempää kuin vuonna 1999. Museota, elokuva- ja tanssitaidetta sekä muuta taidetta tuettiin kuitenkin selvästi enemmän ja säveltaidettakin jonkin verran enemmän kuin kymmenen vuotta aiemmin. Vähiten taloudellista tukea suomalaiselta liike-elämältä ovat saaneet valokuva- ja tanssitaide, ja myös kirjallisuus on menettänyt yrityksiltä saamaansa tukea. (Kuvio 39.)

Kuvio 39. Yritysten tuki taiteille taiteenaloittain vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003 (vuoden 2003 rahanarvon mukaan)

Yritykset käyttivät vuoteen 1996 asti eniten varoja taidehankintoihin. Sen jälkeen sponsorointi on lisännyt osuuttaan ja viimeisimmän kyselyn mukaan tukimuodon osuus taiteen kokonaistuesta oli yli puolet. Vuonna 1999 yrityksiltä kysyttiin ensimmäisen kerran erikseen markkinointiyhteistyöhön käytettyjen varojen määrää joka tuolloin kohosikin saatujen vastausten perusteella lähes taidehankintojen suuruiseksi. Markkinointiyhteistyön kokonaissumma oli liian suuri, jotta se olisi aiempina vuosina voinut sisältyä sponsorointina ilmoitettuun tukeen. (Kuvio 40.)

Kuvio 40. Yritysten tuki taiteille tukimuodoittain vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003 (vuoden 2003 rahanarvon mukaan)

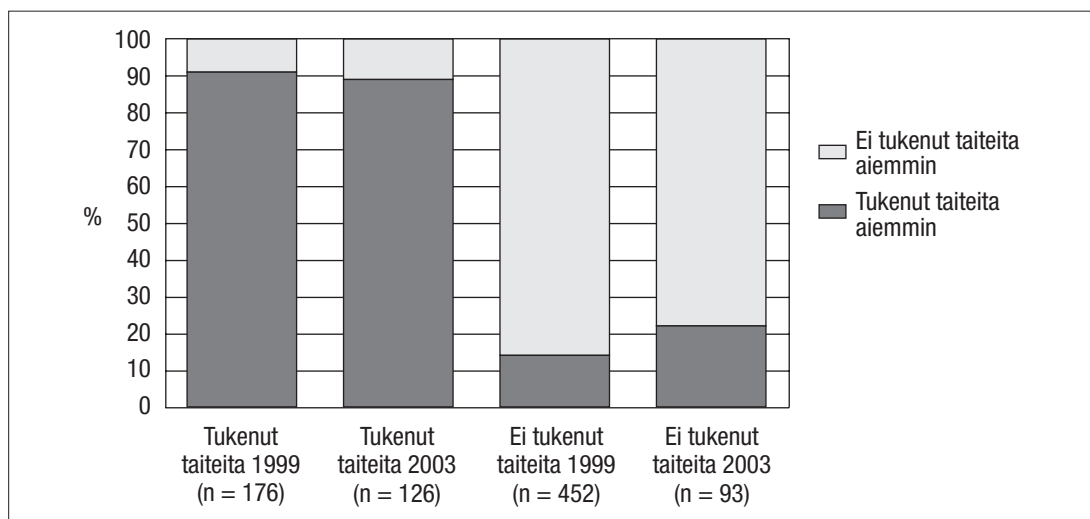
Viiden vuoden kuluttua yritysten kiinnostus markkinointiyhteistyöhön tuntuu vähentyneen, sillä vuonna 2003 sen kautta taiteisiin kohdistetut varat olivat supistuneet huomattavasti sponsorointia enemmän. Yritysten taiteen tuen pienin kohde on ollut kulttuuria ja taidetta edistäville säätiöille, rahastoille, yhdistyksille ja laitoksille tehdyt lahjoitukset. 1990-luvun alun jälkeen tapahtunut taiteen muun tuen kasvu jäi lyhyeksi ja vuoden 2003 selvityksen mukaan siihen kuluikin vähiten varoja.

Taidehankinnat ovat perinteisesti olleet enimmäkseen kuvataidetta. Sitä on hankittu yritysten omiin kokoelmiin ja lahjoiksi. Sponsorointi puolestaan on kohdistunut pääasiassa säveltaidetahtumiin ja konsertteihin. Samoin markkinointiyhteistyötä on tehty enimmäkseen säveltaidetta edustaneiden yhteisöjen ja laitosten kanssa. Näyttämö- ja kuvataide ovat kuitenkin jonkin verran lisänneet osuuttaan molemmista tukimuodoista. Taiteen muun tuen ja lahjoitusten keskeisiä kohteita ovat olleet kuva-, sävel- ja näyttämötaide, museot, kulttuuriperinne sekä kirjallisuus.

Taiteiden tukeminen on keskittynyt sellaisiin yrityksiin, joissa se on vakiintunut osaksi liiketoimintaa. Vuosina 1999 ja 2003 taiteita tukeneista yrityksistä noin 90 prosenttia ilmoitti käyttäneensä varoja taiteisiin myös aiemmin. Samoin valtaosa yrityksistä, jotka eivät kyseisinä vuosina olleet rahoittaneet taiteita, eivät tehneet niin aiemminkaan. Vuonna 2003 aiemmin taiteita tukeneiden osuus oli jonkin verran suurempi kuin vuonna

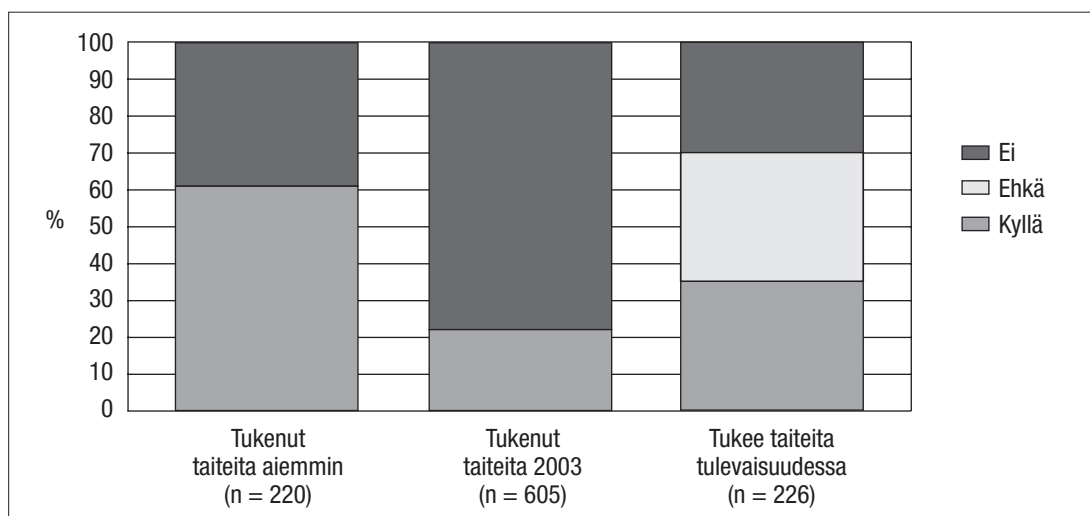
1999 niiden yritysten joukossa, jotka eivät olleet rahoittaneet taiteita. (Kuvio 41.)

Kuvio 41. Yritysten taiderahoitus vuosina 1999 ja 2003

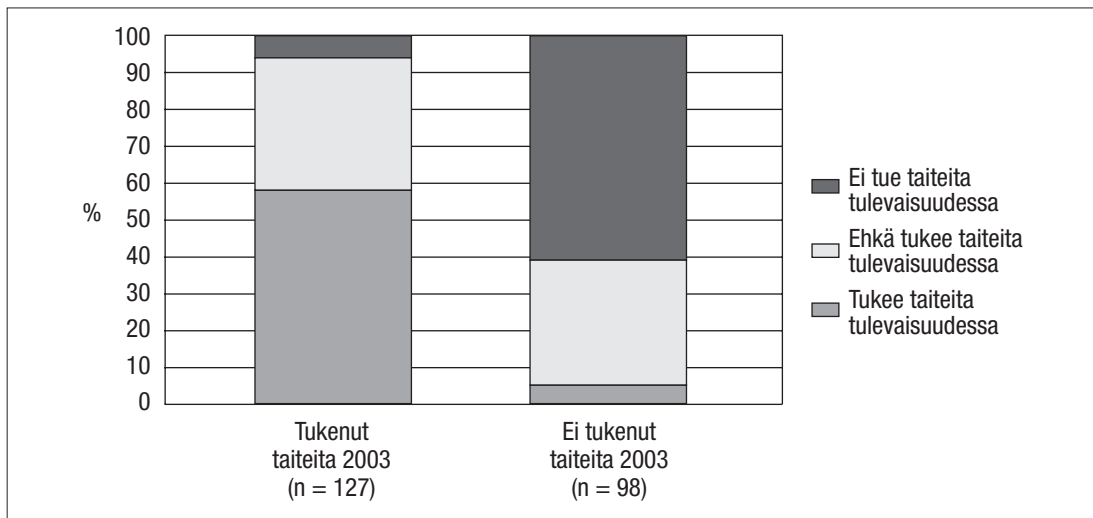
Vuonna 2003 vain joka viides kyselyyn vastannut yritys oli käyttänyt varoja taiteisiin. Aiemmin taiteita ilmoitti rahoittaneensa kaksi kolmesta kysymykseen vastanneesta yrityksestä. Näistä valtaosa eli 84 prosenttia oli yrityksiä, jotka tukivat taiteita myös vuonna 2003. Yrityksiltä tiedusteltiin ensimmäisen kerran myös niiden suunnitelmista käyttää varoja taiteisiin tulevaisuudessa. Kolmasosalla kysymykseen vastanneista ei ollut aikomusta tukea taiteita tulevaisuudessa. Ainoastaan runsas kolmasosa kysymykseen vastanneista ilmoitti tukevansa taiteita myös tulevaisuudessa. Yhtä monessa yrityksessä asiasta ei ollut selvää päätöstä ja joka kolmas vastasi kielteisesti. (Kuvio 42.)

Kuvio 42. Yritysten taiteiden tukeminen aiemmin ja tulevaisuudessa vuonna 2003

Yritysten tulevaisuuden taiderahoitusta koskevaan kysymykseen annettujen vastausten lähempi tarkastelu osoittaa selkeästi, että vuonna 2003 taiteita rahoittaneista yrityksistä suurin osa aikoi jatkaa toimintaa. Runsas kolmasosa piti sitä mahdollisena myös tulevaisuudessa ja vain viisi prosenttia vastasi kielteisesti. Sen sijaan yrityksistä, jotka eivät käyttäneet varoja taiteisiin vuonna 2003, kaksi kolmasosaa ei aikonut rahoittaa taiteita tulevaisuudessakaan. Asiaa ilmoitti harkitsevansa runsas kolmasosa ja myönteisesti taiderahoitukseen tulevaisuudessa suhtautuvia oli ainoastaan kuusi prosenttia. (Kuvio 43.)

Kuvio 43. Vuonna 2003 taiteita tukeneiden ja ei taiteita tukeneiden yritysten taiderahoitus tulevaisuudessa

Taiteiden rahoituksen muutokset ovat kanavoituneet ensisijaisesti yrityksiä kiinnostavan taiteiden sponsoroinnin kautta. Sponsoroinnin kasvu edellyttää myös rahoituksen kohteilta sekä taloudellisia että toiminnallisia valmiuksia, joita ei sisälly muihin tukimuotoihin. Suomalaisessa liike-elämässä ei kuitenkaan ole kovin monta yritystä, joilla on mahdollisuuksia huomattaviin taloudellisiin panostuksiin myös taiteen ja kulttuurin alueella sekä tarvittavaa osaamista pitkäjänteiseen taiteiden tukemiseen. Tuen vastaanottajapuolella ei myöskään ole nähtävissä mitään sellaisia muutoksia tai uusia kohteita, joiden ansiosta suomalaisiin taide- ja kulttuurikohteisiin sijoittaminen alkaisi kiinnostaa yritysmaailmaa aiempaa enemmän. Sen sijaan yritykset, jotka ovat ottaneet varojen käytön taiteisiin osaksi liiketoimintaa, tulevat todennäköisesti jatkamaan rahoitustoimintaa hyviksi koettujen yhteistyökumppaneiden kanssa.

Vuosien 1993 ja 1996 selvitykset kohdistuivat valikoituun joukkoon suur-yrityksiä, joiden tiedettiin tai oletettiin tukevan taiteita. Vuoden 1999 kattavamman otoksen avulla saadut tulokset olivat kuitenkin päälinjoiltaan samansuuntaisia kuin muissakin siihen mennessä toteutetuissa selvityksissä. Otoksen suuruudella, koostumuksella, kyselyyn vastanneiden ja taiteita tukeneiden yritysten lukumäärällä ei näyttänyt olevan ratkaisevaa vaikutusta rahoituksen määrää tai kohdentumista koskeviin tuloksiin. Pääosa elinkeinoelämän taiteisiin käyttämisestä varoista tuli suuryrityksiltä ja kokonaistuen merkittävä kasvu oli linjassa yleisen taloudellisen kehityksen kanssa. Yritysten tuki taiteille jakautui toimi- ja taiteenaloittain sekä tukimuodoittain 1990-luvulla samalla tavalla kuin jo 1980-luvulla tehdyissä selvityksissä. Ainoastaan perinteisten taiteenalojen ulkopuolella olevan muun taiteen kiinnostavuus oli jonkin verran lisääntynyt.

Kyselyn vastausprosentti on alentunut 1990-luvun alun jälkeen, mutta taiteita tukeneiden yritysten määrä on pienentynyt huomattavasti enemmän. Poikkeuksena oli vuosi 1999, jolloin yritysten taiteisiin käyttämä kokonaistuki oli suurempi kuin kertaakaan vuoden 1990 jälkeen. Sen sijaan vuodesta 1984 alkaen kerätyt aineistot osoittavat, että taide ei ole aiemmin saanut niin vähän yritystukea kuin vuonna 2003 (ks. kuvio 37, s. 86). Vastanneet yritykset ilmoittivat rahoittaneensa taiteita kaikkiaan 2,9 miljoonalla eurolla ja kokonaisrahoituksen arvioksikin tuli vain noin neljä miljoonaa euroa (ks. kuvio 6, s. 33).

Pienten ja keski suurten yritysten merkitys näyttäisi kasvaneen, mutta pk-sektorin kokonaissummasta yli puolet oli yhden yrityksen ilmoittamaa tukea. On epätodennäköistä, että selvityksen ulkopuolelta tai vastaamatta jättäneiden joukosta löytyisi yrityksiä joiden taiteiden rahoitus vaikuttaisi merkittävästi arvioituun kokonaissummaan. Yrityksiä, joilla on mahdollisuuksia rahoittaa taide- ja kulttuurikohteita merkittävästi, on vähän. Samoin sopivia kohteita, joista yritys voi odottaa vastinetta käyttämilleen varoille.

Vuonna 2003 kaikkien tutkittujen yksittäisten toimialojen kokonaistuki oli pienempi kuin vuosina 1996 ja 1999. Ainoastaan toimialan kuljetus, varastointi ja tietoliikenne, majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä luokan muut toimialat taiteiden tuki oli suurempi kuin vuonna 1993. Teollisuus ei enää ollut selvästi merkittävin taiteiden tukija, vaan jonkin verran enemmän varoja taiteisiin käyttivät sekä vakuutustoiminta että tukku- ja vähittäiskauppa. Vakuutustoiminta oli vuonna 2003 eniten taiteita tukenut yk-

sittäinen toimiala. Huomattavimmin taiteita tukivat luokan muut toimialat yritykset, mutta suurin osa tukisummasta oli yhden yrityksen sponsorointiin käyttämiä varoja.

Muiden toimialojen osuuden kasvun taustalla ei ole niinkään lisääntynyt kiinnostus kulttuurin ja taiteen rahoittamiseen kuin perinteisesti taiteita tukeneiden toimialojen, etenkin teollisuuden, tuen väheneminen. Teollisuus on ollut selvitysten suurin yksittäinen toimiala, ja teollisuusyritysten taiteisiin käyttämällä varoilla on ollut eniten vaikutusta yritysten taiteiden kokonaistuen muutoksiin.

Säveltaide nousi jo vuoden 1999 selvityksessä kuvataidetta tärkeämmäksi tuen kohteeksi, ja taiteenalan suosio yritysmaailmassa on säilynyt. Pääosan rahoituksesta vievät suuret musiikkitapahtumat, joilla on sekä kokemusta yritys yhteistyöstä että siinä tarvittavaa osaamista ja voimavaroja. Niitä on helpompi markkinoida ja hyödyntää yritysten omassa viestinnässä kuin useimpien muiden taiteenalojen tarjoamia toimintoja ja palveluja.

Kokonaistuen muutos vaikutti vähiten tanssitaiteen ohella etenkin näyttämötaiteeseen, jonka saama yritystuki kasvoi jonkin verran. Se oli etenkin pienten ja keskisuurten yritysten tuen kohteena. Suuryritykset puolestaan tukivat säveltaiteen jälkeen eniten kuvataidetta. Sirkus, kabaree, audiovisuaalinen taide, performanssi ja poikkitaiteelliset useita taiteenaloja koskevat hankkeet ovat säilyneet osana yritysten taiteiden tukea monia asemansa vakiinnuttaneita taiteenaloja paremmin.

Sponsoroinnin asema kulttuurin ja taiteen tukimuotona on vahvistunut. Siitä yrityksillä on pidempiaikaista kokemusta, käytännöt ovat vakiintuneet ja tulokset parhaiten hyödynnettävissä. Sponsorointi oli selkeästi pienten ja keskisuurten yritysten käyttämä tukimuoto. Pääosa sponsorointina ilmoitetusta tuesta tuli kuitenkin suuryrityksiltä, mutta niillä riitti hieman enemmän varoja myös markkinointiyhteistyöhön ja taidehankintoihin. Tästä huolimatta yritysten varojen kanavoituminen perinteisen taidehankinnan kautta taiteisiin on vähentynyt 1990-luvulla. Taidekokoelma ei enää ole yrityskuvan kannalta yhtä tärkeä kuin aiemmin. Sponsorointi tuo paremmin näkyvyyttä ja lisää tunnettavuutta.

Markkinointiyhteistyön vähentymisen taustalla saattaa olla tarve selkeyttää varojen käyttöä keskittymällä toimiviksi koettuihin toimintamalleihin. Mahdollista on myös, että markkinointiyhteistyön soveltaminen kulttuurin ja taiteen alueelle ei ole onnistunut kaikkien odotusten mukaisesti. Sen tilalle on voinut tulla jokin uusi tukimuoto, jota ei tällä kertaa osattu erikseen kysyä ja jonka kyselyyn vastanneet yritykset ovat katsooneet sponsoroinniksi. Yritysten lahjoituksiin talouden suhdanteet tai sponsoroinnin suosio ovat vaikuttaneet vähiten. Kulttuuria ja taiteita edistävät ja ylläpitävät säätiöt, rahastot, yhteisöt ja laitokset ovat aina saaneet pienen, mutta vakiintuneen osansa taiteiden tuesta.

Suurin osa tutkituista yrityksistä sijaitsi Uudenmaan ja Etelä-Suomen suuralueilla. Etenkin suuryritykset ja konserniyritysten pääkonttorit ovat keskittyneet näille alueille. Uusmaalaisten yritysten merkitys taiteiden ra-

hoittajina oli tälläkin kertaa merkittävä niin taiteita tukeneiden yritysten kuin taiteiden kokonaistuen kannalta. Todennäköisesti pääosa ainakin sponsoroinnin ja markkinointiyhteistyön kautta taiteisiin ohjautuneista varoista on kuitenkin päätyneet Uudenmaan ulkopuolelle.

Varojen kohdistaminen urheiluun tai liikuntaan sekä nuorisotyöhön tai kansalaistoimintaan oli huomattavasti taiteita yleisempää. Sen sijaan sekä taiteiden että urheilun tai liikunnan rahoittaminen samanaikaisesti näyttäisi selvästi vähentyneen. Lisäksi monet etenkin nuorisotyötä tai kansalaistoimintaa tukeneet yritykset ilmoittivat aiemmin tukeneensa taiteita. Sosiaalisten kohteiden suosio tuli esiin myös kysyttäessä yritysten rahoittamia muita kohdealueita.

Taiteita rahoittaneet yritykset olivat yleensä samoja, jotka olivat ennenkin kohdistaneet varoja taiteisiin. Lisäksi valtaosa näistä yrityksistä ilmoitti jatkossakin hyödyntävänsä taiteita ja kulttuuria osana liiketoimintaa. Uusia, taiteiden kokonaistuen kannalta merkittäviä, rahoittajia ei elinkeinoelämän taholta ole tullut esiin, eikä tässä suhteessa ole laajamittaista muutosta todennäköisesti odotettavissa aivan lähivuosina. Saatujen vastausten mukaan useimmissa yrityksissä, joissa taiteita ja kulttuuria ei tuettu missään muodossa vuonna 2003, tukitoimintaan ei ollut harjoitettu aiemminkaan. Monet näistä yrityksistä eivät aikoneet käyttää varoja taiteisiin myöskään tulevaisuudessa. Sen sijaan rahoittamista harkitsevien osuus oli lähes yhtä suuri kuin taiteita tukeneiden yritysten joukossa. (ks. kuviot 41–42.)

Yritysmaailmasta saatavalle taiteiden rahoitukselle asetettiin paljon odotuksia etenkin 1990-luvun lopulla. Siitä toivottiin yhteisöille merkittävää vaihtoehtoa kulttuurin ja taiteen julkisen rahoituksen rinnalle. Tuolloin niin Taiteen keskustoimikunnan kuin useiden muidenkin tahojen tekemät selvitykset ja mittarit osoittivat liike-elämän lisääntyvää kiinnostusta löytää omaa markkinointia ja viestintää palvelevia uusia toimintatapoja ja yhteistyökohteita.

Samaan aikaa oli kuitenkin tiedossa, että useimmat kulttuurin ja taiteen toimijat ovat liian pieniä ja niiltä puuttuvat voimavarat menestyksellisen yritys-yhteistyön hoitamiseen, vaikka halua ja kiinnostusta molemmin puolin olisi löytynytkin. Etenkin suuryritysten, joilla on parhaimmat mahdollisuudet merkitykselliseen taiteiden tukemiseen, on vaikea löytää vastavat mittasuhteet täyttäviä uusia yhteistyökumppaneita. Lukuisista lisärahoitusta tarvitsevista tasokkaistakin kulttuuritapahtumista ja -toimijoista huolimatta sopivien kohteiden puute on saattanut rajoittaa ja jopa vähentää yritysten sponsorointi- ja markkinointiyhteistyövarojen kanavoitumista kulttuuriin ja taiteeseen laajemmassa mitassa.

Onkin kiinnostavaa seurata osoittautuvatko selvityksen tulokset yritysten taiteiden tuen jyrkästä vähenemisestä tällä kertaa tilapäisiksi, vai tulee ko taloudellisesti merkittävä tukitoiminta vakiintumaan vain joidenkin suuryritysten ja suurimpien pk-yritysten toiminnaksi ilman merkittävää vaikutusta kulttuurin ja taiteen kokonaisrahoitukseen. Tällöin jatkossakin

tuen pääasiallisina kohteina olisivat suuria yleisömääriä keräävät kulttuuri- ja taidetapahtumat sekä -laitokset, jotka saavat myös runsaasti julkista tukea. Samalla elinkeinoelämän laajamittaisempi kiinnostus kulttuurin ja taiteen hyödyntämiseen liiketoiminnassa olisi jäämässä 1980- ja 1990-lukujen ilmiöksi.

Lähteet

- Ikävalko, Minna (2004): Pas de deux of art and business: a study of commitment in art sponsorship relations. Acta Universitatis Lappeenrantaensis 181. Lappeenrannan teknillinen yliopisto. Lappeenranta
- Karhunen, Paula (2004): Valtion tuki taiteelliseen toimintaan 2003. Tilastotiedote 2/2004. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki
- Mainonta 1999: Sponsorointibarometri® 1998. Mainostajien liitto, Helsinki
- Mainonta 2000: Sponsorointibarometri® 1999. Mainostajien liitto, Helsinki
- Mainonta 2001: Sponsorointibarometri® 2000. Mainostajien liitto, Helsinki
- Mainonta 2002: Sponsorointibarometri® 2001. Mainostajien liitto, Helsinki
- Mainonta 2003: Sponsorointibarometri® 2002. Mainostajien liitto, Helsinki
- Mainonta 2004: Sponsorointibarometri® 2003. Mainostajien liitto, Helsinki
- McNicholas, Bernadette (2004): Arts, culture and business: A Relationship transformation, a Nascent Field. International Journal of Arts Management, Volume 7, Number 1, Fall 2004
- Oesch, Pekka (1995): Yritysten tuki taiteille ja tuen vaihtelut vuosina 1984–93. Tilastotietoa taiteesta nro 11. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki
- (1998): Yritysten tuki taiteille 1996. Tilastotietoa taiteesta nro 20. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki
- (2001): Yritysten tuki taiteille 1999. Tilastotietoa taiteesta nro 27. Taiteen keskustoimikunta, Helsinki
- (2002) Kulttuurin sponsorointi ja yritys yhteistyö – kehitys ja käytännöt. Taiteen keskustoimikunnan julkaisu nro 25. Taiteen keskustoimikunta. Helsinki
- Tilastokeskus (2000): Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot 2000. Tilastokeskus. Käsikirjoja 28. Helsinki
- TOL2002: Toimialaluokitus 2002, Tilastokeskus, Käsikirjoja nro 4. Helsinki

Liite 1. Yritysten tuki taiteille toimialoittain vuonna 2003 ja kokonaistuen arvio

Toimiala	Taidehankinta €	Sponsorointi €	Lahjoitukset €	Markkinointi-yhteistyö €	Muu tuki €	Kyselyyn vastanneet yht. €	Kokonaisarvio (± 2 %) €
Teollisuus	79 332	139 112	59 400	57 377	85 570	420 791	537 794
Tukku- ja väh.kauppa	89 950	314 650	40 200	15 650	26 451	486 901	803 485
Rahoitustoiminta	46 500	70 233	68 150	96 421	3 500	284 804	387 679
Vakuutustoiminta	134 000	290 456	55 850	32 400	–	512 706	716 488
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	5 000	207 700	1 000	19 593	7 000	240 293	523 845
Rakentaminen	13 652	5 840	3 300	14 900	1 630	39 322	39 322
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	4 500	–	–	20 000	–	24 500	24 500
Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut	93 300	82 265	1 550	140 700	76 952	394 767	424 767
Muut toimialat	10 970	505 398	–	23 145	1 000	540 513	641 561
Yhteensä	477 204	1 615 654	229 450	420 186	202 103	2 944 597	4 099 441

Liite 2. Yritysten tuki taiteille tukimuodoittain vuonna 2003 (kokonaisarvio 4 099 440 €, ± 2 %)

Taiteenala	Taidehankinta €	Sponsorointi €	Lahjoitukset €	Markkinointi-yhteistyö €	Muu tuki €	Kyselyyn vastanneet yht. €
Elokuvataide	–	41 200	30 000	16 987	31 411	119 598
Kirjallisuus	400	34 064	4 750	7 200	1 200	47 614
Kuvataide	377 954	165 550	54 700	15 210	13 700	627 114
Näyttämötaide	–	276 795	–	75 056	29 007	380 858
Säveltaide	450	679 548	65 800	199 579	36 873	982 250
Taideteollisuus	20 700	49 898	–	1 800	15 500	87 898
Tanssitaide	–	26 660	1 800	6 193	3 801	38 454
Valokuvataide	500	5 000	–	150	4 057	9 707
Museot	73 200	55 400	33 850	49 949	12 380	224 779
Kulttuuriperinne	–	17 965	22 600	2 000	6 050	48 615
Muu taide	4 000	263 574	15 950	46 062	48 124	377 710
Yhteensä	477 204	1 615 654	229 450	420 186	202 103	2 944 597

*Liite 3. Yritysten tuki taiteille taiteenaloittain ja toimialoittain vuonna 2003
(kokonaisarvio 4 099 440 € ± 2 %)*

	Teollisuus	Tukku- ja vähittäiskauppa	Rahoitus-toiminta	Vakuutus-toiminta	Kuljetus/ varast/ tietoliikenne	Rakentaminen	Majoitus/ ravitsemis-toim.	Kiinteistö/ vuokr./ tutk.palvelut	Muut toimialat	Kyselyyn vastanneet yht.
Taiteenala	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Elokuvataide	12 375	13 791	35 587	–	–	1 000	–	16 645	40 200	119 598
Kirjallisuus	3 800	13 000	5 550	–	–	400	–	7 080	17 784	47 614
Kuvataide	85 232	102 450	34 260	300 000	6 000	13 652	2 000	47 550	35 970	627 114
Näyttämötaide	29 056	52 800	25 816	50 800	6 141	1 360	10 000	42 401	162 484	380 858
Säveltaide	139 495	282 760	129 196	67 056	177 952	6 650	10 000	146 283	22 858	982 250
Taideteollisuus	16 500	800	18 000	–	44 000	–	2 500	–	6 098	87 898
Tanssitaide	10 180	10 000	2 593	5 000	200	3 180	–	3 801	3 500	38 454
Valokuvataide	8 500	150	–	–	–	–	–	57	1 000	9 707
Museot	35 950	10 000	6 699	80 850	6 000	80	–	80 600	4 600	224 779
Kulttuuriperinne	18 700	1 150	10 103	5 000	–	2 000	–	1 050	10 612	48 615
Muu taide	61 003	–	17 000	4 000	–	11 000	–	49 300	235 407	377 710
Yhteensä	420 791	486 901	284 804	512 706	240 293	39 322	24 500	394 767	540 513	2 944 597

Liite 4. Yritysten tuki taiteille toimialoittain eri suuralueilla vuonna 2003 (kokonaisarvio 4 099 440 €, ± 2 %)

	Uusimaa	Etelä-Suomi	Itä-Suomi	Väli-Suomi	Pohjois-Suomi	Kyselyyn vastanneet yht.
Toimiala	€	€	€	€	€	€
Teollisuus	131 891	174 099	10 620	73 871	30 310	420 791
Tukku- ja väh.kauppa	444 091	20 360	16 950	5 000	500	486 901
Rahoitustoiminta	111 986	146 468	18 300	8 050	–	284 804
Vakuutustoiminta	512 706	–	–	–	–	512 706
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	222 193	14 100	–	1 000	3 000	240 293
Rakentaminen	26 932	60	11 180	–	1 150	39 322
Majoitus- ja ravitsemis-toiminta	22 500	–	–	–	2 000	24 500
Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut	341 037	30 620	–	9 800	13 310	394 767
Muut toimialat	83 500	17 415	200	424 796	14 602	540 513
Yhteensä	1 896 836	403 122	57 250	522 517	64 872	2 944 597

Liite 5. Yritysten tuki taiteille taiteenaloittain eri suuralueilla vuonna 2003 (kokonaisarvio 4 099 440 € ± 2 %)

Taiteenala	Uusimaa €	Etelä-Suomi €	Itä-Suomi €	Väli-Suomi €	Pohjois-Suomi €	Kyselyyn vastanneet yht. €
Elokuvataide	80 866	15 012	1 000	1 200	21 520	119 598
Kirjallisuus	25 500	1 630	1 450	19 034	-	47 614
Kuvataide	490 252	66 302	20 250	26 810	23 500	627 114
Näyttämötaide	149 992	58 130	800	168 436	3 500	380 858
Säveltaide	758 818	176 977	19 770	21 340	5 345	982 250
Taideteollisuus	48 300	18 500	-	21 098	-	87 898
Tanssitaide	24 642	252	11 680	880	1 000	38 454
Valokuvataide	6 150	3 000	-	500	57	9 707
Museot	181 330	24 049	300	18 700	400	224 779
Kulttuuriperinne	17 800	12 103	2 000	9 112	7 600	48 615
Muu taide	113 186	27 167	-	235 407	1 950	377 710
Yhteensä	1 896 836	403 122	57 250	522 517	64 872	2 944 597

Liite 6. Yritysten tuki taiteille tukimuodoittain eri suuralueilla vuonna 2003 (kokonaisarvio 4 099 440 € ± 2 %)

Tukimuoto	Uusimaa €	Etelä-Suomi €	Itä-Suomi €	Väli-Suomi €	Pohjois-Suomi €	Kyselyyn vastanneet yht. €
Taidehankinta	349 252	73 902	19 050	25 500	9 500	477 204
Sponsorointi	962 591	177 390	17 780	442 191	15 702	1 615 654
Lahjoitukset	187 650	28 000	3 650	1 500	8 650	229 450
Markkinointiyhteistyö	289 621	109 530	3 200	15 050	2 785	420 186
Muu tuki	107 722	14 300	13 570	38 276	28 235	202 103
Yhteensä	1 896 836	403 122	57 250	522 517	64 872	2 944 597

Liite 7. Yritysten taiteiden tuen määrä ja %-osuudet kokonaissummasta toimialoittain vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003 käypiin hintoihin

Toimiala	1993		1996		1999		2003	
	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%
Teollisuus	1 048	27,0	670	11,0	2 555	31,0	421	14,3
Tukku- ja väh.kauppa	870	22,0	450	7,0	720	9,0	487	16,5
Rahoitustoiminta	829	21,0	3 267	53,0	433	5,0	285	9,7
Vakuutustoiminta	522	14,0	597	10,0	1 134	14,0	513	17,4
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	21	0,5	387	6,0	1 526	19,0	240	8,2
Rakentaminen	*		*		125	2,0	39	1,3
Mainostoimistot	61	2,0	72	1,0	**		**	
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	28	1,0	151	2,0	1	0,01	24	0,8
Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut	***		***		1 229	15,0	395	13,4
Muut toimialat	500	13,0	628	10,0	440	5,0	540	18,4
Yhteensä	3 880	100,0	6 222	100,0	8 162	100,0	2 944	100,0

* sisältyi teollisuuteen

** sisältyi toimialaan kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut

*** sisältyi luokkaan muut toimialat

Liite 8. Yritysten taiteiden tuen määrä ja %-osuudet kokonaissummasta taiteenaloittain vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003 käypiin hintoihin

Taiteenala	1993		1996		1999		2003	
	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%
Elokuvataide	77	2,0	65	1,0	263	3,0	119	4,1
Kirjallisuus	237	6,0	81	1,0	145	2,0	48	1,6
Kuvataide	1 878	48,0	4 062	65,0	2 502	31,0	627	21,3
Näyttämötaide	177	5,0	208	3,0	363	4,0	381	12,9
Säveltaide	840	22,0	1 033	17,0	2 914	36,0	982	33,4
Taideteollisuus	160	4,0	149	2,0	256	3,0	88	3,0
Tanssitaide	7	0,2	16	0,3	41	0,5	38	1,3
Valokuvataide	33	1,0	92	1,0	34	0,4	10	0,3
Muu taide	138	4,0	100	2,0	486	6,0	378	12,8
Museot	167	4,0	212	3,0	860	11,0	225	7,6
Kulttuuriperinne	161	4,0	204	3,0	298	4,0	49	1,7
Yhteensä	3 880	100,0	6 222	100,0	8 162	100,0	2 944	100,0

Liite 9. Yritysten taiteiden tuen määrä ja %-osuudet kokonaissummasta tukimuodoittain vuosina 1993, 1996, 1999 ja 2003 käyppiin hintoihin

Tukimuoto	1993		1996		1999		2003	
	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%
Taidehankinta	1 872	48,0	3 910	63,0	2 365	29,0	477	16,2
Sponsorointi	1 003	26,0	1 107	18,0	2 842	35,0	1 616	54,9
Lahjoitukset	397	10,0	197	3,0	379	5,0	230	7,8
Markkinointiyhteistyö	*		*		2 046	25,0	420	14,3
Muu tuki	608	16,0	1 009	16,0	514	6,0	202	6,9
Yhteensä	3 880	100,0	6 222	100,0	8 162	100,0	2 944	100,0

*) ei tutkittu

Liite 10. Yritysten tuki taiteille 2003 -selvityksen kysehytomake

TILASTOKESKUS / TAITEEN KESKUSTOIMIKUNTA

Yhteyshenkilö: Taiteen keskusjohtaja Pekka Oesch puh. (09) 701 7582; sähköposti: po@poesch.pp.fi
 Yhteyshenkilö Tilastokeskuksessa: Seppo Paananen, puh. (09) 1734 3420; sähköposti: seppo.paananen@stat.fi

Selvitys: YRITYSTEN TUKI TAITEILLE SEKÄ TAIDEHANKINNAT VUONNA 2003

Yritys / yhteyshenkilö:

Osoite:

Puhelin:

Telefax:

Sähköposti:

LOMAKKEEN TÄYTTÖOHJE LIITTEENÄ
 PYYDÄMME TEITÄ RENGASTAMAAN OIKEAT VAIHTOEHDOT JA TÄYTTÄMÄÄN VUOSILUVUT NILLE VARATTUJEN
 LOKEROIHIN

- 1A. Onko yrityksenne tukenut taiteita tai tehnyt taidehankintoja vuonna 2003? Kyllä 1
 Ei 2
- 1B. Onko yrityksenne tukenut urheilua tai liikuntaa vuonna 2003? Kyllä 1
 Ei 2
- 1C. Onko yrityksenne tukenut nuorisotyötä tai kansalaisoimintaa vuonna 2003? Kyllä 1
 Ei 2
- 1D. Jokin muu kohdealue vuonna 2003? Kyllä 1, Mikä?
 Ei 2

MIKÄLI YRITYKSENNE ON VUONNA 2003 TUKENUT TAITEITA TAI TEHNYT TAIDEHANKINTOJA, PYYDÄMME TEITÄ VASTAAMAAN MYÖS SEURAAVIIN KYSYMYKSIIN:

2. Onko yrityksenne tukenut taiteita tai tehnyt taidehankintoja aikaisemmin? Kyllä, viimeksi vuonna: | | | | | | | | | |
 Ei 2

3. Aikooko yrityksenne tukea taiteita tai tehdä taidehankintoja tulevaisuudessa? Kyllä 1 Ehkä 3
 Ei 2

4A. Milloin taiteiden tukeminen on yrityksessänne on aloitettu? 4B. Onko taiteiden tukeminen säännöllistä?

A. taidehankintatoiminta..	vuosi:	Kyllä	Ei
B. sponsortoiminta.....	vuosi:	1	2
C. lahjoitustoiminta.....	vuosi:	1	2
D. markkinoityhteistyö..	vuosi:	1	2
E. muu taiteen tukeminen..	vuosi:	1	2

5. Kuka (tai mikä tahon) yrityksessänne tekee taiteen tukemiseen liittyviä aloitteita?

- A. taidehankintatoiminnasta...
 B. sponsortoiminnasta.....
 C. lahjoitustoiminnasta.....
 D. markkinoityhteistyöstä...
 E. muusta taiteen tukemisesta...

6. Käytääkö yrityksenne taiteen tukemisesta päätettäessä ulkopuolista asiantuntija-apua? Kyllä 1
 Ei 2

PYYDÄMME TEITÄ KIRJOITTAmaan KUVAUKSET KOHTEISTA JA EUROMÄÄRÄN NILLE VARATTUUN TILAAN

1. ELOKUVATAIDE		Kuvaus kohteesta	€	2. KIRJALLISUUS		Kuvaus kohteesta	€
A.	Taidehankinnat			A.	Taidehankinnat		
B.	Sponsorointi			B.	Sponsorointi		
C.	Lahjoitukset			C.	Lahjoitukset		
D.	Markkinoityhteistyö			D.	Markkinoityhteistyö		
E.	Muun tyyppinen tuki			E.	Muun tyyppinen tuki		
ELOKUVATAIDE YHTEENSÄ (€)				KIRJALLISUUS YHTEENSÄ (€)			

3. KUVATAIDE		Kuvaus kohteesta	€	4. NÄYTTÄMÖTAIDE		Kuvaus kohteesta	€
A.	Taidehankinnat			A.	Taidehankinnat		
B.	Sponsorointi			B.	Sponsorointi		
C.	Lahjoitukset			C.	Lahjoitukset		
D.	Markkinoityhteistyö			D.	Markkinoityhteistyö		
E.	Muun tyyppinen tuki			E.	Muun tyyppinen tuki		
KUVATAIDE YHTEENSÄ (€)				NÄYTTÄMÖTAIDE YHTEENSÄ (€)			

5. SÄVELTAIDE		Kuvaus kohteesta	€	6. TAIDELOLLISUUS	Kuvaus kohteesta	€
A.	Taidehankinnat			A.	Taidehankinnat	
B.	Sponsorointi			B.	Sponsorointi	
C.	Lahjoitukset			C.	Lahjoitukset	
D.	Markkinointi-yhteistyö			D.	Markkinointi-yhteistyö	
E.	Muun tyyppinen tuki			E.	Muun tyyppinen tuki	
SÄVELTAIDE YHTEENSÄ (€)				TAIDELOLLISUUS YHTEENSÄ (€)		

7. TANSSITAIDE		Kuvaus kohteesta	€	8. VALOKUVATAIDE	Kuvaus kohteesta	€
A.	Taidehankinnat			A.	Taidehankinnat	
B.	Sponsorointi			B.	Sponsorointi	
C.	Lahjoitukset			C.	Lahjoitukset	
D.	Markkinointi-yhteistyö			D.	Markkinointi-yhteistyö	
E.	Muun tyyppinen tuki			E.	Muun tyyppinen tuki	
TANSSITAIDE YHTEENSÄ (€)				VALOKUVATAIDE YHTEENSÄ (€)		

9. MUSEOT		Kuvaus kohteesta	€	10. KULTTUURIPERINNE	Kuvaus kohteesta	€
A.	Taidehankinnat			A.	Taidehankinnat	
B.	Sponsorointi			B.	Sponsorointi	
C.	Lahjoitukset			C.	Lahjoitukset	
D.	Markkinointi-yhteistyö			D.	Markkinointi-yhteistyö	
E.	Muun tyyppinen tuki			E.	Muun tyyppinen tuki	
MUSEOT YHTEENSÄ (€)				KULTTUURIPERINNE YHTEENSÄ (€)		

11. MUU TAIDE		Mikä: _____	Kuvaus kohteesta	€	KAIKKI TAITEENALAT YHTEENSÄ (€)
A.	Taidehankinnat (yritykselle)				HUOMAUTUKSIA:
B.	Sponsorointi				
C.	Lahjoitukset				
D.	Markkinointi-yhteistyö				
E.	Muun tyyppinen tuki				
MUU TAIDE YHTEENSÄ (€)					

Facts about the Arts
Publication no 34
Arts Council of Finland
Helsinki 2005

Pekka Oesch

Company support for the arts and heritage in Finland in 2003 and changes in the support 1993–2003

English Summary

Since 1985, the Research Unit of the Arts Council of Finland, together with Statistics Finland, has carried out six surveys concerning company support for the arts and heritage in Finland. The results reflect the type of support and the extent to which companies have supported the arts and heritage during the 1980s and '90s. This study looks at the results of the 2003 questionnaire and at subsequent developments since the 1980s.

Small changes within certain sectors have occurred because of the three different classifications of companies used in the 1990s. The newest official NACE classifications has been used since 1996. Because some of the companies included in the 1993 survey had been terminated owing to bankruptcies or mergers, the sample was updated in 1996 and included a number of new companies. Up to this time, the number of businesses surveyed represented approximately 450 of the largest companies in Finland in terms of turnover.

A totally renewed sample of companies, based on the number of employees, was used for the first time in 1999. The sample included all large enterprises (at least 250 employees) and every 20th small and medium-sized enterprise with at least 20 employees, with the exception of the financial intermediation sector where companies with at least 10 employees were also included. In 2003 the questionnaire was then sent to 540 large enterprises and 705 small and medium-sized enterprises representing the following sectors: 1) manufacturing, 2) wholesale & retail trade, 3) finan-

cial intermediation, 4) insurance & pension funding, 5) transport, storage & communication, 6) construction, 7) hotels & restaurants, 8) real estate, renting & business activities and 9) others. Since there were not enough responses to the questionnaire from the construction and the hotels & restaurants sectors, and these were later included in the group “other companies”.

The arts were divided as before into the following 11 fields: 1) visual arts, 2) design, 3) music, 4) theatre, 5) literature, 6) dance, 7) cinema, 8) photographic art, 9) museums, 10) cultural heritage and 11) other arts.

Company support for the arts and heritage was divided into five categories: 1) purchases of works of art, 2) sponsorship, 3) donations to foundations and funds supporting the arts and heritage, 4) co-operative marketing and 5) other support (including support for the artistic activities of company personnel).

Also surveyed was company support for the arts in different regions of Finland. For the sake of comparison, the country was divided into six major regions using NUTS level 2 classification from the year 2000; this was also used in the previous survey in 1999. Compared to the newest classification it is more detailed and gives a better overview of the location of the companies.

Of the 1,245 companies, 49 per cent answered the questionnaire but only 22 per cent of the 609 companies replying to the survey had supported the arts and heritage in one way or another in 2003. Nearly 60 per cent of the companies answering the questionnaire had supported sports or exercise and half of them had previously supported arts and heritage. Also, some 40 per cent had supported youth or public activities and 92 per cent of these companies had previously supported arts and heritage.

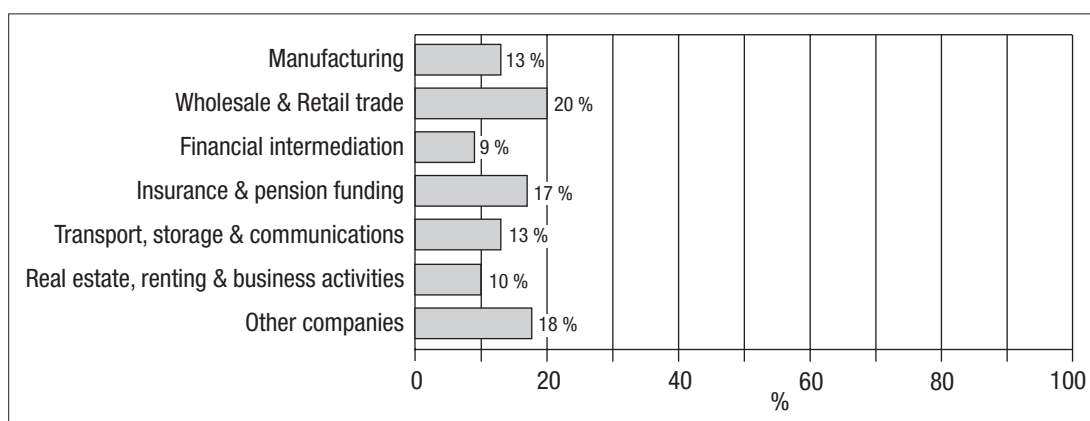
The total support for the arts and heritage by the companies answering the questionnaire was only € 2.9 million. However, some large-scale companies, which, according to previous surveys and other information, were known to support the arts especially by sponsorship did not answer the questionnaire or were not willing to give any details of their support. Using this information and the amount of money used by those companies responding, company support for the arts and heritage in 2003 can be estimated to be at least some € 4.1 million ($\pm 2\%$). The survey covers only support in which an exact or an estimated amount of money was transferred.

Most support came from large enterprises, while 26 per cent came from small and medium-sized enterprises. In many sectors and forms of art and heritage, the number of small and medium-sized enterprises was too small to be surveyed separately. The average amount of support was € 24,000, with the median around € 8,500. Of all companies, 57 per cent invested at least € 5,000 in support of the arts and heritage, but 52 per cent of small and medium-sized enterprises invested less than € 2,500.

Support for the arts and heritage was most frequent among financial intermediation and insurance & pension funding companies, which were

among the smallest sectors represented in the questionnaire. The number of companies supporting the arts and heritage was greatest in manufacturing but only 13 per cent of the total support came from that sector. Nearly one fifth of the total amount came from the group “other companies” where some 75 per cent of the support was from one company only. (Figure 1.)

Figure 1. Share of support by type of company in 2003 (Total estimate $N = € 4, 099, 440; \pm 2 \%$)

Music received the greatest support in all sectors, except for insurance & pension funding, transport, storage & communications, and the group “other companies”, which mainly supported the visual arts. Sponsorship was the main type of support in manufacturing, wholesale & retail trade, insurance & pension funding, transport, storage & communications and the group “other companies”. Co-operative marketing was foremost in real estate, renting & business activities.

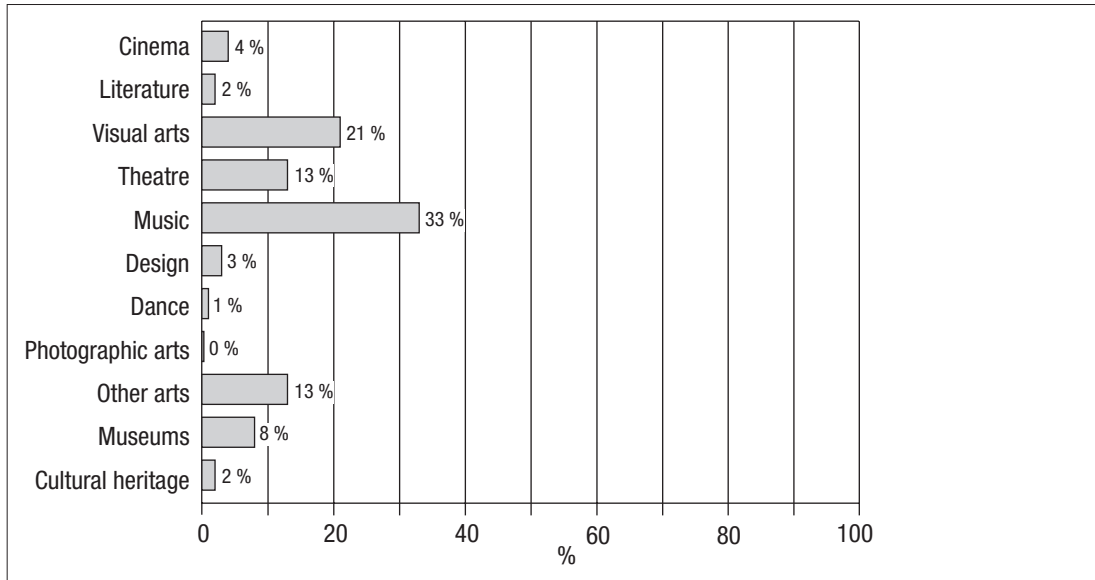
In manufacturing and financial intermediation, most of the support for the arts and heritage came from companies located in the major region of Southern Finland. In all other types of companies, the major region of Uusimaa was the foremost region of support.

Music and visual arts jointly received some 54 per cent of the total support for the arts and heritage in 2003. Some 90 per cent of the support for music was in the form of sponsorship and co-operative marketing (opera, festivals and events). Almost the entire support for the visual arts, 83 per cent, was in the form of purchasing works of art for company collections. Compared with visual arts and music, other forms of art and heritage received much less support. Dance and photographic art received hardly any company support. (Figure 2.)

Music received support mainly from the wholesale & retail trade, and design from the transport, storage & communications sector. The visual arts and museums received support mainly from insurance & pension funding. Most companies supporting the cinema, literature, and other arts

were companies representing the group “other companies”. In dance, photographic art and cultural heritage, most of the support came from the manufacturing sector.

Figure 2. Percentage of company support received by different art forms and heritage in 2003 (Total support of the companies responding to the questionnaire: € 2, 944, 600. Total estimate € 4,099,440, ± 2%)

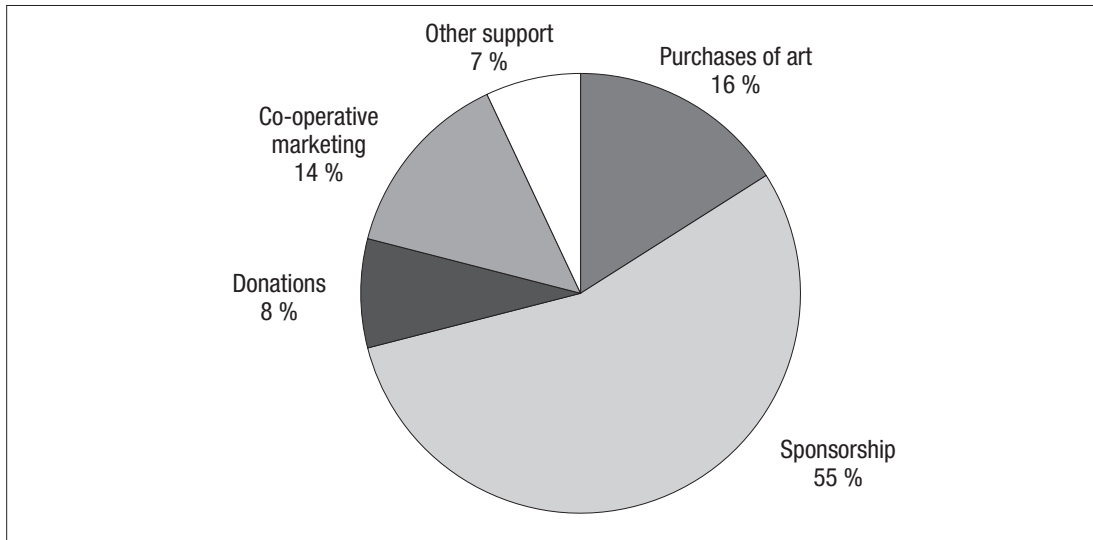

Purchasing of works of art was the main type of support for the visual arts and museums. For all other forms of art and heritage the foremost type of support was sponsorship. Uusimaa was the main region supporting all forms of art and heritage.

Sponsorship was the most important type of support in 2003. Over half of the total amount of support came in the form of sponsorship, and 14 per cent was co-operative marketing, which can be seen as one form of sponsorship. Sponsorship was more common in small and medium-sized enterprises but some 65 per cent of the total amount of sponsorship came from large scale companies. Companies responding to the questionnaire invested only 16 per cent of the total support in purchases of art, which has previously been the most important type of support. (Figure 3.)

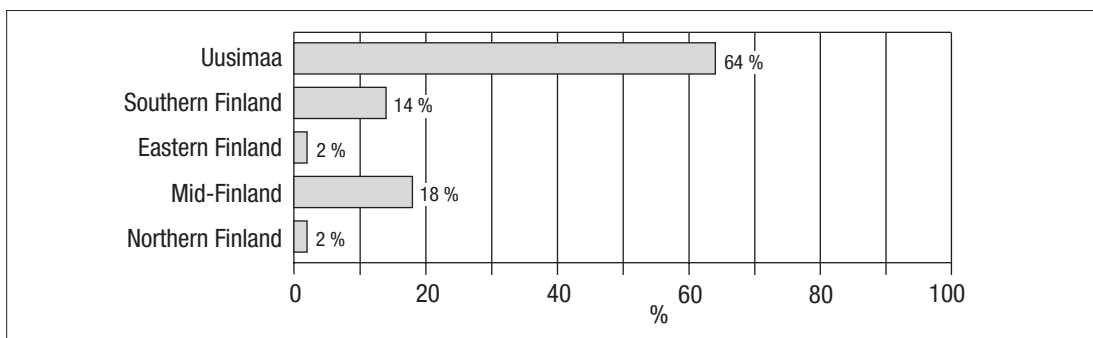
Sponsorship was also the most common way of supporting arts and heritage: 78 per cent of the companies had used it. Some 38 per cent of the respondent had made purchases of arts in 2003. Most of the purchases were visual art works. Some 67 per cent of the companies had supported arts and heritage by co-operative marketing. Music received most of the sponsorship and co-operative marketing money. Every third company had made donations, the main targets also being music and visual arts. Other types of support were used by some 52 per cent of the companies; their targets were mainly other arts. Most of the money in all types of support came from the major region of Uusimaa.

Figure 3. Company support for the arts in Finland in 2003 by type of support (Total support of the companies responding to the questionnaire: € 2, 944, 600. Total estimate € 4,099,440, ±2%)

Nearly half of the companies included in the survey were located in Uusimaa and every third company was located in the major region of Southern Finland. Most of the large scale companies and the head offices of big enterprises were located in these two main regions. With some 41 per cent of the companies located in Uusimaa, it was clearly the main region for company support of the arts and heritage in 2003. However, there is every likelihood that most of the money spent on sponsorship and co-operative marketing went outside Uusimaa. (Figure 4.)

Figure 4. Company support for the arts in Finland in 2003 by major regions (Total support of the companies responding to the questionnaire: €2, 944, 600. Total estimate € 4,099,440, ±2%)

In Uusimaa, the major type of company supporting the arts and heritage was insurance & pension funding. Other important companies were involved in the wholesale & retail trade, and real estate, renting & business

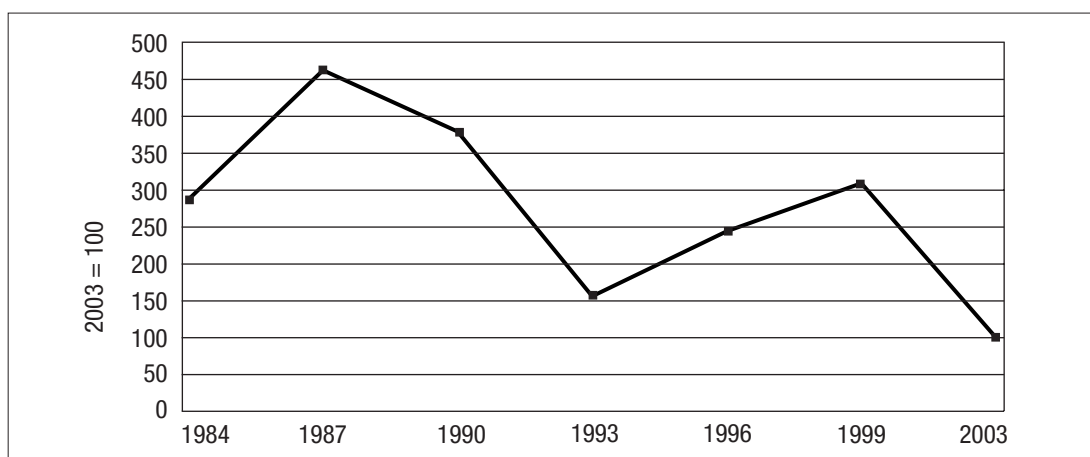
activities. The primary types of support were sponsorship and purchases of art. Most of the support went to music and visual arts.

There were many changes in company support for the arts and heritage in 2003. The most dramatic change was the decrease in the total amount of support. The estimated total support was the lowest of all previous surveys since 1984. Manufacturing was no longer the most important sector; insurance & pension funding, as well as the wholesale & retail trade, spent more money in the arts and heritage. Music has become an even more popular target for company support, and sponsorship was clearly the main type of support in 2003.

Compared to targets like sports and the social sector, it is still not very common for Finnish companies to use culture and the arts as part of business and marketing. Most of the companies answering the questionnaire did not support the arts and heritage at all. Generally, the amount of money used was quite small, and in many of the sectors most of the support came from very few companies.

Since 1984, company support for the arts and heritage has followed national economic trends. During the economic depression in 1993, total support was at low level, but three years later the total support for the arts and heritage began to increase. In 1999, it was approximately the same as in the first questionnaire in 1984. However, in spite of positive economic growth, this latest survey shows a steep decrease in total support for the arts and heritage in 2003. (Figure 5.)

Figure 5. Company support for the arts and heritage in Finland between 1984 and 2003 (fixed price by cost of living index: 2003=100)

As always, some large scale companies did not respond at all, or were not willing to give the sums of their support for the arts and heritage. However, the data of previous questionnaires shows that many of those large scale companies regularly supporting arts and heritage spent less money in 2003

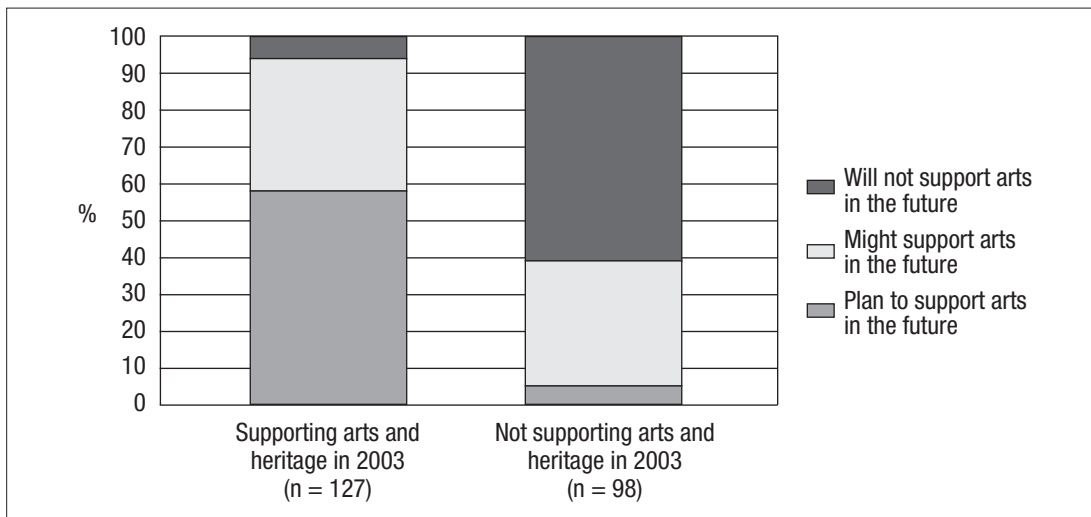
than in 1999. This information was not available for small and medium-sized enterprises, because of the differences in the sample of companies.

The total amount of support has always been more or less dependent on support coming from manufacturing, but also financial intermediation and insurance have long been the principal sectors of support for the arts and heritage. The share of support coming from other sectors has increased, not necessarily because these types of companies are more interested in arts and heritage, but because at the same time manufacturing support and the total amount of support have decreased.

Support of the arts and heritage has been concentrated in companies where it has become an important and established part of business. Some 90 per cent of all companies supporting arts and heritage in 1999 and 2003 had also done so in previous years. On the other hand, most of the companies that did not spend money on arts and heritage in 1999 or in 2003 had not previously supported arts and heritage. Compared to 1999, the share of the companies previously supporting arts and heritage has slightly increased since 1999 among those companies that had not supported arts and heritage in 2003.

Nearly all companies supporting arts and heritage had also done so in previous years. Every tenth company supported the arts and heritage for the first time in 2003. Most of the companies supporting the arts and heritage in 2003 planned to continue their support in the future. Many companies not supporting the arts and heritage had not done so previously and were not planning to give support in the future either. (Figure 6.)

Figure 6. Future plans of support for the arts and heritage by companies supporting and not supporting arts and heritage in 2003

Company support for the arts and heritage has not become as common as previous surveys have predicted. It is practised mainly by those large scale companies that have gathered experience of sponsorship and know how to

use it in normal business activity. The support given to the visual arts in the form of purchases has decreased and company support for the arts and heritage has concentrated more on sponsorship and music. The target of company support has been directed mainly to those art forms receiving wide publicity and giving good market value for the company image and company products.

The results of the previous surveys and the changes in the total support show that the practice of company support for the arts and heritage is apparently not going to expand to new companies or art forms, or become a significant part of financing for the arts and heritage in the near future.

Tilastotietoa taiteesta -sarjan (ISSN 0788-0278) julkaisut: Facts about the arts series:

- no 1 Ritva MITCHELL & Eeva-Sisko VEIKKOLA: Yritysten tuki taiteille 1987. (Company support for the arts in Finland in 1987. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1990. ISBN 951-47-3719-9.
Tilastokeskus. Helsinki 1990. ISBN 951-47-3719-9.
- no 2 Paula KARHUNEN. Läänien taidetoimikunnat taiteen tukijoina. (Regional arts councils as supporters of the arts in Finland. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1990. ISBN 951-47-4034-3.
- no 3 Esa RANTANEN. Säätiöiden tuki taiteille. (Foundations as supporters of the arts in Finland. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1990. ISBN 951-47-4053-X.
- no 4 Esa RANTANEN: Arvostelijat ja apurahat. (Critics and state grants. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1991. ISBN 951-47-4054-8.
- no 5A Kyllikki KIVEKÄS: Alueoopperat ja yleisöt. (Regional operas and their audiences. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1991. ISBN 951-47-4055-6.
- no 5B Pekka OESCH: Alueoopperoiden toiminta ja talous 1979-1988. (Regional operas: functioning and financing 1979-1988. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1991. ISBN 951-47-5494-8.
- no 6 Sari KARTTUNEN: Valtion valokuvataiteen tuki vuosina 1980-1991. (State support for photographic art in Finland 1980-1991. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1991. ISBN 951-47-5659-2.
- no 7 Timo CANTELL: Musiikkijuhlien yleisöt – Kaustinen, Kuhmo, Viitasaari. (The Audiences of Finnish Music Festivals - Kaustinen Folk Music Festival, Kuhmo Chamber Music Festival, Viitasaari – Time of Music. English Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1993. ISBN 951-47-7752-2.
- no 8 Pekka OESCH : Yritysten tuki taiteille 1990. (Company support for the arts in Finland in 1990. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1993. ISBN 951-47-6092-1.
- no 9 Paula KARHUNEN: Teatterikoulutus ja työmarkkinat. (Theatre training and the labour market. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1994. ISBN 951-47-9570-9.
- no 10 Sari KARTTUNEN: Taideteollinen korkeakoulutus ja työmarkkinat. (Art and design training and the labour market. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1994. ISBN 951-47-9839-2.
- no 11 Pekka OESCH: Yritysten tuki taiteille 1993 & taiteen tuen vaihtelut vuosina 1984-93. (Company support for the Arts in Finland in 1993 and changes in support during the period 1984-93. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1995. ISBN 951-53-0555-1.
- no 12 Paula KARHUNEN & Annikki SMOLANDER: Tanssitaiteilija lähikuvassa. Tutkimus asemasta ja toimeentulosta 1990-luvun vaihteessa. (The social and economic position of Finnish dance artists. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1995. ISBN 951-53-0621-3.
- no 13 Mari YLÄ-SANKOLA: Lastenkulttuuri ja apurahat. Taiteen keskustoimikunnan tuki lastenkulttuurille 1988-1995. (Children's culture and state grants. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 1995. ISBN 951-53-0623-X.

- no 14 Timo CANTELL: Kaupunkifestivaalien yleisöt. Kuopio Tanssii ja Soi, Tampereen Teatterikesä, Turun musiikkijuhlat, Ruisrock. (City festival audiences in Finland. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 1996. ISBN 951-53-0896-8.
- no 15 Pekka OESCH: Julkiset kulttuurimäärärahat 1994. (Public expenditure on the arts and culture in Finland 1994. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 1996. ISBN 951-53-0941-7.
- no 15a Pekka OESCH: Julkiset kulttuurimäärärahat 1994. 2. tarkistettu p. (Public expenditure on the arts and culture in Finland 1994. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 1997. ISBN 951-53-1510-7.
- no 16 Paula KARHUNEN: Kuvataiteen korkeakoulutus ja työmarkkinat. Selvitys Suomen Taideakatemian koulussa ja Kuvataideakatemiassa opiskelleiden työtilanteesta ja tyytyväisyydestä koulutukseen. (Training in the Fine Arts Academy and the labour market. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 1996. ISBN 951-53-1012-1.
- no 17 Pekka OESCH: Musiikkiteollisuus Suomessa. Rakenne, työllisyys ja talous. (The music industry in Finland. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 1998. ISBN 951-5253-01-5.
- no 18 Paula KARHUNEN: Musiikkialan korkeakoulutus ja työmarkkinat. Selvitys Sibelius-Akatemiassa opiskelleiden työtilanteesta ja koulutustyytyväisyydestä. (Training at the Sibelius Academy and the Labour Market. Summary.)
Taiteen keskuslaitos, Sibelius Akatemia. Helsinki 1998. ISBN 952-5253-05-8.
- no 19 Timo CANTELL: Yleisfestivaalien yleisöt – Helsingin Juhlaviikot, Joensuun Laulujuhlat. (Festival audiences in Finland: Helsinki Festival, Joensuu Festival. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 1998. ISBN 952-5253-08-2.
- no 20 Pekka OESCH: Yritysten tuki taiteille 1996. (Company support for the arts and heritage in Finland in 1996. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 1998. ISBN 952-5253-09-0.
- no 21 Merja HEIKKINEN ja Auli IRJALA: Taideteollisuuden ja sarjakuvan ammattilaisten työtilanne ja kansainvälinen toiminta. Raportti kyselytutkimuksesta Ornamon, Grafian ja Sarjakuvantekijät ry:n jäsenille. (Working conditions and international activities of professionals in design and comics. Survey of the members of artists' organizations in the fields of design and comics. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 1999. ISBN 952-5253-10-4.
- no 22 Virpi MINKKINEN: Taiteellinen työ ja apurahat. Tutkimus valtion apurahan saajista. (Artistic work and grants. A survey of state grant recipients. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 1999. ISBN 952-5253-12-0.
- no 23 Pekka OESCH: Säätiöiden tuki taiteille 1993 ja 1997. (Foundations as supporters of the arts. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 1999. ISBN 952-5253-13-19.
- no 24 Pekka OESCH: Kulttuuri- ja taideyhdistysten rakennemuutos. (Finnish cultural and art associations in transition in the 1990s. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 2000. ISBN 952-5253-21-X.
- no 25 Ilkka HEISKANEN: Kulttuurin julkinen rahoitus Suomessa – tilastot ja todellisuus. Rahoitustilastojen käyttökelpoisuudesta ja 1990-luvun rahoitustilanteesta taide- ja kulttuurilaitosten kannalta. (Public financing of the arts and culture - statistics and reality in Finland. Methodological issues and identification of the 1990s turning points that re-shaped the conditions of cultural and art institutions. Summary.)
Taiteen keskuslaitos. Helsinki 2000. ISBN 952-5253-23-6.

- no 26 Tiia KURKELA: Hyvinvointivaltion lippuluukulla. Teattereiden ohjelmistopoliittiset ja taloudelliset selviytymiskeinot rahoitusympäristön muutoksissa. (Finnish theatres at the box office of a welfare state. Repertoire changes and managerial strategies of adaptation in the new era of financing. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2000. ISBN 952-5253-18-X.
- no 27 Pekka OESCH: Yritysten tuki taiteille 1999. (Company support for the arts and heritage in Finland 1999. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2001. ISBN 952-5253-18-X.
- no 28 Ilkka HEISKANEN: Muuttuivatko laitokset, miksi ja miten? Taide- ja kulttuurilaitosten institutionaalinen muutos 1990-luvulla. (Performing to the tunes of institutional change. Strategies of Finnish cultural and arts institutions under the new conditions of late 1990s. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2001. ISBN 952-5253-36-8.
- no 29 Ilkka HEISKANEN: Public financing of the arts and culture: Statistics and reality in Finland. Methodological issues and identification of the 1990s turning points that re-shaped the conditions of cultural and art institutions.
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2002. ISBN 952-5253-32-5.
- no 30 Pekka OESCH: Valtion tuki kulttuurille 2001. Opetusministeriön hallinnonalan määrärahat. (State support for culture in 2001. Cultural appropriations provided by the Ministry of Education. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2002. ISBN 952-5253-43-0.
- no 31 Timo CANTELL: Nykytanssin yleisöt. Tutkimus Tanssiareena 2000-festivaalin kävijöistä. (The audience of contemporary dance in Finland. A study on the audience of the contemporary dance festival Dance Arena 2000. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2003. ISBN 952-5253-46-5.
- no 32 Pekka OESCH: Kulttuuriyhteisöjen harkinnanvarainen tuki. Valtionavustusjärjestelmän muutokset ja yhteisöjen toimintamahdollisuudet. (Discretionary aid to cultural organisations. Changes in the Government transfer system and opportunities of organisations. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2004. ISBN 952-5253-49-X.
- no 33 Paula KARHUNEN: Kuvan ja median koulutuksesta työelämään. Kyselytutkimus ammatillisen tutkinnon suorittaneista. (From visual and media training to the labour market. Survey on the situation of graduates. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2004. ISBN 952-5253-50-3.
- no 34 Pekka OESCH: Yritysten tuki taiteille 2003 ja tuen muutokset 1993–2003. (Company support for the arts and heritage in Finland in 2003 and changes in the support 1993–2003. Summary.)
Taiteen keskustoimikunta. Helsinki 2005. ISBN 952-5253-53-8.

Muut julkaisusarjat	Other publication series
Taiteen keskustoimikunnan julkaisuja	Publications of the Arts Council of Finland
Työpapereita	Working Papers
Tilastotiedote	Facts and Figures
Toimitus	Edited by
Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö	Research Unit of the Arts Council of Finland
Tilaukset ja tiedustelut	Orders and Information
Taiteen keskustoimikunta	Arts Council of Finland
Tutkimusyksikkö	Research Unit
Maneesikatu 7, PL 293, FIN-00171 Helsinki, Finland	
tel. +358 9 1607 7066, fax. +358 9 1607 7069	
tkt-kirjasto@minedu.fi	
www.taiteenkeskustoimikunta.fi	www.artscouncil.fi